

RMK. I.
81

Pr. K. I.
81

("D₁" és "O₄" lev. prontka.)

HALO

MELLYEL A MEG TES
TESSVLT ŐRDEG, A PAPA
Antichristus Hispaniaba az egyű-
gyű iámbor Kereſtyéneket, az E-
uangeliomnac kőuetőit, halhatlan
álnakságoackal és mesterségőckel
meg kőrűli, ki keresi, meg fogia, És
minden marháioakat el véuén, ki-
mondhattlan kegyetlen kényoc-
kal meg kényoza, és rettenetes ha-
lalockal meg őli, Az ő Piléſſes
hoheri, És az ő bolond
ſolgai, a meg vacki-
tot Feiedel-
mec által.

Egy iámbor kereſtyén és tudos
Hispaniol által, GONSALVIVS
REGINALDVS által
íratott, és ki adatott.

ANNO DOMINI.

1. 5. 7 0.

2

AZ KERESZTY²

ÉN OLVASSONAC IS-

tennecc Kegyelmeiségét és Békelse-
gét kíványuc, az Istennecc Fia, az
Iesus Christus, mű Wrunc
és Közbeiáronc
altal.

Est é könyuet, attyámfia, Deac
Enyeluen hoścac wrunknac, à
mű felleges és kegyelmes Királyun
knac. Aft eloluasuan, mikoron ő
fellege látta volna az iffonyu dolgo-
kat, mellyeket à meg testessűlr ő-
deg, à Papa Antichristus, Hispania
ba és Olasországba czeleködi, az ő
pilésses czímasi és hoheri által, Mi-
nemű halhatlan álnoksagockal meg
környéközi, kikeresic és meg fog-
iác à segény egyűgyű iámbor Ke-
resztyéneket, kic Istennecc kegyelmes
akarattyából, az Euangeliomnac
tishta és vduósséges tudományát

meg esmertéc, és annac hittene, és engötte, Es minemű külemb külemb fele rettenetes kenyockal meg kényozzác és meg faggattyác és meg ölic őket: Miképpen ennecvtánna ebben è könywben meg oluasod, és meglátod. Tetzet ezokaért wrunknac, à műfelféges Királyunknac, hogy è könyuet magyar nyelwré tolmaczolnac, és ki nyomtatná: Kölczéget is adot à nyomtatásra.

Miért és
mi végre
adtác estè
könyuetki.

Ha kedig ennec è tanácznac az ő végét meg akarod érteni, Tetzat ennec érczed lónni. Ő felfége wrunc, az ő alatta valóinac és hiuenec, és az egész Magyar nemzetnec è könyuel meg akarja mutatni à meg testessült ördeget, à Papa Antichristust, Kit ez elmúlt vődőkben minnyáian, tőle meg vackítatuán, ayitatofon tiszteltűc, köuettűc, beczületűc és imádtűc, Es mindenbe enge-

engedelmesec vóltunc őneki, és mindeneket benuedtűc, nagy békefféggel ő tőle: Miképpen mostan is vgyan azon ördeget imádnac és tisztelnec Hispaniaba, és Olasorságba és egynyihani Nemetorságbeli tartományokba az emberec, à Feiedelmeckel egyetembe, kiket el czalt és meg vackítot külemb külemb fele alnoságos mesterfégőckel és fogasfokkal: Es kiknec az vduességes mennyei tudomány, az bent Euan-gelium meg nem ielentöttet.

Mikoron az Isten fia, à mű w- Iohan. 3.
runc Iesus Christus az Ördeget meg írta, az ő tulaydonságirol okokat véuen, két tulaydōságot ad őneki főképpen. Aft mondia, hogy hazug, és az hazugságnac attya. Annacvtánna, hogy gyolkos. Christus wrunc iol tudta, kiczoda legyen az ördeg, Es minemű tulaydonsagu legyen: Ezért tulaydonyittya neki

A ;

ez

ez vndokfágos rút bűneket, az hazugfagot, és a gyolkofságot: Mert az hazugfaggal czalta és ölte meg a mi nyauallyas bűleűnket, Adamot és Euát, és ezeknek minden pereputtyokat. De nem czac test szerént ölte meg őket, Hanē Istennek mindē iauaitol meg fostuan, az lelki halálba, és az öröcvefedelembe eytette őket.

Mostan is vgyan azon latorfagot és toluayfagot vzi. Mert ninczē ez mérges, gyűlölséges léleknek semmi gyönyörűsege, hanem czac ezekbē, mikoron valami nyauallyát bőrethet, haragot, egybe vesszest, irigységet, gyűlölséget, hadat, ember öldöklést: Auagy ha az embereket hamis tudománnac általa meg czalhatya, téuellygesben, eytheti az ő hazugfaganac általa, Es az Istennek, és az ő áldot bent Fiának esmeretinec külön külön sinneckel, álnakságos mesterfégőckel,

Miben győnyörkedic az ördeg.

terfégőckel, és dühös vldeszésszel eleit veheti, és aſt az emberec közet meg olthattya, auagy közzülec ki veheti.

Ennec ez álnac Ördegnec go^{Istennec} noſ tulaydonſagi ellen, Az öldök^{bölcs taná-} lés és a hazugság ellen, bőrzotte vólcz^{a.} na a bölcz Isten az ő gyűlekőzeti. ben főképpen a két tífet.

Előſer, A ſentegyhazi ſolgá-^{A predica-} tot az ő Igeiuel. Hogy a ſentegy-^{toroknac} hazi ſolgác, a keresztényi Píſpekec, ^{tíſti.} Paſtoroc, predicatoroc, Miniſterec, Oskolámesterec etc, az Istennek Igeiuel vinánac az ördegnec hazugfaga, czalard tudomanya, és minden ſele veſedelmes bőrzéſi ellen, és azzokat meg ronttanac, Hogy a ſegény keresztényi gyűlekőzet téuelgésbe ne eſnéc, és az ő áldot bent Fianac igaz esmeretitől meg ne fostatnéc etc: Mert è végőkre ſőrtette a bölcz Isten az bent Gyűle-

közetbeli szolgálatot, a predicatorfágnac tisztít.

A Feiedelmec tisztí.

Maſor, E végre ſőrzötte a Feiedelſégnek tisztít is: Hogy a keresztyéni Feiedelmec az ő tisztekben nagy ſorgalmatoſſággal vigyaznának az őrdegnec azon gonofsagos tulay donſagi ellen, mind az lelki s mind a testi gyolkoſság ellen. Mert nem czac az Feiedelmeknek tisztí, hogy arannyas barſonba fel öltezuén, s p louokra fel v llyenec, és té ſtona morallyanac, Auagy hogy napeſtig kárttyazanac és verſellyezenec etc: Hanem Hogy előſer nagy ſorgalmatoſſággal az Iſtennec tisztelegere gondot viſſellyenec, és arra vigyázanac, Hogy orſágokban az Iſtennec Igeie tisztan hirdetelſéc, Hogy az ő allattoc valoc igazan meg elmerheſſéc az Iſtent, És tisztan meg ertheſſéc az ő ſent akarattyát, és tiszta ſűből engetheſſenec annac, és ſolgalhaſſanac neki. Ha

Ha kedig az őrdég valahol, auagy hamis tudomant tamaſt, az W r Iſtennec Igeie ellen, Auagy az Religio dolgaba valami zur zauart indit Iſtēnec karomlaſara, auagy az ő tiszteſégēnec gyalazattyara: Ackoron a Feiedelmec tisztí ez, hogy az Iſten igeiet eleiekbe veuén, es az ő akarattyat meg ertuén, Hatalmoc kal az őrdég indulattyánac és vgie közetinec eleit vegyéc, és a baluan yozáſſokat meg tilczac, és vgyan kezel nyúllyanac a baluan yokhoz, és le vonnyac és el ronczac: Az hamis tanitokat kedig meg tilczac és el kergőſſéc, Es az Iſteni karomlokat, kic az Iſtennec Igeie ellen vét köznec, meg büntőſſéc.

Ezec melet, Ha az Ordóg egybe veſtett ſőrez, és haboruſagot tamaſt, és a közenſéges bekeſeger meg haborittyá: Ottan az Iſtennec paranczolattyából tartoznac a Feie-

A v delmec

delmec vele, hogy à beketeleneket és az haborusag tamaftokat meg bűntöfsec, és meg oltalmazzac à közénfés bekeféget, Hogy czendeffegben meg maradhason à kereftyeni gyűlekőzet, és kiki mind az ő hiuatalyaban eliarhason, és az Istennek, és annac vtanna felebaratinac szolgálhason. Mert ha est nem műuelnéc à Feiedelemségbeliec: Semmiképpen meg nem mardhadnánac az iamboroc és artatlanoc. Ez à Feiedelmeknec, és à Feiedelemségbelieknec ő tistec.

*Az őrdög-
nec alnok-
sága.* De lasd meg, mit czelehőfic az alnakfagos lator őrdög, Mint fordittya el az Istennek bölczeseges rendelcsit. Az Isten pediglen meg engődi neki, hogy est czelekőthesse, és

*Az világ-
nac halaad-
attlanfága.* véghöz vihesse: Mert à gonoszhalaadattlan világ meg érdemlőtte, és naponként meg érdemli, az ő halaadattlanfaggal és visssa vonnassal, Miert

Miert hogy meg veti az Istennek kegyelmességet, mellyből meg aiandekősta őter, aduan neki az ő aldot bent Fiat, à mű Wrunc Iesus Christ, az ő Euangeliomáual, és minden iauaiual egyetembe: Es minden vndoksagokba és fertelmességekbe bemerűluen, él és bűnettlen czelekőfic az Istennek bofufagara. Ezért itéli meg az Isten az vilagot igaz itélettel, és az alnakfagos lator őrdegnec birodalma allaia adia, ki annac vtanna meg vackittya őket, és az ő kedues akarattya ferent hordozza őket, minden rutlagos és isfőnyufagos bűnekben, mellyekben mind addig dőretzkeli őket, méglen ez világ ferent is elvesti, és annac vtanna pokolba eluissi őket.

Ennec è rőttenetes Isteni itilet-Ordegnec nec példaiat meg oluashatod és megkegyettlen lathatod ebben è könywben, melly ségenec példben az iambor kereftyen bölczdaia.
Mester

Ki írta le-
gyen e könyvet.

ELŐL IARO

Mester Reginaldus Gonsaluius rendel meg írta, Minemű hálót köt az álnakságos ördeg, mellyel bekö-
riti a fegény artatlan kereszténye-
ket Hispaniába, és Olaszországba, Es
minemű rőttenetes kenyockal és
megöli őket: Mind azokat az iam-
borokat, kic a Christus Iesus Euange-
liomanac hírét halottá, és abból va-
lami fickratskat vötték, az Istent, és
az ő aldott szent Fianac, a mű Wrunc
Iesus Christusnac igaz esmeretinec,
Es kic kezdették valamenyere a
Papát, az ő pilelles darabantual,
mint az ördegnec helytartóit és
veszedelmes Antichristust megvtál-
ni.

A pápás pi-
lésses vac-
sereg.

Az
nac
attl

Mert először latodé, szerelmes at-
tyamfia, mit művelt az ördeg álna-
kul Hispaniába és Olaszországban.
Azzokat, kic dűczekődnec, hogy
ők a mű Wrunc Christus Iesusnac
helytartói, és a szentegyhaznac, aua-
gy

BESZED.

gy a keresztényi gűlekőzetec feiei,
és fő oszlópi és tamási, Mint Papa,
Cardinaloc, Patriarchác, Ersekőc,
Pispekec, Apát wrac, Prepostoc,
Esperestec, Vicariosoc, Cananokoc,
Plebanosoc, Predicatoroc, Papoc,
Baratoc: Es ezec kövűl az országos
Oskolakbā a Rectoroc, Lectoroc,
szentelt Mesterec, Decanyoc, és a
tőbi, kic a tanyittasnac rendit mago-
knac tulaydonyittyác: Azzokat
mondom először megvackította az
ördeg, Annyira, hogy az WRnac
könyvet, az egész szent írást hatra ha-
gyuán, és az ő szent igéit megvet-
tűen, tellyességgel megbolondulta-
nac, és az ördegnec hazugságnac
adták magokat, és abba gyönyör-
kednec, és egész életökben azt vőzic,
azt oltalmazzac, Abba keuernece be-
minden népeket, minden tehetsé-
göckel.

Maga é volna az ő tíftec, mint
oda

Mi volna
a papoknak
tiszt.

Matth. 28.
Mar. 16.

Iohan. 3.
14. 17.

ELŐL IARO

oda fel meg ielentöttük, Hogy az
Istennec igeiét predicalanác, azt na-
gy forgalmatossággal hirdetnéc
minden népeknek, Mert arra volná-
nac kötelesec, Miert hogy Christus
Wrunc est paranczollya az ő A-
pastolinac, és azoknac helytartoi-
nac: Predicalljatoc az Euangelio-
mat, Ennec vtánna arra tanyiczatoc
minden nepeket, hogy azokban le-
gyenec foglalatofoc, mellyeket én
paranczoltam tünktec. A mű W-
runc Christus Iesus kedig paran-
czolt münckün, Igaz hitet, és lelki
bizodalmot ő benne, Es ő általa az
Istenbe, az ő mennyei fent Attya-
ba. Annac vtanna paranczolt fiui fé-
lelmet, tiszteletet és engedelmet. To-
uabba, paranczolt münckün az ő
fent Igénec, és az ő hozanc valo
kegyelmességénec és velünk valo
iotéteményinéc fent ieleinéc gyakor-
lasat: Az vtán, Attyafui fere-
tet etc:

BESZED.

De ezec el hagyuan a fent irast, Iambor ke-
és mind azzokat, mellyeket paran-
czolt a Christus Iesus, Wy rudo. Lasd meg
mánt gondoltanac és talaltanac, itt, Melly
Mind Isten felől, mind az ő aka-
attya és tiszteleti felől, Tudni illic
soklagos baluanyozások, Idegen
Istenneknec imadasat, Istennes Al-
latot, és abban Istennes S. ő mellye-
ket: Es est mondottac, és est tanyi-
tottac, Mostan is est mondiac, és
est tanittyac Oláforbagba, Hispa-
niaba, és egyéb orfagokban, a hon
nég az Isten még ki nem vestötte
őket, és ahol a meg vackult Feiedel-
mec allat még birodalmokban v-
nec, Tudni illic, Hogy egy az Isten
Es három. Egy, Allattyaba, auagy
Allattyá feren. Az Istenségnec ő
Allattyát, egy közenséges ő maga-
ban valo állatnac mondiac,
melly öröktől fogva volt volna, Az
ő valóságánac allapattyánac ő mód-
ia

A Papai tn
domany az
Isten felől.

ELŐL IARO

gya berent el valastua, és más à fő-
mellyektől. Annacvtanna harmos-
nac mondiác az Istent, Hogy ha-
rom főmellyből egybe ferkőzet és
egybe fonnatot legyen, Első főmely
ből az Attyabol, Masodikból à
Fiuból, Harmadikból à bent Lélek-
ből: Ezeket è harmat, az egy Isten-
nes Allatba reckestuen, egy bizony
Istennec mondiác lönni: A fő-
mellyeket nem egybe elegyituen,
Hanem az valóba valo külembfé-
get à főmellyec közet meg tartuán,
Annyira, hogy mas legyen az At-
tya, mas à Fiu, mas à bent Lélec, De
azert nem három Isten, Noha kü-
lembező bešéddel suóluan, este
mondiác: Isten Attya, Isten à Fiu,
Isten à bent Lélec. WR az Attya,
Wr à Fiu, Wr à bent Lélec.

A pápai
főmellyes
tudomány.

A főmellyec felől foluan, miczo
dác legyenec azoc, kümb külemb
moddal folnac felőlec. Ha valaki,
vgy

BESZED.

vgy mondna, à főmellyec felől fol-
lani akar, tehát valasto folasna
modiával follyon felőlec. Mert à
főmellyec noha az Isteni Allatban
egyűt vadnac, De azért nem egyec
az Allattal, hanem czac benne vad-
nac és benne talaltatnac, Es az Iste-
ni Allat mind az három főmellybē
talaltatic és vagyon közenseges kép-
pen: Es valastas képpen vagyon és
talaltatic mindenic főmellybē külē,
De azért minden rész és osztás nél-
kül.

Annac okaért, valahol, vgy mond-
nac, az Attyarol lešen emléközet,
az első főmellyről az Haromság-
ba, Ot lešen emléközet az egy igaz
és mindenható Istenről, ki mennyet
földet töremtett. Azonképpē, vala-
hol à Fiuról, az Haromságban lešē
emléközet, Ott lešen emléközet az
egy bizony és mindenható Istenről,
ki töremtötte mind mennyet, s mind
földet.

földet. Ahol à bent Lélekről is emlékezőt lehen, Ott is az egy bizony és mindenható Istent kel érteni, ki mennyec földnek töremtőie: De azért, miképpen hogy nem kel é harmon, három Istent érteni, noha mindenic őmagatol, és őmagaba bizony Isten: azonképpen nem kel három töremtőt hinni és vallani, Hanem czac egyet, Noha az három főmellyec valoba külembőznec egymástól, annyira hogy más az Atya, más à Fiu, Más is à bent Lélec.

Miczodac
legyenec à
főmellyec.

A főmellyec felől, miczodac legyenec, estt mondottac, és estt mond iác, Hogy valaminemű egymásra tekintő auagy néző ortzác, Auagy valaminemű egymásra hunyo abra- zatoc az egy Istent Allatban, kiegybe főrkeftőue, egy bizony és mindenható Istent tefnec.

De à kic ő közűlec, à Papásoc közűl, alitotac magokat fő tanyitok
nac

10
nac és doctöröknac lőnni, azoc aßt mondottac, most is aßt mondiác, Hogy az háromsagbeli főmellyec nem egyebec, hanem czac három tulaydonfagoc az egy Istentbe, Kit egy bizony Istennec mondunc, az ő Istent egy Allattyaért, Harmosnac kedig mondiuc à tulaydonfagoc, ért, Miert hogy három tulaydonfagoc, állattya ferént, vadnac ő benne, Atya, Fiu, és bent Lélec.

Erről immar az ő Istenekről fántalan foc regulakat, és főllassok nac modiait adtanac ki, Es vgy zur- tuc zauortac estt az ő tudományokat egybe, hogy őmagoc sem ertic, à mit mondnac, Nem hogy más, ki- uáltképpen Peter Biro, auagy vala- mi egyéb egyűgyű kereftyen, ta- nolhatna az egy bizony és minden- ható Istennec igaz esmeretit, auagy valami egyéb vduőssleges dolgokat ő tőlec, Hogy kedig és igaz legyen,

ELŐL IARO

őmagoc mondiac és vallyac. Mert
est mondiac; Az Isten veghetettlen
és megfoghatatlan allat. Ő ki le-
gyen, és miczoda legyen, Aft senki
meg nem tanolhattya, meg sem fok-
hattya. Ezokaért az ember az Isten
felől semmit ne tudakozéc, Hanem
hunnya be főmeit, és hidie el.

*Mindenko-
ron ellen-
kező a pa-
passoc be-
sédéc.*

Vay vay ördegtől meg vackitot
és bolonditot samaroc: Ha az Isten
olly veghetettlen és meg fokhatatlā
állat, hogy ő felőle az ember sem-
mit nem tanolhat és tudhat, Miért
magyarazátoc tū tehat olly bizo-
nyos főllassoknac modiaiual az Is-
tent? Hogy Allattya berént egy,
S főméllyi berént pediglen harmas le-
gyen? Miért ho stoc tehat ennyi
kőlembfégőket, az Allat kőzet, és
az főméllyec kőzet elő, Ennyi soc
terminusockal és regulackal? Mel-
lyic ördeg ranyitot tūteket ezekre?
Bizony nem valami kőz auagy pa-
raft

BESZED.

raft ördeg, Hanem minden örde-
gők nec ördöge és Feiedelme, à Sa-
than ő maga, Kiről az Isten nec Fia, *Iohan. 3.*
à mū Wrunc IESVS Christus est
mondia, Hogy gyolkos, és hazug, és
minden hazugsagnac Attya, ez ta-
nyitot tūteket erre ez vndokfagos
tudományra, Mellyel meg vacki-
totta, (mint ez vilagnac feiedelme *Luc. 11.*
és Istene, Miért hogy ez világ őtet *Iohan. 12.*
és az ő hazugsagat kedueli, és min- *2. Cor. 4.*
denekben enged őneki, és őtet wral *Eph. 6.*
lya és imadia: Visföntac az igaz
Istent, és az ő aldót fent Fiat, à mū
Wrunc Iesus Christust, minden ő
iotéteményeckel meg vta, és vta
lya) mind ez vilagon valo embere-
ket, egy kiczin seregetske, meg *Luc. 12.*
valua, Kiker az áldot Isten, az ő ki
mondhatatlan nagy kegyelmesse-
geből ez veszedelmes vakfagbol ki-
vont és ki ragadot, mint az ő főfégő- *Amos 4.*
ket főktanac ki raggadni à tűzből, *Zach. 3.*
B ; hogy

hogy tellyességgel el ne ígiene, és meg eméssessenec.

A papánac Istene vég-
betettlen és
meg fok-
hatatlan. Igazat mondnac az ördögnek darabanti, Papa és az ő pilestes Do-
ctori, hogy az Istē vgy véghetőtlen és meg fokhatatlan, hogy ő felőle, kiczoda és miczoda legyen semmit senki nem tanolhat. De estē mon-
dast nem kel érteni az egy áldot Istent felől, à mŕ Istenninc felől: Hanem à Papanac Istene felől. Mert az olyan lidirtzes, véghetlen, és meg fokhatatlan. Mert nemellykort vgyan czac egy, Nemellykort kettős, Nemellykort négyes, Nemellykort öttes, Nemellykort szinte hatra fel megyen. Valamelly felől hozà nyulŕ, meg nem fokhatot semmiképpen. Ha haromnac mondod: Ottan ast mondiác, hogy nem harom, hanem egy. Ha egy nec mondod: Ottan ast mondiác, Hogy nem egy, Hanem harom: és ebben az EST-
ben,

ben, és az NON ESTben iadzie A papas minden tudomanyoc és tanyitássoc tudomany. Az Attyat mondiac Istennec, A- Vagyon, zonképpen à Fiut, à szent Leiket is: Ninczen. De mindiarast beboronallyac mód-
uán: Azert nem harom az Isten, hanem czac egy. Mindenniker è harom között. WRnac mondiac, és mennynec föld nec töremtőienec: De mindiarast leuet czinalnac neki, monduan De azért nem harom Wr, és nem harom à töremtő, Hanem czac egy.

Nem vgy fol az Istennec Fia, à mŕ Wrunc Christus Iesus, és az ő Prophetai és Apostoli az egy bizony Isten felől. Nem kettős nec, Har-
masnac, négyes nec, öttes nec auagy hattosnac mondiác, Hanem egy nec. Hald me Izrael, vgy mond Moses, Deut. 6. A te Wrad Istened, EGY Isten. Latodé, hogy az Izrael nec Istene EGY: Ez à mŕ, az az, A keresztyé-
nek nec

ELŐL IARÓ

Isa. 1.
44. 45.
2. Cor. 8.
Eph. 4.
2 Tim. 2.

Istene. Ha egy: Tchat czac egy, Nē
harom etc. Mofessel kedig egy a-
rant főlnac mind à több Prophetac,
az Apostolokkal egyetembe.

De est módia à Papa az ő pilésses
darabantiual: Ahol Moses, és à több
prophetac, az Izraelnek Istenét egy-
nec mondiác, Ott nem egyet, hanem
az Haromsagot kel meg erteni.
Vay nem. Vakocvattoc, Az ör-
deg be polasta à tū főmeiteket:
Nem tudtoc tu à bent írásról ítleter
tónni. Hadiatoc ezokaért békét à
magyarazatnac. Nem tud à samár
semmit à gyöngy fűzeshöz. Az Is-
ten Fia, à mū Wrunc Iesus Christus,
és az ő bent Apostoli meg magya-
rastác mūnekunc, miképpen kellyē
meg erteni, mind Mofesnek, mind à
több Prophetaknac írasit, Es nyiluan
meg ielentőttec, Kiczoda legyen az
egy WR és Isten, az Izraelnek Iste-
ne, Tudni illic, Nem az Haromsag:

(Mert

BESZED.

13.

(Mert hol volt az Prophetaknac
vdeiebén az Haromság, Ha az ör-
deg az Apostoloc vian, az pilésses
piskec, papoc, barátoc által talal-
ta, mikoron à Papa Antichristusnac ^{Matt. 24.}
vndoksagos orşagat fondalni kez-
dötte) Hanem à mū Wrunc Chri-
stus Iesusnac ő menneyei bent At-
tya, Ki őtet az ő bent Lelkenec ál. ^{Matt. 1.}
tala, à fűz Marianac méhēbe fogā. ^{Luc. 1. 2.}
tatta, és ez évilágra főletötte, Es
aual őtet meg kenuén Christussa, és ^{Luc. 4.}
mennynec földnec Wraua tötte, Mi ^{Acto. 10.}
képpen est ennec vtánna bőueben à ^{Matt. 11. 28}
bent írásbol meg ielenttyüc.

Igy fől ezokaért à mū Wrunc
Christus Iesus, az egy Isten, az Izra-
elnec Istene felől, Előser, bent Ianos ^{Iohan. 8.}
nal 8: réşben, monduan: Tū Izrael
fiai, auagy sidóc, A kit tū mondatoc
tū Istentőknek lónni, Az, az én At-
tyám. Annac vtánna azon bent Ia-
nosnal 17: réşeben eképpen fől: Ez ^{Iohan. 17.}

B v

kedig

1. Cor. 8.

1. Tim. 2.

kedig az őrc élet, Hogy czac tégedet, Attyam, esmerienec bizony Istennec lőnni. Szent Pal kedig: Műnekűnc, vgy mond, czac egy Istenűnc vagyon. Kiczoda legyē ez az egy Isten, meg magyazza, monduan: Amaz Attya, kitől mindenec vadnac.

A Haromság őrdég-
nec találma-
nya.

Im hallod az Iesus Christusnac magyazatából, és bent Palnac befediből, kiczoda legyen az egy Isten, az Izraelnec Istene, kiről bolt Moses, és a több Prophetác, Tudni illic, A mű Wrunc Christus Iesusnac bent Attya, Nem az Haromság. Mert az Haromság nem attya a mű Wrunc Iesus Christusnac. Követközic ezokaért belőle, Hogy az Haromság, auagy az Papai Allatos bōmēllieség nem egy igaz Isten, az Izraelnec Istene, Hanem, Hogy az őrdég nec lidirtzes Istene, kit ő költet, gondolt és talalt, Es mint az kakuc,

kuc, ki el lopia a paczirtánac a monnyat, és az őuēt toia és tollya helyébe, lgy lopta el az alnac őrdég, az igaz Istēt, és az Izraelnec Istene felől valo tudományt, ki a mű Wrunc Iesus Christusnac ő áldot bent Attya, Es est az vndogságos zur zauaros tudományt toyta és lopta helyébe, a philosophicus pilésses piskek, papoc, baratoc, az ő darabantinac altala: Es wy országot a Papa An. wy Isten a tichristusnac fondáluán, Wy Istent Papas Isten is, és wy tudományt bōrzer beleie, Hogy ekeppen el temetűen az egy igaz Istent, a mű Wrunc Iesus Christusnac ő áldot bent Attyát, soholt és soha sēmi emléközet rólla né lőne abban az ő országaban: Mint Daniel Propheta est, loc haz estendō nec előtre prophetalta és iōuendōre vala az Anticristus, a Romai Papa felől, Hogy olly Istent költendō és behozando volna a Kereftyēni gyűlekőzetbe,

Ieközetbe, kit nē tudtác, sem esmer-
téc, sem imadtác, sem tiszteltéc à mű
Attrainc, az az, A ſent Patriar-
chac és Prophetác. Mert őc semmit
nem tudtanac ez Papai Allatos és
ſőméllyes Isten felől etc.

Az Anti-
christus
más Isten
Fiat talalt.

De nem czac az egy igaz Isten
felől valo tudomanyt el lopta és
meg hamisította az őrdég: Hanem
az igaz Istennek Fia felől, à mű W-
runc Christus Iesus felől valo tudo-
mányat is el lopta, és meg hamisítot-
ta, És más idegen fiat toiot maga-
nac, és aſt tarſul gyalolta à mű W-
runc Iesus Cristus, az egy igaz Isten
nek, egy igaz Fia melé: őt az őuét,
kit ő talált és gondolt az ő pileſſes
piſpeki, papiai, barati által, fellyeb
magasalta à mű Wrunc Iesus Chri-
ſtuinal. Mert aſt mondia őróktól
fogva valo Isten ſianac lőnni, ki az
első ſőmélnek fia legyen, gondolat-
nac általa ő róle ſületet: Imeſt ke-
dig,

dig, az Iesus Christust, ki foganta-
tott ſent Lélektől, ſületet ſűz
Mariától, nem mondia Isten ſianac,
Hanem czac ember ſianac lőnni.
Hogy kedig az ſent irás Iſtē ſianac
neuezi, Aſt mondia à Papa An-
tichristus, az ő pileſſes doctoriual,
hogy más ertelembe kel venni és
ertení, tudni illic, per communicatio
nem idiomatum, Az az, Hogy az
Iesus Christus Isten ſianac neueſtő-
tic, à neuét kölczen véſi à máſiktól,
ki meg teſteſtűleſnec általa benne la-
kic, És ki ő vele meg egyeſűlt, ſő-
méllyes egyeſtűleſſel, Annyira, hogy
noha kettő à terméſet, De azért az
egyedűleſnec általa annyira egyé-
lött, hogy immár nem két ſiu, ſem
két ſőmely, hanem egy. Maga azon
közbe igen vallyac, Hogy az egye-
ſtűleſben nem lött à terméſetőknek
elegyítéſſe, auagy egymásban valo
változáſſa, Hanem az emberi ter-
méſet

ELŐL IARO

méset meg tartotta az ő fiaiát tulay-
donlagit: azonképpen az Isteni ter-
méset is.

Eft is igen vallyác, Hogy az Is-
ten fia öröktől fogva született az
Atyától, Es hogy öröktől fogva ő
magában őmély és őmagától való
Isten volt, Mindenekben az atya-
val egyenlő, Annaira, hogy mikép-
pen az Atya mennynec földnec te-
remtőie, Azoképpen a Fiu is etc.

E meleteft is vallyác, hogy az
másodic termésete szerint, bizonyos
ember legyen, okos lélekből, és
emberi testből egybe egyesült:
De eft ez embert tagadiác őmél-
nec lőnni, Noha nyiluan vallyác,
hogy a Christus igaz és bizony
ember. Mit mondhatunc? Ollyan-
noc mint a czikoc, Akar mint fog-
iad, Mindenkoron kiczuf markod-
ból: Es ollyanoc mint a Szallai ka-
sa, melly mint elől, s mind hátra
fog:

BESZED.

fog: Auagy mint a matska: Akar
mint, s'akar honnég vessed alla, min
mindenkoron labára esic. Nem
heyába találtac a regulát, EST,
NON EST. Minden tanyitasok-
ban ez az ő dolgoc.

Erössen visic a taligát az örök-
től fogva való született Fiuval, Es
aft az öröktől fogva való születést
őinettlen őoriác az emberek előtt: De
válast nem tudnac tőnni, Ha ember
meg kérdi őket, Mind lehessen ez,
hogy az a Fiu öröktől fogva és kez-
det nélkül legyen, De azért vgyan
Atyától született legyen: Mert ha
valaha született, Tehat valami kez-
detinéc kel lőnni. Ha kedig kezdeti
vagyon, Nem lehet öröktől fogva.

Aft mondiác őc. Ez a születés nē
iár emberi emelkedés szerint, Ha tit-
kos Isteni dolog, Mellynec miképpē
hogy

ELŐL IARO

hoggy kezdeti ninczen, azonképpen vége sintsen. Mert miképpen hoggy öröktől fogva született, Azonképpen mostan is születetic. Im lásd, io attyámfia keresztyén, Miczoda tudománt valnac ezec. Aft mondiác, Hoggy az ember az ő elmélködéssel végére nem mehet, nem fokhattya és nem tanolhattya meg. Mire való tehát? Metzűnc tehát vgle, ha meg nem tanólhattyuc? Hiszem azért adta az áldot Isten az ő bent igeiét elölkbe, à Prophetáknac, Keresztelő Janosnac, Christus Wrunknac, és az ő Apostolínac általa, hoggy meg ért, sűc és meg tanóllyuc.

Iohan. 17. Mikoron à mŭ Wrunc Christus Iesus az öröc élet nec meg nyeréséről szól, Ecképpen jól felöle: Es kezdig az öröc élet, Hoggy czac tege-
Miczoda det Atyam, esmerienec bizony Istennec lönni: Es meg esmeriéc az Iesus, kit te el boczattál, Messiasnac
esmeretben
ál az öröc
élet. auagy

BESZED.

17

auagy Christusnac lönni. Latodé, io attyámfia keresztyén, Hoggy az öröc élet nec meg nyerés se esmeretben ál, Hoggy az vduözülendöc meg esmeriéc az egy bizony Istent, à mŭ Wrunc Iesus Christusnac bent Attyát: Es à Iesust, kit az egy Attya Isten ez világra boczátott, hoggy ő legyen amá Messias, ki felöl az egy Attya Isten ennyi ígétetöket tött à Prophetáknac általa.

Ezekből nyiluan vagyon, hoggy ^{Meg esmerhetni az igaz Istent.} nem igazat mond nac az Papás predicatoroc, mikoron aft mondiác, Hoggy senki meg nem ertheti az Istennec dolgat, Es az Isten Fianac dolgát is. Az Istennec Igeie nyiluan vagyon. Meg mondia minc ^{Deut. 6.} kűnc, Hoggy Isten vagyon, Meg ^{Iohan. 4.} mondia, Miczoda legyen az Isten, ^{Iohan. 8.} Es kiczoda legyen. Meg is lelelenti, ^{1. Cor. 8.} Minemű akaraiu legyen az emberi nemzethöz. Aft is nyiluan meg
C mondia,

Matt. 1. 3.

17.

Johan 1. 3.

3. 9. 7. 8.

10. 11.

Luk. 1.

mődia, Hogy az egy bizony Isten
nec Fia vagyon, Meg mondia, Mi-
czoda és kiczoda az a Fiu, Meg is
mondia, Miképpen Istennek Fia,
Es miért boczatta legyen az Attya
Isten ez vilagra. Mind meg mond-
ia, és fēpen előnkbe adia ezeker, Es
a keresztyén ember, a fent Léleknek
vilagositásának általa mind meg
tanolhattya és ešébe veheti. Ašt
mondiác: Hund be a főmedet, és
hid el. Az Isten nem akarja, hogy a
Keresztyén embor bolond legyen.

Agoston
felől való
hazugság.

Vndokfágos hazugság az, a mit
a Papás predicatoroc Agoston Ba-
rathfelől predicalottac, Hogy erőf-
sen gondolkoduán az Haromság-
nac titkia felől, a tenger melet talált
vólna egy gyermetskēre, melly ka-
lánkaua hordot volna vizet a ten-
gerből egy kis vermetskēbe, mellyet
a parton váiat volna a főuenbe. A
gyermetsket meg solituán ešt mon-
dotta

dotta vólna: Mit művelš fiatskám?
Az felelt vólna az Agoston barát-
nac: Im az egész tengert be hordom
ebbe ez vermetskēbe: Mondot vól-
na Agoston: Fiatskám, Lehetetlen
dologra űgyekőzel: Mert igen na-
gy a tenger, A vermetske pedig i-
gen kiczin hozà. Felelt volna a gyer-
metske. Inkáb lehetséges ez, hogy
én a tengert ez vermetskēbe be hord-
iam, Hogy nem mint te végere me-
hes annac, a mire te űgyekőzel.
Mert nagy tenger az a titoc, melly-
et te feiedbe fōrgatz, kinec végere
soha nem mehetz, Miképpen lehetsé-
sen és legyen az, Hogy az Isten e-
gy, de azért vgyan három: Nem ke-
dig három, Hanem czac egy. S űros
a te feiede hōz Agoston. Es annac
vtánna a gyermetske el enéšet vól-
na.

Bezeg fēp tarkabarka Pap auagy
barat matskáia ez. Bezeg fēp pálast

ez. Effele hazugságokkal el vdege-
nitötték az embereket az Istenec
Igeiétől, hogy semmit nem tuda-
koztanak az Isten felől, és tellyeség-
gel hátra hatták az Isten felől való
igaz esmeretnec tanolassát. Hogy
kedig azt mondiák, hogy a mű W-
runc Iesus Christus gyermek képbe
jelent legyen Agoston barátnac,
Azt én nem hiszem. Mert a mű W-
runc mennyekbe vagyon, ott kedig
dolga vagyon, Mint fent Pál mond
ia, Rom. 8. Ide semmi iarássa ninczē,
Ide sem iő, hanem mikoron immar
elő itelni ez vilagot. A mi dolga
és iarássa vagyon ez világban, va-
gyon fent Lelke, Az által tudia ő
azt meg szörzeni, és el végezni az ő
valasztot hiueiben. Ha valaki jelent

Ördög ie-
lent Agos-
ton barát-
nac.

Agostonnac, Nyilván nem a Chri-
stus, hanem az ördög volt, az iadzat
effele befedőckel. De hogy hazug-
ság legyen ez barát példa, Agoston
barátnac

barátnac dolga is meg bizonyította.
Mert Agoston vgyan loc könyvet
irt az Haromságrol, Mellyekben
erőssen káskál a hallai káskual etc,
de igen keues haszonnal, Sőt inkább
igen nagy kárral, El annyira, Ho-
gy a szegény barát a nagy erőlkedés-
ben vgyan el budul, hogy ő maga
sem tudia mit mond, Hanem végre
ebbe akad meg bekere, EST, NON
EST: Az az, Sem kün, Sem ben:
Mellyet iól eskébe vötték egy nyi-
hány tudós emberec a régicé kö-
zül, De először a mű vdonbe a tu-
dós embereknec hadnagyoc Eras-
mus Rotherodamus, Mint meg la-
thatod az ő itéletiből, melly Agos-
ton Haromságos könyveknek az
végebe vagyon.

A mit az Pilesses papai docto-
roc mondna a Haromság felől: v-
gya azt mondiák az ő öröktől fog-
va, az Attyanac allattyából született
nem erthe-
ti senki az
papasoc ő-
róktól fog-
ua való Fi-

Fioc felől, Hogy aſt à ſületéſt ſen-
kicz vilagon meg nem ertheti: Sőt
aſt mondiác, Hogy még az Angya-
loc és Archangyaloc nem mehetne
annac végére: Es erre hortzollyác
az Iſaiás Prophetának mondaſát,
Hollot 53: reſébe eſt mondia: Az ő
ſületéſt kiczoda mondhatattya
meg: Hop, mint illic à bott à tgez-
be. Iſaiás ſól Chriſtus Wrunknac
nemzet ſiairól, Hogy ő wyonan
nemzi az valaſtatokat, Es azzoc az
ő ői őckefi igen ſockan leſnec, nem
czac ſidókból, hanem az pogánoc
közül is, Annyira, hogy azoknac
ſamát ki nem mondhattya ſenki.
De őc az őrdőgtől meg vackitot-
tac, az Chriſtusnac őrdőktől fogua-
valo ſületéſre viſic, Hogy az olyan
titkos, hogy ſenki meg nem ertheti,
végére ſem mehet. Bezec ha à ſent
irasban írva vagyon valami felőle,
Tehát meg ertherni, végére is me-
hetni

hetni. Mert azért iratta à ſent Léc
à Prophetáckal és Apaſtoloſckal
à ſent iráſt, hogy meg oluaſſuc, és
meg erczűc: Mint Chriſtus Wrunc
őmaga mondia, Iohan. 5. Tű viſgál-
toc az iráſt: Az teſen én rólham ta-
nubizonſágot.

De ha olly igen meg viſgalhatat-
lan nagy titoc ez az őrdőktől fogua-
valo ſületés, Miért magyarázzác
tehát őnenmagoc annac az ő mod-
iát: Mert aſt mondiác, Hogy az el-
ſő ſőmely az Attya, őmagát meg
nézi, és őmagában ſáluán, meg
gondollya magát: Es ebben è gon-
dolatban be őnti az ő Allattyat,
Es eképpen leſen ez à gondolat egy
ſőmely, melly Iſtennec ſia leſen, Es
ez à Haromſág Iſtennec máſodic
ſőmelye. Es miért hogy az Attya
mind őrdőké igy gondolkodic, E-
zért mind őrdőké ſületetic ez à ſiu.
Hallottam, hogy igen hoſſu à ſent
C 4 luán

Iuán éneke, hogy az ördög azt meg kezduén, el nem végezhette, hanem meg fuladot rayta.

Bezeg ottrombaság effele tudományokat behozni, és el hinny a keresztieni gyűlekedzerbe, mellyekről az Istennek Sentei, Mind a Prophe ták, s mind az Apostoloc semmit nem tudtanac, és az ő irásokban so holt semmi emlékezet ninczen ról- lac.

Az Anti-
christuswi
Istent ta-
lalt.

De és az, a mit Gabriel Argyal mondott Danielnek, mikoron Isten- nec hagyományabol iöuendő dol- gokat meg mondott neki, Es a többi közet, az vndoc, keüely és kegyet- tlen király felöl, a Papa Antichris- tus felöl meg emléközuén, azt mód- ia, Hogy olyan Istent gondol és ta- maßt, ki felöl a mű Attyainc, a Pa- triarchác és Prophetác semmit nem tudtanac, Es hogy azt solgália és riß- teli külső, ékes és arannyas és ezüf- tes

tes cerimoniackal és tífteletöckel. Es vgyan erről Prophetál fent Pe- ter Apostol is, monduán, Hogy az ő Wrakor, a ki őket meg váltotta, az igaz Istennek Fiat, az Iesus Chri- stus, meg vtállýác, és meg tagadiác.

Nē de nē meg tagadtácké azt a Pa- pa az ő pilésses darabantual, Mi- koron az mű Wrunc Iesus Christus- nac, az Istennek igaz fiánac, ki fogan ^{LUC. 1. 2.} tatott fent Lélektől, fűletett sűz Mariatol, kit Gabriel Angyal az bűz Mariahoz valo köuetségbe Szentfégesnec és Isten Fianac, Dani ^{Dan. 9.} el pedig minden Szentöknek Sen- tinec neuez, Kiról az Isten Zacha ^{Zach. 3.} rias Prophetánál eßt meg ígérte, Hogy ómaga ennec az ő abrazat- tyánac kimetzőie, faragoia és for- maltatoia akar lönni, Mondom mi- kor ennec méltosagos fűságát el lop- ták, és hátra vetettec, Es helyébe, ka- kuc modra, más Fiat gondoltanac, C v és

és helyheſtēnec, Kinec mindēneket
(az igaz Iſtēnec Fiať meg foſtuān)
tulaydonyitattanac, Eſť hirdettēc
Iſten Fiaťnac lōnni, Eſť hirdettēc az
emberi nemzetnec meg valtoiaťnac
lōnni. Az Ieſus Chriſtus ō naloť
ſemmi nem vōlt, Moſť is ſemmi
nem egyēb, Hanem puſťta teremtetť
állat, és az maſic Fiunac czac az hū-
uellye, auagy az tokia. Ō minden bű-
neknek nagy bűne. Ō áldot Iſten, ki
mondathattlan à te nagy irgalmaſ-
fágod, hogy eddig tudtat, moſť is
tudod el ſenuedni eſť ez iſſonyu-
fágos nagy bűnt, és à te áldot ſent
Fiadnac ellen valo karomláſát, és
boſontottaſát.

A papáſſoc. Miért kedig hogy az ōrdōg meg
az igaz Iſ- vackituān ōket, è bolondfágba ey-
tennec Fiať- tōtte, hogy meg vtáltác és meg ve-
meg vet- tōttec az Iſtennec igaz Fiať, à mŕ
uēn, Mindē Wrunc Ieſus Chriſtuť, kōnyű vōlt
czelekōde- annac vtānna az ōrdegnec touāb
tit meg ve- hortzolni
tettec.

hortzolni ōket, Hogy minden ō
czelekōdeſſet is meg vtállýac és
meg veſſēc, Mind tanyitaſát, mind
kēſenuedēſét, vēre hullaſát, hala-
lát etc. Mert az Euangeliomat meg
vetuēn, az ōrdeg az ō hazugſagáual
azzoc által bemerűl ōtte és belepte
mind ē ſéles vilagot: Eſ à mi az Iſ-
ten Fiaťé, à mŕ meg Váltonké vol-
na, aſť az Pilēſſes toluaioknac, Pa-
pānac, Erſekōknec, Cardinaloknac,
Patriarcháknac, Piſpekeknek, Ap-
pāt wraknac, Cananakoknac, Pa-
poknac, Baratoknac, Apatzák-
nac etc, és ezeknek méltōfágoknac,
Miſſeieknek, Bulczoioknac, Berbe-
telēſeknek, Lélek válťſágoknac,
Szentelt vizeknec, Szentelt gyōrt-
tyaknac, Bōyteleſeknek etc, mondō
ezeknek adta, és tulaydōyította. A-
zért mondia ſent Peter: Meg ta-
gadiác az ō Wrokat, ki meg váltot-
ta ōket.

Láſd

Lásd meg, keresztýcñ ember, ha-
nem hatalmas őrdög ez, kiez egý
világot olyan vakfágba és bolond-
fágba tudta eyteni, és az ő hazug-
ságánac haloiába be kőriteni és be-
fogni. Nem heiába adta azért az I-
sten fia, a mŕ Wrunc Iesus Christus
est e neuet és tulaydonlágot az vn-
doc, czalárd latornac, Hogy hazug-
ságnac vgyan Attya. Mert ő toyta
és kőltőtte aŕt, Istennek, s az ő ál-
dot fent Fianac boŕusagara: De
rőuid vđőben hasznaiat veŕi, Mint
az Istennek Lelke a ſent irásba aŕt
meg ielentőtte, és fent Iános által
aŕt meg iratatta.

Ezeket ſámláltuc elő az őrdög-
nec első tulaydonfágáról, az ő ha-
miffagarol és hazugságarol: ſáml-
laltuc pedig rőuideden: Mert ha
deréc képpē elő kellene ſámlálnunc
mind azzokat, nagy ſoc őker bōr
nem volna elég hozá, hogy czac az-
zokat

zokat mind elő ſámlálnóc, mellye-
ket az Papa Antichristus, és annac
piléſſes darabanti által tamaſtot és
gyakorlat az gonofságos lélec, Hol
vadnac még a többi, mellyeknek ſá-
moc ninczen, mind kezdettől fog-
ua. El hagyuan ezokaért ezeket, a
másodic tulaydonfágnac, az mordá-
lyfágnac és gyolkofſágnac meg ira-
ſára terűnc.

A másodic tulaydonfaga az őrdög-
nec Mordályfág, őldeklés és <sup>őrdög-
nec</sup> gyolkofság, mint Christus Wrunc <sup>másodic tu-
laydonfaga</sup> mondia, ſent Iánosnál s: réſében.
A régi gyolkofságról és mordaly-
fagrol, Mint őlte meg ſűleinket,
Adamot s Euát: És miképpen an-
nac vtánna minden ſele veſedelme-
ket, hadakat, verontaffokat, kegyet-
tlenſégőket ſőrzet és tamaſtott
mindenkoron ez világban: És mi-
képpen kegyettlenkődet a kegyet-
tlen tirannusoc által, Kereſtelő
ſent

ELŐL IARO

ſent Ianoſſon, az Iſten Fian, az Je-
ſus Chriſtuſon, és az ő ſent Apaſto-
lin: Es azzoc vtán mind á ſent
Martiromokon, kik nec ſoc ſáz eze-
ret meg őletet, külemb külemb ſele
kimondhattlan nagy kényockal etc,
Mondom ezekről moſtan ſemmit
nem iroc, Hanem elő veſűc czac á
moſtani kegyetlenkődéſét, Mint
kegyetlenkődic Hiſpaniaba, és O-
laſorſágba, az ſegény kereſtyénec
ellen, ſerſiac, aſſonnyiallatoc, ſőt
még á gyermekóc ellen, Kic az Iſ-
ten nec io voltabol meg iſmeric á Pa-
pát az ő piléſſes darabantiual Anti-
chriſtuſnac és az ördec orſaganac
lönni, Es el ſackaduán tölle, az Iſ-
ten nec igaz eſmeretiből, az Jeſus
Chriſtus, az elő Iſten nec ſent Fia
alláia adiác magokat.

2. Teſſ. 2.

Mert minec vtánna az igaz Iſ-
ten, az ő igazágánac kemény iteleri-
ből boſſut állot ez vilagon, az ő
nagy

BESZED.

24

nagy hálaadatlanſágaért, és aſt min-
den ſele hazugſágockal az őrdög
által, kinec hatalma alla aſt adta va-
la, meg büntötte, Mint á ſent Lé-
lec ezeket mind meg Prophetáltat 2. Teſſ. 2.
ta vala ſent Pal Apaſtal által, mód-
uan: Hogy az Papa Antichriſtus
elő az őrdegnec czelekedő hadal-
máual, Minden erőiéuel, Hazuga-
uagy czalárd iegyekkel és czodác-
kal, Es minden hamiffágos czalárd-
ſágockal, mellyekkel hatalmot veſű
azokon, kic veſedelemnec ſiai. E-
zért leſſen kedig ez ő raytoc, Miert
hogy nem kedueltec az Igaffágot,
az Euangeliomot, és nem vöttéc aſt
ſeretetből, hogy vduözültenec vol-
na. Annac okaért, vgy mond ſent
Pál, boczát az Iſten ő reaioc erős
hathato téuelygő czalárdſágokat,
hogy hidgyenec á hazugſágnac, Ho-
gy igaz itélettel elkárhoſtallanac
mind azzoc, Kic nem akartanac
hinni

hinni az igazságnak, Hanem engette-
nec és meg állapátanac az himiság-
ba.

Ládodé, mit prophetált volt
szent Pál. E Prophecia és iőuendő-
lés mikoron immár be tellyessedet
legyen, és az Isten az őrdög, és an-
nac Antichristussa által elégé gyöt-
trötte ez vilagot, fántalan soc pilés-
ses őrdögöckel, és őrdögöknek álta-
la: Mert mind behalolta, és vagság-
ba bekörítötte az embereket ez vi-
lagon, az ő gyonassáual, purgato-
riomáual, Atokáual, Odozássáual,
Bulczoiaúal etc, Annyira, hogy
mind lelkőckel, mind testeckel,
Mind feleségőckel, leanyockal, ba-
iockal, kezeckel, labockal, és minden
marhaiockal birt.

Ast kellett mindennec hinni és
vallani, valamit à piléssel mondta-
nac. Ast kellett őnniec, mit à piléssel
sec akartanac. Ez napokon nem
mertenec

mertenec húst őnni, hanem czac len-
czet etc. Mas napon szabad volt à
tikmony, vay, rey, De à hus nem
volt szabad. Akoron kelet meg ha-
zazasulnioc, mikoron à piléssel a-
kartac, Hol Kántort, hol böytet,
hol Aduentet főrzettenec, Ackor
nem lehetet à meg hazazulás. Ast
is kelet venni ec hazaságra, kicket az
piléssel engöttene. Mert őc czi-
náltanac izeket. Heted izig, őttöd
izic, Komássoc, és swogoroc közet
nem lehetet az hazaság. Nem lehe-
tet az hazaság az ő egybe sugass
és stolazássoc, nélkül. Vndoc es
tattalan volt az wy hazafoknac
gyoc, ő nekic kelet maso-
• meg tisztítani és fent-
söckel és fent-

Akore
dolgo

Ackoron ha valaki dolgozott, Ottan
 árokban volt, és minden módon ké-
 nozták azt. Marhaiokkal is birta-
 nac. Mert keménen és vgyan ároc
 allar fettec à soc dézmát, A soc Mis-
 se árránac, comparacionac nem volt
 soha vége: Hol még à soc offeralas?
 Es à mit ez haloual el nem vehettec
 az embereken, Aft finettlen valo-
 gyontattáffockal, kuldulaffockal el-
 koporitottac magoknac à fegény
 embertől. Kiczoda győzi, felsőges
 Isten, ebt é nagy rablást elő bām-
 lalni?

Mondom ezokaért, minec vran-
 na az igaz Isten ecképpen bobbut
 állot ez hálaadatlán vilagő, Miért
 hogy az ő áldot fent Fiat, minden

Euangelionauval
 irgalmasság-
 eie el erkő-
 zderte ta-
 gát,

Mellynec általa meg vilagositatnac
 az valasztatoc minden orbagokban,
 Hogy meg láttýac, és el tauoznac
 az Antichristus Papatol, és annac
 pilésses darabantitől: Meg viallyac
 is az ő irdos bírdos és rétes Istenét:
 Meg is vericamaz kakoc Fiat, kit
 igen fēpen tarkabarkázot, Es az i-
 gaz Isten ala, és annac ő áldot fent
 Fia, ides és engedelmes fūuel adiac
 magokat: Es vgy hisic és vallyac ^{Az igaz}
 azzokat, mint az Istennek Lelke ^{h. resztveni}
 meg tanyította őket à fent irasba, ^{valás.}
 Tudni illic, Hogy egy legyen az I-
 ten, ki mennynec és földnec terem-
 teie. Ez kedig, hogi nem hármassaua-
 gy rétes, auagy meddű Isten legyen,
 Mint à Papánac Allatos és bōmel-
 lyes Istene, Hanem kinec Fia
 vagyon, ki à mū Wrunc Iesus Chri-
 stus: Minec okaért is mindenit à
 fent Apostolokrol, à mū Wrunc Ie-
 sus Christusnac fent Atryanac mō-

dati, és neueftetic.

Eft kedig az egy Attya Istent
ollynac hisic és vallyác, Hogy egye-
dül és ömagától valo Isten, Ki sen-
kitől semmit nem vött legyen, Ki
mindeneknek felötte legyen, Es ki-
től mindenec legyenec, Es hogy az,
az Iesus Christusnac, à mű Wrunk-
nac Attya, Istene és Feie, és az Vi-
lagoságnac, és minden irgalmassá-
goknac Attya, és minden ióknac
kutsfeie etc.

Azonképpen á sent irás szerént
igaz vallást tesz nec az Isten nec igaz
Fiaról is, à mű Wrunc Iesus Chris-
tusról, Tudni illic, Hogy ez, és nem
más, az egy igaz Isten nec igaz és ál-
dot sent Fia, Ki minden vőc előt
rendeltötett az egy Attya Istentől
à mű diczeségünkre és vduességün-
kre, Hogy ő ártatlan barány léuén,
minker az ő sent attyánac az ő vé-
rével minden hamisságinkból meg-
váltana,

váltana, és tisztítana magánac saiat
népül. Két dolgot his nec és valnac
az Iesus Christusban. Előst, Az v
testénec auagy emberlegénec à fűz-
nec méhében, à sent Lélektől beplő-
nélkül valo fogantatását, és formál-
tatását. Mert fogantatott sent Lé-
lektől, és született fűz Mariatol,
Melly fogantatásaért igazan Isten,
nec Fianac hiuatatic, Mint Gabri-
el Angyal à követségbe erről nyil-
ván valo beszédeckel szól. Malodi-
kat, Hogy nem czac az ő teste for-
máltatott sent Lélektől, Hanem ho-
gy ez által az Attya Isten, az ő Is-
tenlegénec is minden tellyes vóltát
valoba adta önéki: Es à sent Lélec-
kel valo meg kenéssel, Christussa és
wrra tötte ötet, Hogy ő rayta nyug-
sic az Iehouánac, az az, Á felséges,
mindenhato, öröc Isten nec Lelke,
Ki Bölcseség nec, Ertelménec etc,
és Isteni felelménec és tisztetelinec

Matt. 1.

Luc. 1.

Rom. 1.

Rom. 9.

2. Cor. 1.

Heb. 1.

1. Tim. 2.

Eph. 1.

Acto. 4.

Lelke: Mellyekkel meg bizonyítá-
tic Isten Fianac, és mindeneknec fe-
lőtte áldando Istennek, Es az wy
vilagnac teremőienec lőnni: Kiben
az Attya Isten a mi vduőféginket
meg tekélete. Eft az Isten Fiát, az
Iesus Christust, hisic ezokaért és val-
lyác, Hogy ő Közbejáróc, Főpa-
pioc, S főoloioc, Királiyoc, és min-
den ellenségektől bizonyos óltal-
moc, Ki őket az Attya Istennek ke-
gyelmébe be vifien, És ki által bator-
saggal való hemenetelec vagyon az
ő mennyei fent Attyákhoz.

Vgyan ezen Istennek Fiát, az
Iesus Christust, az Attya Istennek
paranczolattyabol imádiác és tífte-
lic, Es minden iókat, Mind testie-
ket, smind lelkieket, kérnec és vár-
nac ő tőle, Es az ő benne való hité-
ben vduőzülne, és örőc életet vess-
nec. Mert más new nem adattatot
egalat emberec köft, mellyen vdu-
özül-

uőzülhetnéne, Hanem czac az Ie-
sus Christusnac Neuében. Es se ki 1. Cor. 2.
más fondomentomot nem vethett,
Hanem a mellyet vetettene, melly
az Iesus Christus. Ez az ő kereft Rom. 10.
tyéni hitec, és vduőfséges vallás.

A fent Lélec felől kedig, az Wr
Istennek igeiéből eft hisic és vally-
ác, Hogy az egy Attya Istennek ha Luc. 2.
talmas és mindenható ereie, Mel-
lyet meg ielentett, Előfer az első
teremtésben, mikoron aual minde-
neket teremőtt, meg eleuenített,
táplált, tartott és őrizet. Annac v-
tánna, A másodíc teremősbe nyil-
uábban, az ő áldot fent Fiaban, az
Iesus Christusban, Mikoron az, a
választatokat az őrdőgnec toikától
kiraggatta, A bűnből kiterítette,
Es őket wyonnan fűlte: Mikoron
halotakat ramasztot, Betegeket gyo-
gyított, Őrdőgeket vzet, Es hogy
ő maga is halotaiból feliamasztatott.

ELŐL IARO

Mert miképpen az első terem-
tésben, az egy Attya Isten az ő Lel-
kéuel mindeneket meg eleuenyitet,
éltetet, taplált, tartott és meg őrizet.
Azonképpen à kiket az ő Fia,
Iesus Ckristus által wyonnan te-
remtet, Azokat meg benteluén az
az ő Lelkéuel meg aiándékoza,
meg peczettli, és mind végic meg
őrizi, Hogy à meg adot mennyei
örökségből ki ne essenec.

Az Isten, ezokaért, euel az ő bent
Lelkéuel, az ő valasztotit meg teriti,
meg világosittya, tanyittyá, oktat-
tya, vidamittyá, és mindē bent cze-
lekedetőkre és dolgokra fel gerieš-
ti, indittyá, és alkolmatossá teszi őket,
Mellyec ért mondatic à bent Lélec,
Aiándéknac, Tanyito mesterneec,
Oktato kenetneec, Tűzneec, Elő
vizneec, és mindenekneec meg vizsgál-
loianac.

Annac felőtte mondatic fiuua
fogadásnac,

Aktó. 1.
Iohan. 16.

BESZED.

29

fogadásnac, és Igasságnac auagy bi-
zonyfágnac Lelkénec: Mert tanu-
bizonságot teszen à mű lelkünkneec,
hogy Istennec fiaí vagyunc, és à men-
nyei örökségneec örökési, Es az Is-
tent, kegyelmes Attyánkneec kiáltat
tya mű velünk, etc. Ez az egy At-
tya Istennec, Es az ő bent Fiának,
az Iesus Christusnac, és à bent Lé-
lekneec, à bent írásból való igaz
esmereti, és mindenikről igaz
vallás: Es eképpen hirteneec és val-
last tőtteneec mind à bent Patriarc-
hac, mind à Prophetác, mind Kereš-
telő lanos, mind à mű Wrunc Iesus
Christus, az ő bent Apostoliual e-
gyetembe.

De est az igaz hitet, és est è ke-
reštyéni igaz vallást, nem benued-
heti el az ördeg semmiképpē. Mert
láttya az álnoc, hazug és csalárd
lelec, Hogy è hitneec és vallásnac ál-
tala az ő retes és belet Haromság,

D v állatos

ELŐLÍARO

állatos és bõmélyes Istene, Es az õ
állatoc, bõmélyes örõc Fia, kiciket
az õ alnakságos gyûlölségbõl, az
Istennec bentegyhazaba à Papánac
általa toíot, le dõtetnec, le omolnac,
és porba esnec, Es nagy soc embe-
rec az õ orfagából, és az örõc ve-
fedelembõl és kárhozatból el fa-
ladnac, és meg menekõduén, vduõ-
zítlnec. Ezen bõ onkodice ezokaért
az örõc, Es minden alnokságiat,
mind Pap barat, mind bentelt Doc-
tor, Mester, Baccalarios etc, által
érõtte vagyon, hogy az Istennec
bent irásából vót igaz és vduõssé-
ges esmeretet és vallást meg nyom-
hassa, meg ólthassa, és semmiuét
hassa.

Ördögnee
másodice
es köze.

De hogy lattya, hogy az vton elő
nem mehet, és az õ gyûlölséges go-
noß fandékiát és akarattját véghöz
nem viheti: Ottan az õ másodice la-
tor tulaydonfagára ter, és kegyetlõ
vldözésszel,

BESZED.

vldözésszel fokfagockal, Iofa-
goknac elfoglalássalockal, Marhack-
nac el koborlássalockal, kegyetlõn
kénzássalockal, tõmlõtzeßekkel, bõr-
nyit és rettenetes halálokkal kezd
à begény iámbor kereß yénekhöz,
és valoba meg mutatya azokon
hogy gyolkos, miképpen à mñ W-
runc Iesus Christus ötet igen iól es-
meruén, annac az elõt neueßte:
Iohan. 8.

Tudiác à iámbor híw kereszte-
nec, mit czelekõdet à pokolbeli ör-
deg az õ Vicariusá és Antichristu-
sá, à Papa által, ez elmúlt negyuen
estenteig, melly vltá az Istennec
vduességes Igeie kezde tamadni:
Mint bolondította à nagy Kyrályo-
kat ferinßerte az orfágokban:
Mint öldõre bõrnyit kényockal, és
rettenetes halálokkal nagy soc ezer
keresstyént, és ecképpen akarta az
WR Istennec Igeiet és igazagát
meg

meg nyomni, és el temetni. oluasd
meg czacest è könyuet, Es az hatul
so részében meg latod, Mit művelt
legyen az vltá fogua, és mit művel-
lyen Hispaniánac tartomaniban, Es
egész Olasorságban. Valaki nem hi-
si, hogy Ördögoc legyenec, Ez Pa-
pánac Haloíából, és annac pilésses
peßeriból, iol veheti eszébe, Hogy
ördögoc vadnac, és nem kevesen,
hanem igen sockan, Kic mind à Pa-
pát, s mind az ő pilésses vadásit és
hoherit hayttyác es hordozzác.
Mert tista ember soha semmikép-
pen est è kegyetlenséget nem czele-
kódhetnéie, Mert az emberi ter-
méket és indulat nem ereftene rea:
De nem tista emberec, Hanem meg-
testelult ördegoc, Es soc száz ezer
vndoc fertelmes Lelkec iargallyác
őket, az ő akarattyoc ferént mindē
fertelmes, parazna, Sodomita etc
élettre, Es minden hazugságra, cza-
lárdsfagra

lárdságra, álnokságra, telhetetlen-
ségre, Segényeknek meg foftassara,
Santalan soc babanasagokra és bal-
uany imadasokra, Arulataflockra
kegyetlenségekre és verontasso-
kra etc, Mint à hent Prophetác és
Apostoloc ez vndoksagos Antichris-
tusnac birodalmáról iöuendölte-
nec.

Ennec okaért, attyamfiai kereß. *Intés az*
tyen Magyaroc, esünkbe kellene Magyarok
vönnünc az Istennek nagy irgal- *hoz.*
masságát, és véghetettlen kegyel-
messegét, Mellyet mű hozánc meg-
mutatot, és velünc művelt euel, Ho-
gy à mű felséges és kegyelmes feie-
delmünket, Ianos Királyt, az nagy
Ianos Királynac fiat műnekünc ad-
ta, es mind eddig őtet közetünc
meg tartotta, Es az ördögöknek en-
nyi soc alnackságoc, czalárdságoc,
kegyetlenségec ellen kegyelmessen
meg tartotta: Es őtet mind az ő,
s mind

ELŐL IARO BESZED.

mind az ő áldot fent Fianac igaz
esmeretire hosta, az ő fent Igeie-
nec általa: Mondom, Ezeket mind
ebűnkbe kellene vennűnc, és mindē
korō, mind regel, s mind estue terdē-
áluán, fel emelt bűuekel és kezeckel
halákat kellene adnunc à kegyelmes
Wr Istennec è nagy és ki mondhat-
lan aiandocért: Es bűnetlen kellene
könyörgenűnc, hogy az ő áldot fent
Fiaban, à mű Wrunc Christus Je-
susban ennec vtánna is könyörül-
ne raytunc, és kegyelmessen meg-
tartana à mű felséges iámbor feie-
delműnket, mind testben, mind lé-
lekben, Hogy az ő Isteni fel-
séges iouoltabol, ennec ár-
nyéka alatt meg ma-
radhatnanc:

Amen.

E KÖNYV-
NEC RÉSZEIRŐL.

ELSO RESZE
AZ ŐRDEG HALOIA-
rol, és annak környűl al-
ló dolgairól.

Eft ez ördegnec Haloiát deakul
neuezic Inquisitionac, Az az,
Mesterféges ki keresésűnc, Mikép-
pen czoda alnaklagos fogassockal,
és rauassagos modockal fokrác
Hispaniaba és Olaszországba meg-
körnéközni, ki keresni, ki fogni,
meg kényozni, és rőttenetes hala-
lockal meg őlni à begény keresű-
neket, kic valami képpen meg ismer-
téc igazán az Istent, és az ő áldot
fent Fiát, à mű Wrunc Iesus Chris-

tust, Es ešekbe vettéc, hogy à Ro-
mai Papa, az ő pilésses seregéuel, à
nyilúan valo Antichristus, és à dű-
hős őrdőgnec ő oršaga: és meg kez-
dic ašt vtalni, és meg vetni.

Ki által és miképpen kötettet le-
gyen ez őrdőgnec haloia, ašt is meg
mondom rövideden. Mikoron à
Római Czašar Titus elrontotta
volna Ierusalemet, à mű Wrunknac
Iesus Christusnac meg őléšse és ha-
lala vtán. Es à Sido nép rettenetes
képpen el vefet volna, Es annac à
maradékia rabba ešet volna, Kűlde
Titus Czašar nagy sockat az raboc
közűl Hispanianac tartományiba,
hogy ott rabotálkodnánac. Lakta-
nac ezokaért à Sidoc Hispaniánac
tartományban mind attól fogua, ho-
gy Ierusalem el vefet, egynyihany
šáz eštendeig: Es hítekben senki
nem bántora őket, Es senki nem kén-
serítötte őket az ő híteket elhadni,
és

és más hitet követni.

Vadnac ezec melet Hispaniábā
egyeb nemzetek is: Es Hispania el-
lenébe, à tenger elue, vagyon egy or-
šag, melynec Mauritania neue, Ab-
ban vadnac feyr šereczenec, nagy es
népes oršag, kic eleitől fogua pagā-
ságban éltene. Mikoron ezokaért
az őrdőgnec oršaga, à Papalag Ro-
maba, es Romabol à pilésses Anti-
christus šolgai által az egyeb orša-
gokbā, győkeret vert volna, es imár
à Kiralyokat s' Feiedelmeket min-
den volta képpen meg bűveltéc es
meg bolondítottác volna, Mindent
az ő kiuánšagoc šerént czelekötte-
nec, és végre vittene.

Mert nem de bűvelés és gyalá-
zatos bolondšag volté az, Hogy à
Királyoc és fő Feiedelmec az ő mel-
tošagockrol, mellyel az Isten őket, ^{Rom. 13.}
mint az ő helytartoit, kegyelmessen
meg aiandékošta, el feletköštenec,
E és

és aſt hátra hagyván, az auas piléſes
dög elöt, mint Iſten elöt, tēdre ef-
tenec, és lábait meg czokolgattácz
Bezeg erőſſen katzagta eſt az ör-
deg, Hogy à Királyokat, Feiedel-
meket erré vihette, Hogy egy бүdes
gömbetzet annyira tiſtellyéc.

Nem küſſeb bolondſág volt an-
nac vtánna, Hogy à Királyoc és
Feiedelmec az ő eſtekeléſſekből or-
ſagoknak mayd nagyob réſét nekic
engettéc. Ott annac vtánna minden
kiuansagoc ſerént rendeltenec min-
dent, Egy réſét az orſagoknak Car-
dinalſagokra, Egy réſét Erſeklé-
gökre, Egy réſét Piſpekſégökre,
Prepoſtſagokra, Cananokſágokra,
Egy réſét oltarmeſterekre és Miſſe
mondo papokra, Egy réſét Appat-
wrakra és ſantalan ſoc ſele barátok
ra. Ecképpen az orſagoknak nem à
küſſebic réſeit el foglalván, es az-
okban meg gyökerezuen, annyira
practi-

34
practicáltanac gyontatáſſockal, Miſ-
ſe mondáſſockal, és minden ſele ké-
pmutatáſſockal, hogy ſenkitől ſem-
mit nem tartottanac, ſem királyok-
tól, ſem Feiedelmektől, ſem ſenki-
től. Mert à nagy ördegnec à Papa-
nac oltalma allat voltanac, Es akar
mit czeleköttenec, Mindenkoron
meg meneköttenec. Ha gyűlésbe
az orſág dolgaiért kellet menni, Er-
ſec, Piſpec, Appát és Cananoc wra-
im elől vltene, Ott dictáltanac az
orſágnac dolgairol: Bezeg hatrab
kellet à töb rendeknek vlni, és à
ſent Attyákat igen halgatni. Ad-
dig forgattác az piléſes lederec az ő
ſallai kaſſaiockat, Hogy még à Fe-
iedelmec és Királyoc feltene, tö-
lec. Im egy kiſtóriat kel mondanom
ennec bizonyſágára. Mikoron irná-
nac Chriſtus Wrunc ſületéſſe vtán
2 5 3 8, Bírta vala az két orſágott,
Magyarorſágot s Erdelt, az bo-
E 2 dog

dog emlékezőtetű Nagy Iános Király, wrunknac, ő felségénec az ides Attya. Ackoron kedig à kegyelmes Isten mind le czendűtötte vala à mű felséges Királyunknac, Iános Királynac, minden ellenségit: Annyira, hogy Segesuárot az wrac elöt az asztalhoz tamoszkoduan monda: Istenec hala, Az én ellenségim annyira leczépelue vadnac, hogy senkitől immár semmit nem tartoc: Hanem à két nagy bakot boczatom immár őfue: A ki nyerheti: Meg valic. Ackoron kedig tiltul villamni kezde, mind Magyarorságba, mind Erdelben az Wr Istenec Igeie. De miért hogy à többi közet nyiluábban kezde predicállani à Santai Istuan Mester, Arra inkább dühöttec vala az pilésses Papa darbanti. Frater György ezokaért, az Varadi Píspec és Kencztarto etc, (mert egy pokolbeli akasztófára eleget

get rakot vala fel az Titalokba) Es amà herélt Statilius, Iula Feierwari Píspec, à bent búzefégnece nagy patronusa, Es à nagy kápau Egri Ersec, à Frangapan, A több pilésses tarsockal egyetembe, addig kalapálnac à felséges Iános Királyon, hogy vegre nem tehete egyebet benne, Hanem be kelle hozatni à fegény iámbor Istuan Mestert. Segesuárott reáia à Királyra tudulánac à foc pilésses Harpiac, és mind könyörgéseckel, mind fenyegetéseckel arra akariác vala vinni à Királyt, Hogy mindiarást meg égetetnéie, Minden törüenytetel nélkül, Miért hogy Luther volna. De à Király, miért hogy Isten félő és ebes vala, nem akara kedueket tönni, Hanem disputaciora engede à dolgot. El boldulánac ebbe à pilésses Harpiác. De mikoron soha el nem vonhatnác à Királyt az ő ki mondot sententia, E 3 ról,

ról, Vgy küldénec Varada amā
fr̄ntzes czaczago frater Gergel ért,
és tōb barátokkal papokkal behoza-
tácást Segesuara. A Király kedig
kēt Arbitert ſörze, à bodog emle-
közētű Adrian Doctort à Feierwa-
ri Vicariust, Es Kalmánczei Mar-
tont, Ki akkor Feierwari iskola
Mester vala. Mert tudgya vala à
Király, hogy mindenik tudos ember
vólna. Es titkon velec tractáluán,
meg értōtte vala még az elōt, Ho-
gy à Papaság ōtdegi lélemén vól-
na. Segesuarott lōn à Disputatio,
Es ſoc variuc, barátoc, papoc, egy
ártatlan galamb ellen, az iámbor
István Mester ellen harkalánac. Es
minden ōgyekōzetec, és fő alnaksa-
gos mesterſégec ez vala, Hogy à ſoc
és ſűnettlen valo czáczogáſſockal
bedugnác ſegegny nec à ſáiát, hogy
semmit nem ſolhatna. Es így lōtt
vólna: De az Wr Isten tanaſta mel-
leie

leie egy tudos embert, oruos doc-
tort, Rezenei Ianoſt, Az foga part
tyát à ſegény István Mester nec, Es
nem czac argumentamockal, hanem
végre Das dich Gottſhal is kezde
à Barátoc és papokhoz. Egy nyihá-
ny nap mulua az Arbiterec bevi-
uéc à disputaciót à Királynac, mond-
uán neki: Felféges Wrunc, Tefel-
ſéged legyen műnekűnc ſegétſegű,
hogy é tiſtōl meg ſabadulhaſſunc;
Mert külemben el kel, ueſűnc.
Teſt ſerént el veſűnc, Ha
igaz itilletet teſűnc ez iámbor István
Mester nec tudománya felōl. Mert
egyebet nem mondhatunc, Hanem,
à mit ſol, à mit disputál és tanít,
merō igazság. Mert tiſta ſent iráſt
ſól és forgat. A barátoc, papoc dol-
ga ſemmi nem egyeb, hanem czac
fabula, emberi vélekōdes, és heáiaba
valo czáczogás. De ha mű ezeket
tiſtán meg mondiuc etc, elueſűnc
E 4 Piſpekűnc

A Z H I S P A N I A I

Pispekűnc miat, és à tőb Ersekőc és Pispekec és wrac miat. Ha kedig Istuán Mester ellene pronuncia-
lunc, és elkárhoztatyuc: Istennec ha-
ragia leßen raytunc, és az őrc kár-
hozatnac leßűnc fiai. Ezokaért kőn-
yörgűnc te felségednec, Hogy felse-
ged ne hadion, Felséged talállyon
valami modot à dolognac, Hogy
meg menekőthessűnc etc. A felse-
ges Király bißtatni kezde őket,
monduán: Ne fellyetec. En is eßem-
be vőttem à dolgot, Hogy igaz az
Istuán Mesternek tudománya, Es
hogy à Papaság semmi. De nincz
mit tőnnen az wrac ellen. Mind a-
zon által módot találóc hozà. Le-
gyetec czac vesztec.

Estue három orakort, à soc Pis-
pekec és Papwrac mind wduar-
hoz menénec. Es elő áluán, Frater
György Kencztarto à tőbinec o-
ratora leuén, rövid beszédel sola à
Királynac:

V A D A S S A G.

34
Királynac: Felséges wrunc, Mű
vagyunc à leki pástoroc. Mű ne-
kűnc kel vigyaznunc az annya ßen-
tegyhazra. Ezokaért kiuántuc te fel-
ségetől, hogy ide hozatatnád az he-
retneket, és meg ölletnéd, Hogy à
tőbi meg rőtene, és ne kezdenénec
à Romai ßentegyház ellen tanyita-
ni. De te felséged nem à mű akara-
tunc és kéuánfagunc ßerént czelekő-
sic: Mert itt disputáltattya felséget
az heretnec latrot, Es egyebec is be-
ßiyác est à mérget tőle. Bizon mű
est te felségődnec nem tудиuc ßol-
galni: A ßentséges Papa Attyánc
is nem io neuén vesi tőled. Nem kel-
lene itt semmi disputálás. Mert az
annya ßent egyház régen elkarhoß-
tatta è fele heretnec latrokat: Feie-
ken hordozzác kéßen à sentenciát:
Nem kellene ezeckel még mulat-
ni etc. Mikoron Frater György
oracioiát eluégeßte volna, Monda à
E v Király.

király. Törvéntelen nem akaroc
senkit meg ölni. Adiatoc bünt ho-
zà, Im törvént latatoc rea, Es à mit
à törvény hoz, vgy bűnhediéc meg.
Monda Statilius à Iula Feyerwari
Pispec: Nem elég bűné ez, Hogy à
summár est mondia, Hogy az áldot
scent Misse semmi, Hanem ördög-
nec talalmánya: Est is mondia az
heretnec summár, Hogy két sčm-
ly allat kell communicalni à parast
népnec. Maga czac à sčntféges pa-
poknac rendelte est è sčntféges al-
dozatot à Christus. Felele à király:
Pispec wram. Egy kerdést kerdec
tőled. A Görögeknek gyuleköz-
te, igaz keres tyéni sčntegiház vól-
tè: Monda Statilius: Igaz. Monda
à Király. A Görögeknel nem vólt
à Misse, Most sinczen, Mire nem
lehetnénc mŭ is annálkül: Es à Gő-
rögec minnyáian communicálnac
két sčmely allat, Es vgy tanyitottac
őket

őket à sčnt Pispekec, Chrisosto-
mus, Cyrillus, és à többi: Ha à Gő-
rögec azért bünt nem valnac, Miért
nem commuicalhatnanc mŭ is két
sčmely allat: Es à Pispekec minnya-
ian el nemulánac. Monda à Király:
En ennec, az Istuán Mesternek a-
zért párttyát nem fogom. Felele
frater György: Ha felséged nem te-
szen rolla, Mŭ is nyiluan más irrel
köttyűc: Es nagy haraggal mind el-
menénec à Király elől. Eyel ki-
lentz orakort elhiuatà à Király az
Istuán Mestert, és Bádsi Ferentz,
s Cassai Ianos ielen létebe monda ne-
ki. Istuán Mester, Miczoda wy tu-
dománt találtál: Felele Istuán Mes-
ter: Felséges wram, Kegyelmes Fe-
iedelmem, Nem wy tudománt ta-
láltam: Hanem találua és késsen lel-
tem az Istennek nagy kegyelmessé-
géből. Mert à Prophetáknac, Chri-
stus Wruncknac, és az Apostolok-
nac

nac tudománya. A kinec búkfég
volna az vduótság, Nyilván ezt kel-
lene követni. Monda à Király. Io
attyámfia István Mester, Ha mŕ azt
akariuc követni, Nem tudom mint
iarŕ, Mind te, s' mind ōmagam. De
hadiuc az Istenre: Ő tudia, mint kel-
lőnni. Io attyámfia, Ne maradgy az
én orŕágomba. Mert az wrac meg
fognac és meg ōlnec: Mert én meg
nem oltalmazhattac ellenec. Talám
magamnac is valami bum támadna
belőle. Ezokaért Menny el, Ad el
minden marhádat, Es menny más
feiedelem alla. Es bŕw kölczéget
neki aduán, erőssen parancola Ōtt-
ues Christophnac, és à tőb Cassai
polgaroknac, kic elhoŕtác vala is,
hogy éyel az István mestert el vin-
nec, és békéuel hordoznác. Es eckép
pen menekődéc meg az ōrdög Har-
piaknac közeből, az iámbor és e-
ŕŕes Királynac io akarattyából. Ez-
zeket

zeket mind elő ŕámlaltám, Hogy
ezzeből eŕedbe vőnnéd, Houa
háktanac vőlt az Piléŕŕes gonos-
emberec, Tudni illic, olyan méltó-
ságos tekintetőkre, Hogy még à fel-
ŕeges Kiralyoc is ŕeltenec tőlec, és
az igazat, mellyet láttanac és meg
elmertenec, azt sem mertéc követni
és czelekődni. Bonfiniusnál oluasd
meg az históriát Iános pŕspeckről,
Ki előŕer Váradí, annac vtánna
Eŕtergomi Erŕec lőn. Az elarula
Matthyás királyt. De meg is annyi
ra forgata az ōrdegnec kaŕaiát, Ho-
gy vtána kelle iárni, és erőssen kelle
az arulo latrot követni. Mert pár-
tot vte az iámbor Kiraly ellen, Mel-
lyet könnyén meg mŕuelhete à bo-
lond wrac kőzet, Miért hogy ŕő
Cancellarius és Primas Hungarię
vala etc. E ŕele példákat ŕockat hoŕ-
hatnanc elő: de had iárianac.

Igy lőn Hispaniaban is. Mikor ō
à Romai

AZ HISPANIAI

à Romai Papa Antichristus est az
 ōrdegne, az ō atryanac, Haloiát fel
 akarna vonni, Hogy az által az ō
 méltóságát, és országának hatalmas-
 ságát meg oltalmaznáia, Es kén-
 czeknek veghetetlen fokságát ez al-
 tal gyűteni akarnáia, Paranczola
 ſent Peternek átka allat, Hogy à
 Sídókat mind, kic az egész Hispania
 nac tartományiba volnának, az ō hi-
 te (mellyet azért keresztényeni hitnek
 mondia, Euel, à ſent Neuel, az ō vn-
 doc vtálatos baluanyozással és Su-
 persticioját palástoluan) alláia fegy-
 uerrel haytana az Hispaniai Király.
 Az Hispaniai kiralynac nem lön
 mit tőnni, Mert fél vala az átoktól,
 Hogy à Papa Purgatoriomba űzi
 lelket, ha nem műveli. Ezokaért
 keményen paranczola à Király, Va-
 laki az ō országában akarna lakni,
 vagy Sído, vagy Görög, vagy Mau-
 rita auagy Szeretfen volna, tehát
 meg

VADASSAG

meg keresztelkednéc, és à Romai
 papának hité alláia adna magát.
 Sockan ezec közül nem akarának
 meg keresztelkedni, Ezokaért ezek-
 nec marhaiokat mind à Papának es
 Királynac foglalác, Es meg fogác
 ōmagokat, és nagysokat meg ōlé-
 nec bennec. Latuán est à tőbi, Nem
 lön mit tenniec, Hanem meg keresz-
 telkednéc. De à keresztelésnek e-
 lőtte nagy aiándékokat kelle nekic
 offeralnióc à Pápai ſent ſeknec, és
 az wy Isteni ſolgalatra. Es eckép-
 pen nagy ſoc kénczet gyűténec az
 offerendákból, mellyekel meg foſt-
 tyác vala ſegényeket. De hogy è
 ſántalan ſoc kéncz gyűtés meg nem
 ſűnnéc, Vgy kőte à Papa est à Ha-
 lót, az Inquificiót, Hogy euel nem
 czac meg kazdagulna, Hanem az ō
 vndoc baluanyozo országát is meg
 oltalmaznáia, Hogy ſem Hispania,
 à ſoc tartományokkal, ſem az wyon-
 nan

VADASSAG.

nan meg keresztele Sidóc, à több nép-
peckel, el nem sackathatnának tőle.
Minemű Halo kedig ez legyen, Im
meg halod.

MINEMŰEC ÉS KI-
czodác legyenec az Inquisitoroc,
Az az, A Papa ördegnec Vada-
sói, kic a Halót forgattyác, és à
segén keresztyéneket ki va-
dásfág, és meg fogiac,
sineg ólic.

REndele a Papa nagy foc pilésses
Papokat: Es azoc mellé ada na-
gy foc barátot, kic a Papoknac mint
sugo tanacz adói volnának. Es azo-
kat csoporton ként küldé Hispania
ba, az Hispaniabeli tartományok-
nac, és azzoknac varmegyeknac fá-
moc szerént. Es nagy foc buczu leue-
leket, és egyéb paranczolo leueleket
nekic

VADASSAG.

nekic aduán. A st hadia az Hispania
beli Királynac, mind à több Feiedel-
meknec, Hogy mindenit meg ol-
talmaznák őket, Es minden vólta
képpen segítségül lönnenec nekic.
Mert ha valaki külemben czeleké d-
néc, A st örök átokba és karhozatra
vetnéie. Es hogy az Hispaniai Ki-
rály iob akaro lönné stent doleg-
hoz, Ennec è stent Inquisicio (Mert
vgy neuezi vala, Az az, Szentléges
vadásfág) iövedelménec à harma-
dát neki igéré. Befogada ezokaért
à Kiraly az orfágba à nagysoc pa-
pokat, barátokat, Es azoc el oßoluán
à tartományokba, Szent Attyaknac,
A hitnec tamosinac, Az heretnek-
ségéknec, és Isteni karomlástoknac
ki vadásfóinac, és ki irtoinac neuezie
vala magokat, Maga minnyáian tu-
dattlan samároc valanac, kic semmi
stent írást nem tudnac sem ertnec va-
la: Miképpen mostan is semmi nem
F egyebec.

gyebec. Eze kezdene ezokaért fél
 lel járni, és házonként a népeket ta-
 nyítani. Mert egyébként nem pre-
 dicalnac soha Hispaniába. Egy egész
 város meg éri vasárnapon két Mis-
 seuel. Emléközet sinczen ott a
 predicacióról. Tanítac kedig a né-
 peket nagy fűzetésekért, Nē az Wr
 Istennec igeiére, sem az ő paranczo-
 latira: Hanem az Aue Mariara, Sal-
 ue Reginara, Pater nosterre, és Cre-
 dora. Annac vtánna tanyitac oket a
 Romai bentegiháznac őtt paran-
 czolatyára, mellyec nélkül nem v-
 d-
 uőzülhetne senki: Mellyec eze: In
 nep napon Missét hally. Estendőig
 erzer meg gyonnyad minden bűnei
 det egy pap vagy barát elői, Es ve-
 gy ódozatot tőle. Nagy hetben ve-
 gy Wrat hozád egy bőmélly allat.
 Mindenekről adgyad az igaz déz-
 mat. Gyakorta bőytel, Kiuáltképen
 a nagy bőytet, Es minden beredan,
 pin;

Az vadász-
 boknac ta-
 nyitássa.

A Papa őtt
 paranczo-
 lattya.

pinteken, és bombaton, és egyéb na-
 pokon, az annya bentegyháznac
 bőrzesse és rendelesse berénr. Bőuen
 offerally a Misséhöz minden vofar
 napon, Kiuáltképpen az ieles bu-
 czus innepeken, Ez ieles és vduőség-
 re bőrkészes paranczolatokratanyit-
 tyac a bent attyac, a népeket. Es
 abbol vesnec nagy diczirete-
 ket, Hogy őc bent attyac, és a hitnec
 oflopi, Es a Papa confirmálta őket,
 a Király is a több Feiedelmeckel
 egyetembe. Azonközbe minden fe-
 lől kimeket boczátanac a begény
 Sidóc, és a több erőuel meg keres-
 telőtöttett népec vtán. Es valahol e-
 gyet meg kaphattanac közzülec, ki
 czac egy kemény bőt eytet a hit, a-
 uagy keresetség, vagy Papa ellen,
 Annac minden marhaiát ottan el-
 raggattac; őtet pedig meg foguán, a
 Magistratus kezében adtác. A Ma-
 gistratus mindiarást kés volt, és bő-
 nyű

nyű kénzássokkal meg öltet őket,
El annyira, Hogy mindennap na-
gy ssockat meg öltenecek szegényekbe.
Es eképpen szántalan soc kénzceket
gyűjtöttek, soc vő és estendő-
től fogva.

De immár, hogy az kegyelmes
Istennecakarattyából az igazság elő-
támadot, és az Istennec igeie vagy
neguen estendőttől fogva predica-
lani kezdetet, Sockal nagyobb
dühöske dic az őrdög ez vadásóc,
és kegyetlen arulóc által, mind His-
paniába, mind olaszországba, és ki-
mondhattlan nagy álnakságokkal
és mesterfégőckel meg környékö-
zic, be körític, meg fogiac a szegény
keresztényeket, Minden Martiaio-
ban szakmánt tesznek, és annac után-
na rettenetes soc kénzássokkal meg-
ölik őket, Miképpen ennec utánna
meg kezded olvasni és latni ebben a
könyvetskében, Nyilván meg latod
ezekből,

ezekből, Hogy az Isten fia, a mi
Wrunc Iesus Christus nem oknel-
kül modotta az Őrdögöt eldeklő-
nek és gyolkosnac.

MASODIC RÉSZ.

AZ alnakfagos mesterfégőckről,
Miképpen a szent Vadásóc a
szegény keresztényeket bekörític az
veszedelmes őrdögnek Halóiába etc.

Soc kim és arulo szolgái vadnac
az piléses vadászó hengereknek, kik
az varmegyeket a tartományokban
mind az egész országba be iariác, és
mindenütt kerengnek, és leselked-
nek, ha valamit valakitől halhatnac,
hogy beadhasác és bearulhasác a
szegény jámbor keresztényeket az va-
dászó piléses hengereknek, a papok-
nac és barátoknac. Mikoron ezoka-
ért be mondna valakit az piléses
vallatoknac, és valami sorsot adnac

AZ HISPANIAI

hozáia, művel hogy Luther volna,
(Mert vgy nevezic az iámbor hiw
keresztényeket) Titkon boczatnac
valakit vtánna az arulo szolgák köz-
zül. Az valami képpen okot keres,
hogy eleybe körülhessen, és főmbe
talalkozuan vele, sēp sōual kezd
nekí szólni, monduán: Tegnap fe-
renczere iöttem vala az Vallato w-
rac eleybe. Ott a többi közet, te rol-
lad is lön valami emléközet, Es
mondánac, hogy valami dolgoc vol-
na veled: Meg is hadiác enékem,
hogy meg ielenteném és meg mon-
danám, hogy het orára holnap ielen
lőnnél. Ezt haluán, semmi képpen
nem mēr egyebet benne tōnni, ha-
nem főmbe kel iutni vele: El sem
halaſhattya a veltet főmbe valo lő-
telt: Mert iol tudia, hogy azonnal
veſedelme tamadna bōlőle.

Masod nap ezokaért el megyen
az ember az Vallatokhoz, Es oda
iőuén

VADASSAG.

44
iőuén szol az aytóállónac, és ezt
mondia neki: Mennybe, Mond
meg az wraknac és a sēnt Attyák-
nac hogy ielen vagyoc. Amaz be-
menuén, meg mondia, hogy ez ott
vagyon. Ottan elküldnec, ha ketten
vadnac, és az harmadikat is elhiuat-
tyác: Mert mikoron vadászni auagy
vallatanni akarnac, ninczenec keves
ben háromnal. Mindenkoron kedig
minden varosban vgyan valami
regzet fő helyre gyűlnec: Mint
Hispalis varosba gyűlnec egybe az
várba, Mellyet az estendőc vtán
Hármosnac nevezic. Minec vtánna
a hiuatallyost behiuattac, Aft ker-
dic tőle, Mit akar, Es mű vgye va-
gyon: Az felel, Művel hogy az e-
lőtte valo napon aft mondottac ne-
ki, Hogy az nap ielen lőnne elēt-
tec. Ottan meg kerdic a neuét, és fel-
iriác a neuét. Annac vtánna esmet
meg kerdic: Nō, Mit kéuánf: Mert
F 4 mű,

m^r, vgy mond nac, nem tud iuc, ha te vagy az, à kit hiuattunc, auagy nem. Io attyám fia, Latodé melly igen fentseges tist, mellybe m^r vagyunc: fentseges dolgokban vagyunc foglalatofoc. Meg láld ezokaért, Ha vagyon valami lelki furdulaffod, ie- lencz meg minékunc. Sőt ha más felől valamit tutz, auagy ertőtel, v- gyan tartozol vele, hogy meg mond iad. Meg ne nehezítsed lelki esmere- tedet: Mōd meg mindeneket, mind te magad felől, s mind egyebec fe- lől etc.

Az hiuatallyos annac vtánna fe- lel valamit. Auagy ašt mondia, Ho- gy ő semmit nem tud az Lutherfég felől. Egyebet sem tud senkit, ki ef- fele volna. Auagy az ő hizelkődé bešédec vtán ki pottyant valamit, vagy ő maga felől, vagy egyéb em- berec felől. Ha ezokaért valamit ie- lent, Ottan nagy őremmel hallyác és

és vesic ašt à šent Attyác: Egy- máfra tekétnec, hunyoregnac, vi- gyorognac, és sugnac egy más- nac etc, Ottan elkűldnec az Magis- tratoshoz, és paranczolnac, Hogy elkűlgyec à porošlovakat, Hogy meg fogiac az heretnec latrot. Mert vala- ki ezek elōt egy Atya Ištēt val, Es egy Isten Fiat, az Iesus Christust e- gyedül m^r Közbeiaronknac és v- d- uōzitéknec lōnni etc, az Luther, és halálra s pokolra valo heretnec. De valaki vallya, Hogy à Papa, fentseges Attya, Christufnac vica- riusa, kinec šent Peterel egyetembe adta legyen, mind mennyoršagnac, s mind pokolnac kolczait: Ez Catho- licus és iám borkereštyén, Noha az Isten nec igéie és hite felől egy igét sem tud: Es egyebet nem tud az A- ue Maria, és à Salue Reginanál. Ollyan őrdegi vakságban, és višba forultságban vadnac ezec è šent F v Attyác,

Attyác, és ördegnec vadafoi. Eliő:
uén ezokaért mind à porošloc, Meg
fogiac à begény hiuatallyost, ki à
fent Attyác előtt valamit kabaságá
bol vallor, és erőssen meg kötézic,
és egy mēl sőtēt tōmletzbe, ahol soc,
de igen foros kamorác vadnac, Es
azoknac egyikbe be reckestic, kinec
semmi ablaka ninczen, Olly foros-
ságba, hol fel sem alhat, le sem fckhe-
tic. Mert à Magistratus mindiárást
kēsz az fent Attyáknac paranczo-
lattyára, mind parošloiual, kōtelīuel
lantzaiual, tōmletziuel. Mert à Ki-
rally és Feiedelmec Papa folgai,
Meg confirmáltac à fent tistet, az
Ördegnec haloját, annac ō Vadašit
és peššerit, Miért hogy lattyác, és e-
fekbe vesic, hogy hasznoc vagyon
belőle, à begény kereštyének nec
marhaiából, A mint touà fel meg
jelentōttic.

Ha kedig à begény hiuatallyos à
fent

fent Attyác előtt áluán, semmit
nem val, Elkűldic előlec, monduán:
Mennyel, Nem tuduc, ha te vagy
az, à kit mű haduc, hogy előnkbe
hinác, auagy nem: Mennyel czac:
Iobban meg tudakozunc te felő-
led.

Miglen kedig ott vallasatattyác à
begény hiuatallyost, Annac előtte
à kárpit ala butattac az bearulo sol-
gát, Ki iól meg láttya à hiuatallyost,
és minden bešédit meg hallya: De
à begény hiuatallyos nem lathattya
à bearulo solgát. Est kedig à fent
Attyác azert műuelic, Hogy à begé-
ny hiuatallyos ešébe ne vehesse és
meg ne esmerhesse à bearulo solgát
máššor, mikoron hozzáia menuén,
bešelleni kezdene vele, Es ne tud-
ion felni tőle: O lator álnakság.

Egy nyiháni het mulua esmet el
hiuattyac vgyan azon embert, Es
esmet vallasni kezdic, Ha tudé va-
lamit

AZ HISPANIAI

Iamit à hit dolga felől: Auagy őma-
 ga forgat valamit fűűében, Auagy
 egyebektől hallot valamit. Es im-
 már touáb mēnec à dologban. Mert
 aſt mondiác neki: Igen tagadod te:
 De mŕ végére mentűnc ennec, Ho-
 gy olly emberrel iártál és ſolottál,
 kihőz nagy kétfég vagyon, hogy ő
 Luther: De ollyan beſédet is eytőt-
 tēl minnap, kinec iő biſonſága va-
 gyon, hogy nyiluan ki tetzic belőle,
 hogy te is el hanyyattál. Vald meg
 ezokaért, és meg ne nehezitsed lel-
 kedet. Ha kedig ſabadon és kénſe-
 rités nekűl meg vallod, Im mŕ lel-
 kűnkre fogadiuc, hogy ſemmi bán-
 táſſod nem leſen belőle. Iol meg
 probállýad és meg viſgállýad min-
 den volta képpen lelkedet. Bizunc
 is hozzád, hogy vgy kezdē czele-
 kődni mind iámbor catholicus, Es
 elő forगतod elmédbe, valahol volt
 valaha ollyan beſélēſtec á hit dolgai
 felől,

VADASSAG.

felől, Es meg ielented minckűnc.
Effe léket nagy sockat beßélnec az
hiuatallyos előt, és olyan álnoksa-
gos fogáßockal vadáßßág ßegényt,
Ha valami képpen à Haloba be ke-
rithetnéc, és meg nyomorithatnác.
Es soc együgyű ßegény kereßtyéne-
ket effele hizelkedő és sima beßedec-
kel meg czalnac, és el veßtic ßegénye-
ket.

Ha kedig az hiuatallyos semmit
nem akar vallani, Tehát ismet el bo-
czáttýác, De nagy foc iyefté befé-
döckel. Mennyel, vgy mondnae,
mostan: De ingyen se véllýed, hogy
immár meg meneköttel legyen.
Bar ást ne gondold: Gondot vísse-
ly magadrol, Mert má iol tudiuc,
hogy nem ép à te dolgod. Egyebe-
ket is tudtz, kic Lutherec, De nem
akarad meg mondani etc.

Annac vtánna egynyhány nap
mulva az arulo ſolgákban boczat-
nac

nac atomba vtánna, kic minden
képpen meg kémlic begényt, Mit
czinal, hol jár, Kic kel nyaiaskodic és
beßél. Ollyant is boczátnac meleie,
ki nagy barátságos þűuet tetet elő-
te, Mulat vele, forál es morál vele,
és mindenképpen beßédre fogia. Ki
vgy teteti, mind ha à þent Attyák-
nac, az Vallatoknac, halálos ellen-
légec volna. Mindennap kōrnyūle
forog, Mindent eßébe véßen, fel ie-
gyez, à mit þól. Es valamit hal tōle,
aßt atomba mind hirrē adia az Va-
daßboknac. Es eképpen nagy sockā
meg czallatatnac, és meg fogatat-
nac, és meg kényoßratnac, meg is o-
leretnec rettenetes halalockal, Kic
ingyen eßekbe sem tudtác vōnni,
Miképpen, honnét, és ki által bea-
rultattanac. Ollyan álnokfagos cze-
lekedō az Őrdeg, és az űrdeg nec
hoheri. Czac az hatalmas, bölcz Iű-
ten oltalmaßhattya meg à begény
iám bor

iám bor keresztyéneket. Innég eßédbe
veheted, hogy Christus Wrunc nem ^{iohan. 8.}
heába mondotta hazugnac, és űldek
lōnec, auagy gyolkosnac.

Ha azonközbe történic, Hogy
az hiuatallyos eßébe véßi az ő vesse-
delmēt, és hogy el ne vesseñ à Va-
daßoc miat elfutamic, és el þalad,
Czodálatos álnac mesterfégēckel
leßnec vtánna, Hogy meg fokhaf-
sác, és à mēßár þēkre vißþa hoßhaf-
sác. Nem elégednec aual, hogy az
arulo þolgáknac, kiket küldnec vtān-
na, mindent paraczoInac mit czele-
kōdienec, mint keresēc és meg lelsēc
þegēnt, Sem aual, hogy minden ie-
ket meg mondiác nekic, minēm ű ter-
metű, minēm ű abrazatu et þinű,
Minēm ű ruhái legyenec etc: Hanē
ieles képiroual meg irattyác þegē-
nec à képēt foc ruhatskákra, és azo-
kat oßtyác az arulo þolgáknac, Ho-
arra nézuen, inkább meg esmerheß-
sēc,

sec, meg fokhalsác, és vízbe hozhassác.

Nem soc v dőuel ez előtt egy olaft foganac Hispalisba. Az az olaft artzul vákta vala Romaba az Vada-boknacegyic arulo solgaiokat. Elküldénec a fent Artyác Hispaniaba annac vtánna érötte, az olaftért, hogy meg fogná a ft. Es noha az arulo solgaknal vala az ő meg iror képe, De azért midőn rea talalánac Hispalis városban, nem leheténec bizonyosoc benne, ha ő volna, auagy nem, Miért hogy mind neuét, smind ruhaid mind meg változtat vala. Vtánna olázkodánac ezo-kaért sockaig. Es midőn Hispalisban a templomba mentenec volna, talalác ott az olaft, hogy morál vala valami embereckel, és azzockal befél vala. Midőn toua fordult volna az ő morállo társaiual, Hogy az arulo solgác bizonyosoc lehetnénecc rolla

rolla, ha ő volna az, auagy nem, Az egyic hertelen vtánna kiálta, az ő igaz néuen, kit eltagadot vala, meg neuezé. Az olaft az hertelen valo meg solitásra mindiaráft hátra tekinté, Es a beféd közet ingyē efébe sem iuta, melly igen félelmes állapadba volna. Hogy hátra tekente az olaft az ő neuére valo solitásra, Ottan bizonyosoc lőnec az arulo solgác benne, hogy nyiluan ő volna: Es ottan meg fogác őtet. Es minec vtánna soc v deig a tömlőtze tartottac volna, Erősen meg prengerezéc, Es annac vtánna egy hoioba segezéc, holtig valo őuezésre.

Bizony elég rauassagoc, és elég alnaklagos mestersegec ezec: Es noha vgy tetzic, hogy senki el nem mehetne előttec, De azért a bölcz Wr lsten gyakorta meg bolonditrya a rauaft latrokat, Es vgy efesiti az ő io voltabol az ő hiw keresztyénit, G hogy

hogy elsaladnac, és meg menekő-
nec: Míképpen ez historiából meg-
érthed.

Az elmúlt estendőben meg sa-
badula egy az ördegi Vadaßoknac
fogságából, Bűdes völgy nec va-
rosában. A keresztényen alio Franciabe-
livala, Kit az IESVS Christus
Euangeliumért soc vdeig tartottac
vala fogua. Mikoron ezokaért el-
salladot volna à foklágbol, Mind-
tarast vtanna lönec à soc arulo fol-
gác. Nem meßße földre vtanna siet-
uén, el érec és meg fogác az em-
bert az vton. A Frantz igen
kezde mondani, hogy nem ő az az
ember, kit őc keresné nec. Az arulo
folgác nem gondolánac vele, hané
meg fogác az embert, és meg kötez-
uén, vissza kezdéc hozni, Monduán:
Bezeg vgyan à vagy te, kit mñ ke-
reslinc: Mert te vagy az az ember,
ki egy hettel ez előt elhallattál az
Vadaßoknac,

Vadaßoknac, à sctt Attyáknae
tömlerzeből à Bűdes völgy nec va-
rossaba. A Frantz nagy bátron
monda nekic. Iol meg lassatoc mit
czelekőtec. Mert nem à vagyoc én:
Hanem à hadból iöuec én most,
Ott soc vdtól fogua mesterfögem
mel kereskörtén, Hogy kedig ez így
legyen, oluasatoc est é bizonság le-
uelet, mellyet menedékül velem vi-
ßem, Mikoron à leuelet meg oluas-
tác volna, el hiuec, hogy igazat mon-
dana, Es békéuel elboczatác, Sségy
eluen magokat, hogy az el salladot
fogoly ért mást ártatlant foktac vol-
na meg.

A Frantz kedig ecképpen iutot
vala à menedéc leuclhöz. Mikoron
az Vadaßocknac foklagabol ki sal-
ladot volna, és az vton elsiernéc,
Talala herenczere egy hazaiabeli
barattyara, kit annac előtte iol es-
mert vala. Iö vala kedig az Legio-
tól,

AZ HISPANIAI

ból, Hispanianac varasából, ahol valami szükség okból kértte vala a tanácztól a biztonság levelet, és az uton a levelet neki adta vala tartani, Es másod nap eljött vala elől, Istennec dolga lőn kedig ez, Ki az ő iouoltából ez eszköz által akara meg tartani a szegény Frantzat, Es az áltac arulo latrokat meg akara szegyeniteni. Meg nem mondhatom, Minemű forgalmatossággal meg őrizic az arulo szolgát a szent Attyaknac auagy Vadafiknac paranczolattyából a fogházokat és a tömlőzket, hogy a kereszttyén foglyoc között senki el ne szabadhasson. Es havalki közöttlec czodalatos képpen elszabad, Minemű forgalmatossággal minden utakat meg álltác, elkeresic, és éyel nappal vigyáznac, hogy ismet aht meg fokhassác, hogy senki soha el ne szabadhasson: Annyira meg dühöstenec a szegény kereszttyénekre,

VADASSAG.

51

tyénekre, kik nem akariác a Papat Christus Vicariusanac meg esmer-ni etc.

Ezeket irtam meg a szegény kereszttyéneknek ő foksagoknac modiáról, Minemű nagy álnoksagokkal vadafikác őket a szent Attyác, Minc keritibe őket az veszedelmes Halóba etc, Immáran azokrol szoloc, és aht ielentem meg, Mit czelekőfnecc velecc, mincc utánna meg foktác őket.

II. RÉSZ.

AZ IAMBOR KERESZ-
tyéneknek marhaioknac és iofagok-
nac el foglalassáról
a Kobzóba.

MIncc utánna a poroflok-nac
Decánya, auagy a be arulo szol-
gac valamelly iámbor Kereszttyén-
c meg fognac, Mindiáraft mindent
G ; el

el foſtnac rólla. Es minden kolczai
 itel ſackaſtuán rólla, Notariuſt hi-
 nac, Es à poroſlo Decany hozzáia
 véuen egy nyihanyad az be arulo
 ſolgácközzül, el megyen à fogoly-
 nachazához, és minden iofagit, és
 marhait meg irattyá. Annac vránna
 mind el hordiac onnét minden ieles
 és draga marhákat, és à ſomſédſag-
 ha adiac meg tartani egy kazdac
 ſomſédnac. Nagy ſorgalmatoſſág-
 gal müeli kedig ezeket à poroſlo
 Decány, Mert az marhánac elſám-
 lálásában igen cigány ſömel néz-
 necrea, Es ha iolnem vigyaz, hól
 imit, hol amot lopnac el benne:
 Mert tudiác, hogy à Kobzoba va-
 lo à ſegény iámbor kereſtyen fogo-
 lynac marhaia: azért ſákmanyoz-
 nac à gonof emberec rayta. Mert
 vgyan is mind à Decány, mind min-
 nyáián à ſolgac hituán latroc, ledę-
 rec, oruoc, Papoknac Baratoknac
 körítői,

körítői, ſiboc etc: Mert olyan ſent
 ſolgai ſükſégeſec etc.

Eſt ez el foglaláſt, hogy az iámbor
 kereſtyén fogolynac minden mar-
 haia: el foglallyác, ezért és ez vegre
 müelic, hogy ſemmi el ne veſen
 benne, ha történic, hogy meg ölic à
 foglyott, Hanem mind epen à Kob-
 zoba iuſſon. Mert ſö képpen czac à
 marhára ſietnec, hogy aſt el kobor-
 lyhaſſác. Mert à Vadaſo ſent At-
 tyác, Pileſſes Papoc Baratoc aſt hir-
 detic, mint egy ki ielentet Iſtennec
 ſauát, Hogy ha à Papatol valaki
 nem ſüg, és annac tudományat nem
 köueti etc, Az azonnal ő maga el
 ítélte az ő lelki eſmeretiben, mindē
 iofagait és marhait, és à Kobzónac
 tulaydonyította, Mint mellyec im-
 már nem ő reáia nézzenec, hanem à
 Kirallyra, Kinec à Papa azokat ké-
 ſen tulaydonyította, mint igaz ő-
 rökeſnec, Ennec okaért eſt mondiác

à ſent Attyác, Hogy à kereſtyén fogoly vgyan tartozic vcle, Hogy ioſagira és marhaira ſemmi ſamot ne tarczon, mint azokra, mellyec im már nem ōuei, hanem à Kobzóé, Kiknec örökéſe à Király à Papá-
nac altala. E predicatio kedig, mellyet à ſent Attyác predicálnac, igē tetzic à Királynac. Mert noha az ō Papa Attyánac ſockat kel adni effe le kobzot marhákból, azért ō is eleget el nyirbal benne, és meg tölti tar házát belőle. De mint eméſti meg, Aſt v̄dōuel még meg lattyác az iambor Kereſtyénec. A komondor is ſűuet éſic, De meg nem eméſtihe-
ti, Hanem iſmet ki kel aſt adni. Nē kedig czac à ſűuet, mellyet meg őtt volt, Hanem mind aſt, à mit annac
előtte őtt és valami à gyomorban volt.

Midőn ezokaért az iambor kereſtyén foglyot, vagy ſérſut, vagy
aſſo:

aſſonyiallatot, (Mert mind egya-
rant kegyettlenkōdnec mind à két ſel ellen à kereſtyéni igaz hit ért, és vallás ért) minden nálla valo ſere-
ſami és marhaitól meg ſoſtottanac, berekeſtic őtet à tōmlōtznec egyic igen ſoros kamaraiában: Es erőſſen arra vigyáznac, hogy ne legyen ſem mi irás nálla, Auagy valami kēny-
uetske, à mellyből valami vigafſta-
láſt vehetne, ott vagyon ſegény an-
nac vtánna à bűdesben, és nem külē ben, mint ha egy koporſoba törtēc volna. Tartyác kedig ſegént ſocka-
ig fogua, Nemellyet nyoltz napic, nemellyet tizen őtt napic, nemellyet egy nyihany hólnapiglan: Nemel-
lyet kedig vgyan őrōc fogſagban tarttyac.

III. RESZ.

AZ IAMBOR KERES-
tyén foglyoknac elő állatáſſarol, és ſoc ſele Vallatáſſokrol.

MInec vtánna immár à fogoly
Megy auagy két hetic à tömlőt
be volt, A fent Attyác, az Vada-
bóc rea bérlic à poroszlót, hogy à fo-
golyhoz mennyen, és bolyon vele,
à mint à poroszlót oktattyác. Hoza
mēuen ezokaért à poroszló à begény
fogolyhoz, Arra tanittya őtet, Ho-
gy könyőregtessē à fent Attyáknac,
Hogy meltóltassanac őtet meg hal-
gatni. Eft kedig rauasságbol mēue-
lic, hogy arra vihessēc à begény fog-
lyot, hogy ő indítsa az űgyet, és fell-
pőres legyen, Hogy annac vtánna
könyeben meg nyomorithassác. E-
zokaért meg bolyttya őtet à poros-
lo, és arra estekeli, hogy suplicálly-
on à fent Attyac vtán, Hogy hal-
gassác őtet, és erezēc meg az ő ű-
gyét. Iob lesen, vgy mond à poros-
lo à te dolgodnac, és hammaráb ál-
tal viheted, és meg menekődhettel,
Miért hogy immár meg esmerkő-
tem

tem vled, io baratságbol híw taná-
czot adoc teneked: Ha aft fogadod:
czac hammar véghöz viheted min-
den dolgodat.

A begény iámbor Kereftyén nē
vélekődic semmi gonosról, Mert ő
semmit nem tud à fent Vada-
bóknae valami effele alnakságos Mes-
terfégőckről: Ennec okaért aft tud-
ia ő begény, hogy à poroszló igen io
akarattal legyen hozà, és igen io ta-
naczot adot legyen neki: Ezokaért
könyőreg neki, Hogy ő vegye fel à
kőuetséget, és ő helyébe könyörög-
ien à fent Attyáknac, hogy melto-
tassanac meg halgatni őtet. Mihelt
à poroszló à fent Attyáknac boly, Ot-
tan kéfec rea, és meg engedic.

Mikoron kedig à poroszló kőtuē
à begény kereftyén foglyot à fent
Vada-
bóknac iteli bēkec eleybe hoz-
za, Az egyic Vada-
b meg bolyttya,
és est mondia neki: A poroszló iōt
hozzanc,

hozzánc, és azt monda, hogy azt ké-
vántat, hogy meghalgassunc: Mit
kévánt ezokaért. A fogoly felel:
Azt kévántom, 'Hogy az én vgye-
met meg vizsgállyatoc. Es ha elég
okos nem leszen a begény fogolly,
Auagy hogy el vnyá az iszonyke-
mény fokságot, Elő kezd menni a
besédbe, monduan: Ertem est, Ho-
gy engemet tő kegyelmeteknec va-
laminemű dolgokból beadtanac, és
be vadoltanac, Tudni illic ezek-
ből etc, és így kezdi a dolgokat elő
fámlalni.

Haluán est a bent Attyác, igen
örülne neki. Mert vgyan is è vé-
gre gyakorta kihozattyác a begény
kereszttyén foglyokat, Hogy ott ő-
ket meg kérdésköduén, valami o-
kot találhassanac besédek-
ből ellet. Mert szép jóval fogdossác a be-
gény foglyot monduán: Io attyám-
fia: Te magad vald meg vétkeidet,
Meg

Meg esmeried bűneydet. Ne fély,
Nem bánt senki. Mert gondot vi-
selűnc mű te róllad, Es igen io mo-
dor találunc a te vgyedbe, hogy
meg szabadulhatz, és ezennel hazad-
hoz mehetz: Nagy kegyelmessé-
gel czeleködünc veled etc.

Ha a begény fogoly esén leszen,
és vesztég halgat, és semmit nem
vall: Ottan szép beséddel firtótni
kezdic, monduán: Io attyámfia: Est
nem műeld, Hanem szabadon folyly,
Vald meg vétkeidet. Meg ne nehe-
zitsed lelki esmeretedet: Szabadits
meg lelki esmeretedet, és ragd le a
nagy terhet rolla. Eregyel, Addig
ide ne kéredzel, Hanem ha elő-
el tekélenet a te lelki esmered-
ben, hogy vétkeidet előttűnc meg
akarod vallani. Es ecképpen vissza
küldic begént a tömlőtzebe.

Hat vagy nyöltz nap után esmer-
ki hozattyác a begény kereszttyén
foglyot,

foglyot, Es ismer az előbeli mód
 berént firtattyác begént vétkeinek
 vallására: Vald meg te magad, v-
 gy mondnac, minden vétkeidet: lob
 teneked. Mert mű nem veszedelmed
 re iarunc, Hanem mindē iodat aka-
 riuc. Késec vagyunc minden keg-
 yelmességünket hozád meg mutat-
 nunc: De ha ást meg vtálod és meg
 veted, Nem lében io dolgod. Mert
 el iő à Kobzós, és az kezd tégedet
 vadolni: Vaikikemény törüenyed
 leßen annac vtánna. Es ecképpen
 begényt meg iyeštuén, ismer vissza
 küldic à tömletzbe.

Harmad vtal is ki hozattyác à be-
 gény foglyot: Es erőssen meg kérde-
 zic és firtattyác begént, Hogy ha va-
 lamit akarna vallani. Ha nem vall
 begény semmit, Ottan fenyegetés
 re fálnac, monduán: Im látýuc ho-
 gy meg álkottal, és minden io aka-
 ratunkat és kegyelmes segűnket
 meg

még vetettel: Nem tудиuc, miczoda
 bándekod legyen. De ha semmit
 nem akarš tenen magadtol vallani,
 Nyiluan törüenyel fogunc hozzád,
 Es vgy kérdőzűnc (ezen ertic à
 bent Attyác à rőtenetes és ki mód-
 hattlan nagy kenzáflokot az hohe-
 rec által) Hogy bizony mindeneket
 meg vallod igen örömet. Szent fec-
 ez, vgy ved esedbe. Igaz törüenyt
 tesűnc mű. Nem nyomoritunc mű
 senkit hamissan. Senkit nem hoz-
 nac ide fogua, hanem kinec végére
 mentűnc, hogy nyiluan vétkes. Vét-
 kes vagy te ezokaért, Noha igen hal-
 gatz, és nem akarod vetkeidet meg
 vallani. Ha à begény fogoly valamit
 vall: azért à bent Vadašoc nem elé-
 gednec meg aual, Hanem riheštic à
 begény foglyot minden képpen,
 monduán: Nem, nem, Igen kiczin
 dolgoc ezec, à mellyeket meg vallor-
 tál: Sockal nagyobbac vadnac el
 reytue

AZ HISPANIAI

reytue à te sũuedbe. Bezeg azzokat is meg mondod: Eregy el czac. Es ecképpen viſſa kũldic ſegényt à tòmletzbe.

Ha kedig à ſegény fogoly à ſoc kerdezkõdésbe keményen tarttya magát, és semmit nem felel, Hanē eſt mondia: Ennekem ſemmi dolgõ ninczen veletec. Ninczen itt ennekem elõtetec ſemi feleléſſem: A ſent vadáſoc ehõz más meſterſéggel kezd nec. Hozatnac eleybe egy feſületet, mellyet fekete gyoltsal befedtéc, és egyeb baluányokat, Azoc melet à Miſſemondo kõnyuet is: és aſt kũányác à ſegény fogolytol, hogy ezekre és ezeken meg eskõdiéc. Ha à ſegény fogoly nem ió és igaz kereſtyén, és meg nem tanólta igazán az õ hitet az Wr Iſtennec igeiébõl, Tehát neki megyen, és mindiáráſt meg eskeſic. De ha igazán meg tanolta: Nyiluány nem megyen,

VADASSAG.

57

megyen. Mert iól rudia, hogy à felſeges mindehato Iſten eſt è tiſteſéget ſenkinec nem engõtte, hogy valakinec neuében, auagy valakire, auagy valamire meg eskõdiũnc: Ha nem magánac meg tartotta eſt è tiſteſéget, és eſt mondotta: Czac à te Iſtened nec Neuére eskõdiel meg. Az igaz kereſtyén ezokaert meg vtállya à Baluányokat, Es az egy elõ, felſeges, mindenhato Iſtentõl fũg, Es annac igaz tiſteletibe foglallya magát, Es nem gondol vele, ha izenként is meg metelic minden teſtet.

Ha à fogoly meg eskeſic, annac vtánna kérdéſſekre fogiác. Elõſer aſt kerdic tole, Honnég valo legyen: Miczoda orſágbeli legyen, Miczoda erſekſég auagy piſpekſég álat valo legyen: Miczoda városbol auagy falubol valo legyen: Miczoda nemzetſegũ legyen: Kic volranac H eſſei,

essei, iobattyai: Kiczoda volt az At-
tya? Ha vadnaké hátryai és őczei,
Nyenei és hugai? Aft is kérdic tő-
le, Ha vagy őmaga, auagy az ő
nemzeti közzül völté valaki vala-
ha a fent Vadaßoknac kezébe? Ha
volt, Miczoda okaért völt? Aft is
kérdic, Hány estendős? Hol lakot
az elót? Mint kereste életét: Es Kic-
kel élt legyen együt? Ezeket, és tő-
beker mind meg kérdnec tőle, Es a
fegény fogolynac mindenekre kel
felelni, Es mindenikről okot adni.
Erössen kedig vigyáznac a fent
Vadaßóc az ő feleletire, Es azzok-
bol keresnec valami okot, hogy a
fegény foglyot feleletiben meg fok-
hassác, és abból annac vtanna meg
nyomorithassác. Mikoron è kérdé-
seket el végeßtec, esmer az előbeli
intéshöz kezd nec, és hol híz elkedő
besédőckel, hol kemény fennyege-
tésséckel arra vgyekőznec az em-
bert

bert vinni, bogy őmaga valamit val-
lyon az ő vétkei felől, Es vyonnán
dicziric az ő fent bekőket, Hogy
senkit nem foktarnac ok nélkül etc.
E három fele elő alataßokban és
kerdesködésekkben, és soc híz elke-
dő besédekben, és igéretekkben soc-
kan meg czalatkoznac a fegény fog-
lyoc közzül, Miert hogy hallýac,
hogy békével mindiarast hazokhoz
akariác őket boczatani, mihelt meg
vallyac vétkeket. Nemellyec kedig
fegényec közzül az iyeßő besédek
től meg iyednec, és vallani kezd-
nec, Ollyanokat is, mellyec felől in-
gyen sem gondoltac az Vadaßo fent
Attyác: Egyebeket is be körít nec
az ő valláßockal az vesédelembe,
kikkel valaha foltanac valamit effe-
le Isteni dolgokról. Nemellyec ke-
dig a foglyoc közzül azért be vadol-
nac egyebeket, Miert hogy láttýac,
hogy igen kedues dolgot művelnec

az Vadaſo Attyáknac, és aſt vélic,
 hogy aual kegyelmet találnac ná-
 loc, és meg menekődnec: Maga
 meg czalatkoznac ſegényec. Mert
 bolondſágoackal elueſtic mind ma-
 gokat, mind egyebeket, nagy ſoc
 iambort. Mert ez ördeg Vadaſinal
 nem hogy valami könyörület aua-
 gy kegyelmesség volna, Hanem ke-
 gyetlembec nagy ſockal az ördeg-
 nel, ki bennec lakic, és ki hordozza
 őket.

Az negyedic be allatásba vgyan
 azon meſterſéggel fognac a ſegény
 fogolyhoz. Előſer ſép intő beſé-
 dőckel, annac vtánna iyelő beſé-
 dőckel vgyekőznec a ſegény fogly
 ot arra vinni, hogy őmagatol meg
 vallya az ő vétkei. De ha alatato-
 ſon meg marad az tagadásban, és
 ſemmit nem akar vallani: Annac
 vtánna irua adiác a feleletet eleybe,
 mellyben ördegi alnokſagos meſter
 ſégeckel

ſégeckel és paruarockal meg vadol-
 nac őtet, Mellyec felől a ſegény fo-
 goly ſoha ſemmit nem gondolt.
 Hanem őmagoc találtac és gondol-
 ták a ſegény fogolyra az ő ördegi
 mérges és alnokſagos ſűuekből,
 czac hogy az ő vgyét ſegényre
 meg nehezítheſſéc: Hogy a ſoc ret-
 tenetes vadlaſoc miat el kabullyon,
 meg akadion, Hogy okot találhaſſa-
 nac hoza, és el veſheſſéc ſegényt.

Ekeppen vadollyác ezokaért ſe-
 gényt. Te halálnac és az örök karho-
 zatnac vagy fia, Mellyekre a te na-
 gy vétkeid miat vagy köteleſ. Mert
 meg kereſtelkőttel volt, Es a Ro-
 maiſzentegyháznac igaz és engedel-
 mes fia vóltál. Aſt az igaz hitet elha-
 gyuán a Lutherſég nec heretnekeſége
 re alottal, és azokbā a tévelygésekbe
 léledzettel be, és azokat köuettet.
 Aual nem elégettél meg, hanem e-
 gyebeket is azokra ingerlettél és ta-
 nyítottál, és heretnecke töttel. E-

zekre ez vádlásokra nagysokat rak-
nac, külemb külemb modockal és
befédeckel. Ezeket pedig nem vgy,
mint egy vélekődésből számlállyác
elő, Hanem vgy mint bizonyos dol-
gokat, mellyeknek nyilván való bi-
zonságoc legyenec.

Mikoron ezekre ez vadlásokra
à fegény fogoly valamit felel, vagy
keueset, vagy sokat, Ott vñ à Nota-
rius, ki minden befedit meg írja. Es
ténrt papirosat visne à fegény fo-
golynac, és arra intic, hogy meg írja
az ő feleleltit. Ez kedig czac egy te-
terés, Mint ha vgyan igazan akar-
nának czelekedni, és nem akarnác
meg foytani à fogolynac az ő igazá-
gát: Maga mást vadafnac à fent
Attyác általa, Tudni illic, Miert ho-
gy à Notarius immár az első herte-
len feleletet meg írta, Hogy ha à fo-
goly mást ír, valami képpen felettség
ból az ellenközéc az előbeli nyel-
vel

uel való tört felelletel, Hogy abból
az ellenkődésből okot vehessenec à
fegény fogolynac meg nyomoritas-
sára, és elveztéssére.

De ha à fegény fogoly igen rö-
videden is felel, azért olly álnokoc à
fent Vadafóc, Hogy őc visontac
feleluén, nagy soc hamis vádlásokat
tamaftnac belőle, és külemb kü-
lemb feleheretnekségeckel meg ter-
helic à fegény foglyot, Noha az e-
lőt sem hallot, sem tudot valamit fe-
lőlec. Im egy historiát mondoc, mel-
ly lőt nem soc estendőuel ez előr,
Abbol meg tetzic, hogy az én befé-
den igaz legyen. Nem soc estendő-
uel hozanac egy embert Hispalis
varosba à fent Vadafóc eleybe fog
ua. Aft kedig ezért foktác vala
meg, Hogy az ő esmeri barati kö-
zet aft mondotta vala, Hogy ő
az Iesus Christus vérénél egyéb
purgatoriomot nem tudna, sem tar-
H 4 tana.

1

mind

61

Mikoron ezokaért à bégény fo-
goly előttec vagyon, à fient Vada-
hoc előtt, olyan veszedelmes tört vet
nec az ő kérdezéssel közet, Hogy
ast kérdic tőle: Kitől és hól halotta
est tudománt. Ha mástol nem ha-
lotta, Ha meg oluasta valahol, és
miczoda könywből oluasta? Es-
met, Ha bolté valakiuel ezeckről è
H v dolgok-

dolgokról: Auagy ha más valaki
 bólt ő vele: Ha tanytotta valakit e-
 zekre, Auagy ha bólté valaki előtt
 ezeckről: Ha bólt, Hol és melly hel-
 lyen bólt, és kic vóltanac ielen. Es
 ha à begeny fogoly ezekből valamie
 vtánoc vall, Mindiarást rayta kap-
 nac: Es eképpen nagy vesedelembe
 iutnac, mind azok is, kic valahol ie-
 len vóltanac, ahol emléközet lőt az
 Euangelionnac valamellyic cicke-
 le felől: noha őc semmit nem bóltat-
 tanac, A bólásnac sem engettenec,
 Czac ezért, hogy mindiarást el nem
 mentenec, és hirré nem adtác à bēnt
 Vadašoknac. Ott kedig semmi va-
 logatás ninczen, Akar bñlēc, akar
 attyamfiac, s'akar termēšet bērent
 valo rokonsagosoc legyenec, meg
 nem menekethetnec, hanem à bēnt
 Vadašoknac Haloiaaba be kel kōrūl
 nioc, minden marhaioknac el kob-
 zafsára.

Mikoron

Mikoron kedig immár à begeny
 fogoly ellen az vadlásnac feleletit
 be adtác, Es ha begeny ott ál mint
 egy begeny árua: Vgyan azon hel-
 lyen egy procurator bōreznec ne-
 ki, ki begeny melet legyen, és érōtte
 bōllyon, az ő vgyēnec forgatassa-
 ban. Ladoté, melly igen bēntec, mel-
 ly igen igazság bēretōc à iámbor
 Vadášo Attyác. O rut, és alnakša-
 gos képmutato őrdeg. Mert mind
 czac tetetessēgből mñuelic est az
 őrdeg nec tagiai. Mert nem azért
 adtác à begeny fogoly melé à procu-
 ratort, Hogy à begeny fogolynac
 valamit használyon folgalatryáual
 és procuratorlagáual, Hanem hogy
 az is lator léuēn, à begeny foglyot,
 az ő vgyēnec forgatásában annál
 hamaráb megeytsē, és vesedelem-
 be vidie: Mert à procurator is vgy-
 an azon vadášo farkas fēle, Es czac
 arra tarttya à torkát, miképpen à be-
 geny

gény barányt el segítse nyelni.

Harmadnapra mince vtánna az vadlásnac feleletit elő adtác, és à begény fogoly à feleletnec mását vőtte, esmet az itelő sęc eleybe hozattyác, Es az ő procuratora melleie ál, Mint ha igen iámborul akarna ő neki folgálnyi, és meg akarna őtet minden képpen menteni. A sęc Attyaknac kedig az egyicke wyaual meg mutattyá à begény fogolynac à procuratorot, és ekt mondia neki: Ihol vagyon procatorod, Ez fogia pártodat, és ez söl meletet, és forgattyá vgyedet. Annac vtánna az előbeli bakot nyuzza, Es inteni kezdi à begény foglyot, Hogy meg gondollya magát, és igazán meg vallya vétkei és meg lassa valoba, hogy meg ne nehezitse lelki esmereit etc. Melete vagyon à begény fogoly melet, de vesteg halgat, és mint à fa egyet is nem söl. Nem is
mer

VADASSAG.

mer sölni, Mert köteles sölga az Vadaßoknac, és azoktól fűg, és azoktól vár mindent. Ha sęcinte valamikor valamit söl, Egyebet nem mond, Hanem, hogy à fogoly ne féllyen, hanem minden iokat reménylen: Es ezec melet arra tanáczollya, Hogy semmit el ne titkollyon, hanē igazan minden vétkei meg ielenche: Mert è sęc sęc sęc, Es è mondon hamarab véget érni minden dolgoknac. Annac vtánna hiwsegét igéri meg à fogolynac, hogy sör galmatos akar lőnni az vgyénec forgatásaba etc. Azonközbe az egyic Vadaßo esmet inti à foglyot, Hogy semmit el ne titkollyon, Hanem mindeneket sšabadon meg vallyon. Annac vtánna esmet be küldie à sštőt temletzbe.

A begény fogoly à temlőtzbe lőuén, iob reménységbe vagyon immár, A sšt őmagába vėluén, hogy im
már

AZ HISPANIAI

már hamarab vége fackad az ő
 vgyénec: de meg czalatkozik fegé-
 ny, Mert lockal külemben leßen dol-
 ga. Mert à fent Vadašóc vgy cze-
 lekőšnec à fegény foglyockal, mint
 à timároc à bőreckel, mellyeket be
 hammoznac, és mind addig aſtat-
 tyác az hamosba, méglē à ſér mind
 elkopic rólloc: Sinte így hammoz-
 zác è fent Vadašók is à fegény fog-
 lyokat ſoc vdeig à bűdes ſoros tòm-
 letzekben, méglen mind el nyomo-
 rittyác és tellyſséggel meg ſonyá-
 tyác fegényeket. Mert nemellyet
 közűlec egy egész eſtendeig tart-
 tyác fogua, Nemellyet másfel egész
 eſtendeig: Nemellyet kedig három
 auagy négy eſtendeig: Es fegénye-
 ket ott tarttyác és kényozác à tem-
 lőtzeben, Es annac vtánna ſoha
 nem hozzác ki, Semmit ſem ſólnac
 velec: Mert immár minden marha-
 iokat elkobzottác, Es miért hogy
 az

VADASSAG.

64

az mind à Kobzoba vagyon, Sem-
 mit nem gondolnac fegényeckel.

Terténic valamikor, hogy à ſe-
 gény el vnya tellyeſséggel à tem-
 lőtzet, mellyben immár olyan lőt-
 mint egy halál, à nagy bűz es nyug-
 hatatlanság miat, Es à gyakorta vá-
 lo könyörgéſſel rea biria à fent Va-
 dašokat, hogy ki hozattyác az ő
 ítélő ſekec eleybe: de az nem gya-
 korta eſic. Es mikoron eleygbe iut
 nyauallyás, Nem hogy vgy néznē-
 nec rea mint emberec, és hogy vala-
 mit könyörűlnēnec rayta, noha ſe-
 geny előtec ál mint egy halál: Ha-
 nem hunyorognac és vigyorognac,
 és kemény beſédöckel meg rihaſ-
 tyác ſegent: Nò, vgy mondnac, Mit
 akarſ ennyi ſoc könyörgéſſed vtan:
 Miczoda kéuanſagod vagyon?
 Nyauallyas felel: En tiſtelendő At-
 tyaim, Aſt kiuanom, hogy kegyel-
 metec megláſſa az én vgyemet, Es
 immár

immár valaha véget tegyen benne.
Azzoc felelnec: Vgyan abba vagy-
unc mű forgalmatolóc, Noha tene-
ked nem tetzic. Talám aſt tudod,
Hogy elfelelköſtűnc róllad. Ha ol-
ly igen kéuánod, hogy vég legyen à
te dolgodban, Mire nem vallod te-
hát minden vétkeidet? Miért nehe-
zited el olly igen à te lelki esmere-
tödet? etc, Ecképpen nyauallyáſra
veric az okot, hogy olly ſockaig ott
fő à temletzbe: Maga ſégény kéſ
volna halálra menni, czac hogy
meg meneködnéc: De eſmet ſége-
nyt be küldig az iſſonyu temletz-
be.

IIII. RÉSZ.

A TANVBIZONSAGOK.
nac elő ſamlaláſról.

Mikoron immár à ſégény fogó-
ly ſoc vďőig az iſſonufagos
templőtze tartatott, Es tellyeſſig-
gel

gel meg parlódot, és vgyan meg ſen-
nyadot à nagy búznec, és à ſoc vn-
dokſágoc miat, el annyira, hogy min-
den ereie elſackadot, és annyira el-
vnta magat, hogy vgyan à keſerű
halált kiuanya maganac, czac hogy
az által meg meneködiéc ez vndog-
ſágos foklagarol, Es czokaért kéſ
mindeneket, ſűt többeket vallani,
hogy nem mint tudna: Ackoron à
ſent Attyác ki hozattyác ſégent:
Es elő allatuán, hol kemén beſéddel
ſenyegetic ſégent, Hol lágyob be-
ſéddel fogdoſſac, Es meg kerdig
tőle, Mi okbol legyen ez, hogy an-
nyera magarol el felelközet? Es
erőſſen intic arra, Hogy immár va-
laha meg vallya az ő bűneit iga-
zán.

Es minec vtánna ſoc beſéddel in-
tetéc, és ſemmit nem vehernec ki be-
lőle, Ha eſmet viſſa nem küldic ſe-
gényt à templőtze, Tchar elő ál à
I Kobzo.

AZ HISPANIAI

Köbzönac procatora, és elindította
a pört szegény ellen, Es azt kénánya
a szent Vadaşoktól, Hogy elolvas-
sák a tanubizonyságokat. Mindia-
rást kétféle hozá: Es előolvasák a bi-
zonyságokat a szegény fogoly előtt,
De egyik tanúnac sem mondja
meg a nevet. A bizonyságokat pe-
diglen minden rend nélkül irták, és
annyira egybe zúrták zúrták ö-
ket, Hogy a szegény fogoly ingyen
sem veheti eszébe, Miképpen és mi-
czodat vallottanac legyenecellene.

Ezt kedig szanşandéckal műve-
lik a szent Attyác, Hogy a szegény
fogoly semmi tanoságot vehessen
belőle. Annac utánna, Hogy ne
tuduan a tanukat, meg ellenzhesse
őket, és valami okból meg ne vet-
hesse őket. Touabba, Hogy ezért
ne tudia a vallokat, Hogy veleke-
désből szót adion valakire, kiuel an-
nacelőtte szót volna az Istenneci-
gének

VADASSAG.

66

gének felől, Hogy azt is meg tudha-
sák, és annal többet bekorithessenec
az ő veszedelmes Haloiokba. Laf-
sad, keresztény ember, Ha ezcc em-
berec, Auagy ha hisic, hogy Isten
legyen, ki mindeneket lát. Bezege-
zeknec, sem Istēnec, sem igazságoc,
sem törvénec vagyon: Ha nem,
Mind az ördögec pokolba dúhós-
kednec, Sinte azonképpen ezek is.
Ovndok Antichristus etc.

Ekképpen iatzodoznac ezokaért
a szent Attyác a szegény keresztény
fogollyal, Nem külemben mint a
kőrmes matska az egerrel, Es ha az
tanug közet olyan elő idő, ki vala-
mit vallani kezd, a szegény keresz-
tyén fogolynac iauára, Azt ottan
iyeftic reaştyác, Es vgy tekeric an-
nac vallását a beirasba, nem hogy
valamit használna a szegény fogoly-
nac, Hanem inkább meg neheziti az
ő dolgát és igyét.

I 2

Ebben

AZ HISPANIAI

Ebben is meg mutattyák a fene
Attyák ördögségöket, Hogy más
törüent formaltanac és meg gon-
doltanac magoknac, Melly ellenkö-
zic mind az Istennek törüenyével,
Mind a több országoknac törüeniuel,
mind e széles vilagiackal. Mert ők a
fent Vadaşoc a pörösec, ők a bírák
is. A fegény kereszttyén foglyoknak
meg nyomorítássa, szabad önékic
beallatni az ő arulo szolgálait a bi-
zonság rételre. Es soha nem latta-
nac, sem hallottanac a fegény fogo-
lytol semmit: de azért, Ha czac va-
lami tetetes hallomást valnac elle-
ne: Ha ketten leşnec az vallóc, Te-
hát egy tanu ért véşic be, Ki vgyan
őnen fülével hallotta volna a fogo-
lynac şaiából. Ollyanoc ha négyen
leşnec, kic a fogoly ellen valnac, Te-
hat azoknac valláşokra, halálra
sentenciazac a fegényfoglyot. Sőt
ha az poróşlo, ki a temletzet tart-
tya,

VADASSAG.

64.
tya, valamit val a fogoly ellen, Aft
az ő valláşat két tanu gyanánt ve-
şic be: Es czac a poróşlo vallya aft,
Hogy ő hallotta legyen a dolgot a
temletzbe a fogolynac şaiából: Ot-
tan clégne tarttyák eft a valláş a
fegény fogolynac sentenciazáşsara.
Ha pediglen egyéb képpen tanukat
nem találnc, és czac egy tamad a
fegény fogoly ellen, Ottan annac
valláşsara a kényozáşra şietne a fe-
gény fogollyal.

Ez is ördögi dolog a fent Vada-
şoknál, Hogy az egyéb ítélő şekkek-
nec semmi igaz és dicziretes rende-
ket nem követnec. Mert az egyéb
ítélő şekőkben meg vethetni bizo-
zonyos okokbol a tanukat, Mint ha
a tanu tisztessége veşet, bolond,
rab etc. leiend: De ebben a fent şek-
ben mindennec helye vagyon, Es
mindent be veşnec: Mint az vada-
şoc, Kic semmit nem gondolnc ve-
le,

le, akar minemű legyen az eb, Czac
hogy nyulat fogion.

Mikoron kedig à tanukat vallo-
tattyac à begény fogoly ellen, Nem
vallora boczattyac à vallást, Hanē,
mint à fugo gyonásba foktác meg
kerdezni à bűnnec környűl iaro
dolgokrol, Tudni illic, Miczoda
bűnnel vétközet, Kiuel vétközet,
Hanfor vétközet, Melly helyyen
vétközet, Miképpen vétközet etc,
Szinte így kerdefkődne az tanutól
is, Es à soc kerdefkődéssel vgyan
megtanyittryac à tanut, Mit kellyen
à begény fogolyra vallani. Es ez
okból gyakorta leßen, hogy à tanu
ollyāt vall à begény fogolyra, hogy
annac előtte soha sem tudta, sem fe-
iebe nem volt, Sándékia sem volt
rea, hogy effelét vallyon.

Eft is ved ebedbe, Hogy nem ta-
mad à begény fogolynac senki pō-
rese à tanuc közzül: Hanem miko-
ron

ron à tanuc mindeneket vallottanac
az ő akarattyoc ferént, Ottan kiki
mind dolgára megyen: Hanem à
Kobzonac procatora, kit Sc Fisca-
lisnac nevezne, à leßen à begény fo-
golynac pōrese, és az forgattya min-
den volta képpen à kását ellene. Az
kedig mind pōres, mind vādlo,
mind tanu etc à begény fogoly ellen.
Mert è fient Artyacknac törvény-
ekben ez mind szabad etc.

V. RÉSZ.

A BIZONSAGOKNAC
Vizgalassarol es probalasa-
rol és ellenzéséről.

Mikoron immar elő oluastac à
bizonsagokat à begény fogoly
előt, Ismet be vific à halalos tem-
letzhe begényt, Es ott léuén vagy
negyed, vagy ötöd, napig, Annac
I 4 vtanna

AZ HISPANIAI

vtánna esmet ki hozzac segenyt, Es
a törvénybe elő allattyac, Hogy a
bizonyfogokra felellyen. Mikoron
segeny beál, Melleie megyen esmet
az ő tetetes procatora, kit czac sin
ért melleie adtanac, a mint oda fel
meg hallottuc. De nem engedic a
fent Attyac előfer, Hogy a procator
sollon a segény fogoly ért:
Ha nem ő magát kénserític arra, ho
gy sollon és felellyen, Ott sollani
és felelni kel segennec. Czac az Is
ten egyedül vagyon vele, Az igaz
gattya elmeiét és nyelűét. A procator
ha annac vtánna valamit sol,
Az olyan, Nem hogy a segény fo
golynac az ő ügyét valamenyére
meg könyebítene, Hanem inkább
meg nehezíti. Mert a procator is ol
lyan ördeg hámaára vonson.

Ennec vtánna az Vadašoc in
tic a segény foglyot, hol fűp sima es
kenegető beűedöckel, hol fennyege
tűsűckel,

VADASSAG

69

tűsűckel, hogy eűbe vegye magát,
és szabad akaratbol vallya meg az ő
vetkeitt. A vegében aualis fennyege
tic őtet, hogy a czigára vonűac, és
meg kényozzac őtet. Es vgy küldic
annac vtánna viűűa az ő halalos tem
letűbe.

Harom auagy négy nap mulua
esmet ki hozattyac a segény fogly
ot, Es minec vtánna elő allattac a
fent Attyac eleybe, esmet kerdezni
kezdic, Ha immár annyisoc gon
dolkodas vtán valami iűteűbe, mű
uel vűtkűzet volna, Es arra intic,
Hogy bűnessű hagyja magát, Es
meg ielencze őmagatol minden vű
keit. A segényi fogoly ott ál, Vagy
mond valamit, vagy nem mond, A
procurator meg kerdi, Ha valamit
gondolkodor a tanuc felűl, Auagy
azzoc felűl, kie be vadlottac őtet?
Ha valami ezec felűl eűbe iűrot,
Aű meg beűeli neki: Es könyűreg
a fent

à fent Vadaßoknac, Hogy meg
lassác, Ne talantan ezec s'ezec va-
doltnac engemet be, Miert hogy
egyfer egybe vestűnc vala egy más
sal, Mostan is ellenségessec vagy-
unc egymással. De akar mit mondi-
on à fegény eger: Azert vgyan à
fő matskáknac hegyes körmei kö-
zet forog.

Ha rea talált à fegény fogoly az
ő vadloira: Ottan à procurator meg-
kérdi tőle: No, Mit mondhatnal e-
zcc è biztonságoc ellen? Miczoda-
ual tudnad megvetni őket? Mond
meg az okokat. Ha à fegény fogoly
valami ellenző okokat elő fam-
lál, Azzokat à procurator mind fel-
iedzi.

Annac vtánna aßt is kérdi à fe-
gény fogolytól, Hogy ha tudiac
nyilván, hogy ha találhatnaé elég
bizonságokat az ő maga menezé-
gére, Kic vallananac melete, Elő-
fer,

fer, Hogy io nyaiassagot es baratsa-
got tartott az barátokkal. Annac
vtánna, Hogy nagy avitatossággal
ment az Isteni folgalatra, à Romai
sentegeyhaznac rendelési ferént.
Touab, Hogy gyakorta gyoni à pa-
poc és Baratokhoz. Hogy gyakor-
ta Wrat vót az áldot Missebe. Ho-
gy avitatossan terdie esset, mikor
valami fefűlettel vagy kereftel ta-
laltac elő. Rővideden, Ha meg bi-
zonyithattya, Hogy nem vétkes a-
zokban, mellyekkel megvadoltac
őtet, Hogy minden gyanossagot
hattra verien à Lutherfég felől.

Ha à fegény fogoly fel fogadia,
Hogy ezeket mind meg akaria bi-
zonyítani: Ackoron à fő Vadaß na-
gy dűndendőrrel ki mondia à tör-
uenyt, Hogy kilentz napot hagy ne-
ki, Hogy az ő procatora által eze-
ket mind meg bizonyicza: de őma-
gat fegényt elmet be küldic az isfo-
nyu temletzbe. Mincc

AZ HISPANIAI

Minec vtánna à fegény fogoly meg fűlt à temletzbe egy nyihány holnapig à fent Attyaknac akarattyoc berént, annac vtánna esmet kihozattyác, és à törvény eleybe állattyac. Annac vtánna à fő Vadaß meg solittyà à foglyot, és előßer meg kerdi, Ha meg is gondolkodot valamit az ő vgyeről, és az vadlóc felől: Es arra inti, hogy semmit ne tagadion, Hanem mindeneket meg vallyon igazā. Annac vtánna, Meg ielenti à fogolynac, Műuel hogy immár minden bizonsagit meg valótattác, à kikkel akarna magát meg menteni. Arra is inti à foglyot, Hogy meg lassa, Ha több bizonsagra akar ki fogni: Auagy ha ezenképpen akaria hadni, es à bizonyításnac veget akar sackastani.

Ha à fogolly több bizonsagokra appellál: Tehát esmet be visic à temletzbe, Es ott nyomorog egy hetig, ketteig.

VADASSAG.

ketteig, Auagy egy egeß holnapig is. De ha à bizonyításnac végét sackasttya: Ottan à Kobzonac Proctora is végét sackasttya, és à fent Biraktol, az ördegnec Vadaßitól töruent és sentenciát keuán.

Ackoron mind à fent Attyác, az Vadaßoc, mind à Tanaczoc, mind az Törvény vllóc, egybe tanaczkoznac, és minden akarattyoc és keduec berént faragczállyac és fabiac à fegény fogolynac töruenét es sentenciaiat: A fent irasbeli doctoroc kedig meg mértécklic à fogolynac az ő vétket, ha valamiuel vétkezet à Romai fentegyhaznac ő hite ellen: Azzoknac segetféggül leß nec à papoc, Baratoc, Ezzec minnyaian egyűt vetelkőuén à fogolynac vétkeiről, sentenciat, vegcznec fegény ellen.

Ha az fogolly soc bizonsagockal meg bizonyította, Hogy soha semmi

miközi nem volt à Luther Katzē-
rockal, auagy soha nem tartotta à
Luthernek heretneksegit, (è neuel
kedig neuezic à Christus Iesusnac
fent Euangeliomat, és mind az e-
gész vduössleges tudományt, Melly-
et az Wt Isten az ő nagy iouolta-
bol mostani vdöbe meg ielenter)
Tehat, auagy menté hadiac, (melly
nem gyakorta törtenic) Auagy va-
lamenyére meglagyittyac à törvé-
nyt: Auagy az ő akarattyoc és ked-
uec berent meg sullyosittyac, min-
den à fogoly felől valo ő vélekődés-
sec berent. Vgyan igen nagy czoda,
ha valaki az ő körmekből bantat-
tlan, auagy minden kár nélkül el bal-
lathat. Ha finte azzon baluan yozo
leiend à fogoly, mint finte ő magoc:
Azért vgyan tisztan meg nem me-
neköthetie töllec: Mert à minemű
fákmánt törtene à marhaban, rag-
gaduan aht à Kobzoba, az vissza
nem

nem adatatic soha. Auagy az, ha
finte meg nem ölic is, hogy öröc
foklagban tartattyac begényeket à
bolond hoher Feiedelmec által: A-
uagy ha soc estendő mulua ki bo-
czattyac à foglagbol, sárga kámsát
visseltörtne mind éltic vele, kinéc
mind elől, smind hátul veres kerefti
vagyon: öröc gyalazattyara és fi-
dalmára.

De ha á fogolly semmit nem akar
vallani, és semmiből nem enged ne-
kic. Auagy ha igaz Kereftyen le-
iend, és nyiluan valo és alhatatos
vallást tehen előtte az Istennek E-
uangelioma felől, es az Istennek igaz
sagarol: Tehat mindiarást ki mond
iac à sentenciat ezekre, Hogy meg
kellyen őket kényozni. Er-
ről immár, az ördögi kén-
zasrol foloc.

AZ ŐRDŐGI KENYO:
zaffokról, mellyekkel meg kényo-
zac à fegény kereftýén
foglyokat.

MIdőn immár à sententiát ki ad-
tac à fegény fogolyra, hogy
meg kel kényozni fegént, Be küld-
nec à varba, és à porkolabot ki hit-
uattyác, és annac kezébe adíac à fe-
gény foglyot. Az beuiuén à fogly-
ot az varba, à föld alla vísi egy főtét
boldba, Es loc ayton által menuén,
Világot gyuythac: Tehát ott vl à
fő Vadaš, melete az Vduarbiro, és
az íro deac. Azért vísic kedig fe-
gényt à föld alla olyan hoššu föld-
ba, Hogy az őrdegí nagy kegyetrlé
kényozáffokban, oda ki ne hallyac
à fegény fogolynac iaygatašit és sic,
koltášit.

Ackoron

Ackoron à főtétből elő iő à Hen-
ger, feckete vášonból czínált šores
nagydragba es kortzouágyba, és
czuklyaba, melly czucklyaba czac à
két šöménec metzerec valami lyu-
kokat, hogy azokon nézhessen al-
tal. Ešt kedig arra műuelic, Hogy
à fegény fogoly inkább meg iyedien,
és keřsegbe ešsec, Mint ha az őrdeg
poko bol ki iőt volna az ő kénza-
šara.

A šent Vadaš az Vduarbiroual
wyonnan meg šolittyác à foglyot,
Hogy ešébe vegye magát, és kényo-
zas nélkül meg vallyon mindene-
ket, Mert ez ioh lešen neki. Ha ke-
dig nem akar vallani, Tchat nyilua
hidie, hogy à kényozásban nem
czuffolkodnac vele. Ha kedig à ke-
nyozásba meg šackad, Auagy kar-
iai, auagy labai meg fegnec, Tchat
annac vtánna senkire ne vessen. Ešt
ez intéšt meg műueluén, ašt mond-
iac,

lác, Hogy őc immár ment emberec
Isten előtt, Es minden veszedelemnec
okat vetic à begény fogolyra. Lásd
meg, Kereszten oluaso, Ha nem
meg testestült ördegec ezec.

Annac vtánna az ördeg fabaso
henger hoza nyul à fogolyhoz, és
minden ruhait le vonja rólla, hogy
czupa mezitelen ott al à begény fo-
goly előtt. Es à latroc nem gon-
dolnac vele, sem meg nem begyenlic,
vagy aszonyember, vagy leanzo le-
iend à begény fogoly: (mert soc iam
bor kereszten aszonyiállatoc és bű-
zec kényosztatnac tőlec, és meg öle-
tőnec: Kiknec kesseruesb à halál-
nal, Hogy ott czupa mezitelen kel-
állanioc az latroc előtt) Ha kedig
valami képpen meg gondollyac
magokat, Ottan valami fátyol ber-
het adnac à begény fogolyra, és meg
hadiác az ördeges Hoher nec, miczo
da fele kényozással kezdien à fogoly-
hoz.

lyhoz. Mert nem egy, Hanem soc
fele modioc vagyon a kényozásban:
à mint ennec vtánna meg hallyuc.

Először à czigazáshoz fogiác à fog A kényo-
lyot. A henger hátra kötezi à fogo zássok nac.
lynac erőssen à két kezér: Annac v- modiat.
tánna vékony hural köti meg mind
à két hűelkér, és erőssen meg sorit-
tya. Aual köti meg annac vtánna à
czigából alla tőgő ketelhöz. Az v-
tan két igen nagy békót vet à fogo-
lynac lábára: Es arra köt az vtan e-
gy fel máfát, Es fel kezdi czigazni.
Ackoron kedig erőssen kiáltnac à
Vadaß az ő melete valockal, és ar-
ra intic à foglyot, Hogy vallyon,
Es ne vessesse magat. Mikoron im-
már annyira fel czigásta, hogy à fe-
iél à fogoly à czigat el éri, Ott es-
met vesteg tarttya, Es erőssen in-
tic, hogy vallyon: es aßt igéric neki,
Hogy mindiarást le boczátyác.
Ha kedig nem akar vallani, Tehat

A Z HISPANIAI

aua! fenneyegőtic, Hogy vgyan ec-
képpen ott fen hadiác.

Ha à fogoly nem akar semmit
vallani, Minec vtánna sockaig fen
friget, alla boczátyác, Es esmet fel
mafar kötne az előbeli fel máfa-
hoz, Es wyonnan fel vonnac à czi-
gáual, és ott hadiactűggeni. Es aua!
fenneyegetic, Hogy vgyan ott meg
kel halni, Ha nem akar vallani. E
czigazasban meg szaggattyác à fe-
gény fogolynac minden testet: Es
midőn segény sickolt és iaygat, Őc
is vißfontag kiáltnac, és afit kéuány-
ac tőle, hogy vallyon: Aua! is fen-
nyegőtic, Hogy herttelen alla fa-
lasttyac. Ha nem akar vallani: Te-
hát meg hadiác az hengernek, Hogy
herttelē alla fallastta, Es az allà fal-
lastasba esmet herttelen meg tartos-
tattya Efit meg miueluē à henger,
A segény fogolynac minden teste
meg szackad, és minden vzecc hely-
éből

VADASSAG.

75

éből ki mennec ki mondhattlan na-
gyfaydalmockal.

De euel nem elégednec meg à
fent Attyác, Hanem esmet fel má-
far kötne à hengerrel az előbe-
liekhöz à segény fogolynac labai-
ra, Es esmet fel vonnattyác nagy
fidalmazastockal, monduán: Lator
heretnec, bezeg vallaß, vagy vgyan
itt è helyen meg halß. Eb vagy, és
ezért titkolod el, hogy nem akarod
bűncidet meg vallani. Mikoron à
segény fogoly à Iesus Christust se-
gitsegül hív: Ottan meg gugollyác
segent, monduán: Iesus, Iesus, heret-
nec lator: sockat ad teneked, és soc-
kat használ az Iesus Christus. Had-
iaron most az Iesus Christus: Vald
meg igazan, à mire mi meg ker-
dünc. ő ördegnec megtestesült ör-
degi.

Ha valami képpen à segény sogo-
ly keuánnya, Hogy le boczastac,
K ; Hogy

Hogy valamit vallyon, Lehoczá-
tyac vgyan, De keűs könyebűgre.
Mert valamit val is, Azért vgyan
esmet és nagyobb kényockal fel von-
nattyác, és ismet heritelen lesallast-
tyác, az előbeli mód ferént. Es ec-
képpen iatzodoznac begénnyel à
ki mondhatlan nagy kénzássockat
kilentz oratol fogua dél előt, egész
tizen két, auagy sinter egy oraig.

Mikoron immár à fent Attyác
el vnnyác, tetetes képpen meg ker-
dic à hengert, Ha el hostae à több kē
nyozassoknac feršamait is: czac ho-
gy à begény holt eleuen foglyot in-
káb meg iyesheséc, Hogy meg rőt-
tennyen à több kényozassoktól. A
Henger aſt feleli: Hogy nem hos-
ta. Ackoron meg hadiác neki, Ho-
gy reggelre mind meg keserte őket,
minden fogyatkozás nélkül. Meg
láttyuc, vgy mondnac, Ha ez heret
nec lator erősb leſen nalunknal, Es
ha

ha tudite kifaytolni belőle az igaz
vallást.

Annac vtánna à begény meg fac-
kadt és holt eleuen foglyot effele
besűdeckel vigasztallyác: Nő, hagy
mostan czac bekét neki: De à mos-
tani óratol fogua holnapig gondol-
kodiál vgyedről, és meg lald, à mit
akarű vallani. Mert ha nē akarű val-
lani. Vgyan meg kelhalnot à nagy
kényozassokban. Es ingyen se gon-
dold, hogy olyan kényockal kezd-
űnc hozád mind ma: Vgyan czac
mézes mazag volt à mai.

Es minec vtánna à fent attyác
ki mentenec, A hoher valaményére
meg egyengeti es helyére vonſa à
begény fogolynac az vzeket, Es fel-
ölteſteri: Ecképpen annac vtánna
nagy nehezen be viűic begényt à bű-
des temletzbe: Mert nem biriac fe-
gényt à ki menyűlt labai. Gyakorta

kedig vgyan labanál fogva vonják,
mind egy hólt dögöt à temletzbe.
A temletzbe à poróplóc, kic finte
ollyan latroc mint az Vadassóc ő-
magoc, meg czuffollyác à fegény
foglyot, monduán: Bezeg rutul va-
gy. Ha fűklég, had hiunc valami
oruast etc.

A melly foglyot nem akarnac
touáb kényozni, Aft harmad napra
esmet à törvény eleybe hiuattyác.
Es mikoron à temlőtzből kihoz-
zác, à kényozo ből előt visic el, a-
hol amaz ördeg Henger ál: czac ho-
gy fegényt eliyesséc az elebeli ké-
nyokrol valo meg emléköstettségé-
uel. Mikoron à tanáczhazba iut,
ott meg láttya vlni à Vadassókat:
Kic az előbeli modioc ferént kez-
dic inteni őtet, Hogy vallyon. Ha
semmit nem vall: Tehát vissza küld-
dic à temletzbe. Ha kedig vallamit
vall: azonnal rayta ragadnac, Es
touab

touab kezdic vallottatni: Sőt sokszor
vgyan à kénoszafra sietnec velle,
Czac hogy többet vehessenek ki be-
lőle.

A kit kedig touáb akarnac ké-
nyozni: Aft harmad napra à kén-
zas vtán, midőn immár az vze leg
nagyobban faynac, kihozattyác à
tanácz eleybe: Es ott loc intésscekel
és kénseritésscekel arra kénferitic,
hogy vallyon, és meg ielencze az
heretnekségőket, és azzokat, kikkel
valaha folt felőlec, és kiket tudia,
hogy effele heretnekségeket tart-
nac. Ha nem akar vallani, Tehát
kétfüllyen à kényozáshoz: Abban
ha valami kart val testében, auagy
ha vgyan meg hall: Tehát senkire
ne vessen: Mert ő bűne leßen.

Ha à fogoly nem akar semmit
vallani, Mindiarást à proflóckal be-
küldic fegényt à kényozo boldba,
Ahol vlnec à fent Attyác az iro
K v deackal

deackal egyetembe. Es az vy intés
vtán, auagy az előbeli modon meg
czigazác begényt, Auagy wykén-
nyal firtattyac. Mert mikor à fogo-
ly à czigany fűg, Az derekara vé-
kony sinorokat köttez nec, és aual
hatul à szarait fel köttezic, és minde-
nic sinorba fát vör nec, és aual foyt-
yác, annyira, hogy à sinoroc be hat-
nac tellyességgel à testbe, hogy so-
holt ki nem látzanac à hushol, és e-
képpen kimondhatlan faydalmoc-
kal kényozzác à begény foglyot e-
gy nyihány oraig. Addig kedig sem
mit nem fű nec à sent Attyác à soc
kérdésködésséktől, intésséktől, szidal-
mazzássoktól és rutitássoktól.

Más kényozássoknak modioc is
vagyon. Egy hoszu ki vaiat sekec
vagyon. Azon soc helyen gömbe-
leg fákat töttec az vayásson által:
Es mikoron à gömbelég fakra töt-
téc háttal à foglyot, gyakor helyen
kémény

kémény sinorokkal által kötéc à tes-
tet à begény fogolynac, à torkatól
fogua az talpaiglan: Es fát vet nec
által minden sinoron, és tekerni kez-
dic à sinorokat. A tekerésben, alól
à gömbeléc fát à harába mennec à fo-
golnac, mellyeken fekszi: à sinorog
kedig be tekered nec à fogolynac
hustaban mind az egész testen, mind
tetemiglen. Minemű faydalom
ez legyen, azt könnyen meg gon-
dolhattya à keresztény ember.

Annac vtánna, egy fazakat víz-
zel fűggest nec felötte: Abbol mind
egy igen vékony fonnalatska kifol-
ly à víz à begény fogollynac szájára
és orrára: Es egy igen vékony fát-
tyolkat tes nec à fogollynac szájára és
orrára: Azt à leczorgo víz be vísi à
fogollynac orrába és szájába, és ott
fulaszttya, Hogy begény sem élhet,
sem halhat. Mikoron kedig à víz
bevisi à fáttyolt à szájába à begény
fogolynac

fogolynac, A henger esmet ki von-
sa, vgyan véressen: Czac azért von-
sa ki kedig, Hogy ackoron à bent
Attyác meg kérdhessec, és meg val-
lathassac. Mikor ecképpen eleget
ördengeskötenec begényel, Hogy
immár à begény fogoly el nem ben-
uethed többet: ackoron meg odiác, és
esmet à temletzbe vonattyác.

Varnac annac vránna à bent Va-
dassoc egy holnapic (ha az elöt nem
hal meg à begény fogolly à röttene-
tes nagy soc kényzásokból) addig
még à begény fogoly valami eröt
vesen: Es ackoron esmet elő vesic,
és wy kénzással kezdne hozà.
Hozzatnac egy nagy üstet elő, ele-
uen beneckel rakuát, Es à fogolynac
talpait meg kenic háyal, hogy inkább
à tűz be hathasson, Es vgy sütic e-
rössen à talpait à nagy tűzhöz.

Mikoron kedig minden módon
meg kénosítac à begény foglyot, és
hogy

49
hogy immár lattyac, hogy semmit
nē vehetne ki à begény fogolyból,
egy kis vdeig békét hadnac neki.
Annac vránna esmet à törvény eley
behiyac, és vyonnan kérdőzni kez-
dic czoda kérdéseckel és gyonrat-
rássokkal, Es az elebeli vallásokat
elő hozuán, czodalatos paduarko-
dassokkal élne, hogy azokból à fo-
golynac nehezítésére okot találhas-
sanac. Olly mesterfégőckel formal-
lyac kedig à bent Vadassoc az ő
kérdéseket, és olly kereszfogással
fogdassac à begény foglyot, ho-
gy meg kel ackadni, ha valamit fe-
lel, akar mint okoskodiéc: Mert igē
mesterec è bent attyac ebbe: Mert
mind eltic czac ebbe töric feieket.
Es gyakorta történic, Hogy à mit à
nagy kénzássokkal ki nem vehette-
ne à begény fogolyból, Aft kiczi-
pic belőle effele czodalatos kérde-
ködéssokkal. Minden módon vad-
nac

AZ HISPANIAI
nac érötte, Hogy czac valamit ki
vehessenec à fogolybol, Hogy aual
à binnel meg ölhesséc, és à fogoly-
nac marhaiát magoknac ko-
porithassác: Mert czac
ez az ő kéuán-
lagoc.

VII. RÉSZ.

AZ VADASOKNAC
más és wy mesterfégőkről, mint
Vallattyác à Kereftyén
foglyokat.

MInec vtánnaláttýác, hogy sem
mit nem használac à soc ké-
nyozással, és hogy semmit nem
vehernecki à fogolyból az ő mester-
feges kérdesködeffel: Más mes-
terfégőhöz fognac. Mert béplagylá-
got kezdne mutatni à fogolyhoz,
és bép bót adnac neki, és igen idel-
den

VADASSAG

80

den és nagy barátságosson kezdne
vele bollandani: Erősen kerie őtet, és na-
gy szeretettel ió tanaczot adnac ne-
ki, Mint ha igen kéuánnac, hogy
meg szabadulhatna az ő kemény fok-
sagából. Meg is eskebnec azon, ho-
gy iób tanaczot nem adhatnána
neki, ha binte egy volna ő velec.

Euel à mesterféggel élne kiált-
képpen azokhoz, kiket lattýác, ho-
gy együgyűec, Es az asbonyialla-
toc es leanzókhöz, kiket lattýác, ho-
gy hamar esekbe nem vechetic az ő
latorfágos czalárdfagokat. Es gya-
korta meg is czallyac aual fegénye-
ket, miképpen meg is ielentem. Ki-
lentz estendőel ez előtt Hispalis
varasban soc iambor kereftyeneket
égeténec meg az igaz hitért. Azoc
közvetala egy iambor kereftyén as-
bonyiallat, két hayadon leányal, és
egy hayadon leányal, melly huga
gyermeke vala. Mikorony á bint
Vadábboc

AZ HISPANIAI

Vadássoc ezeket földnyi képpen
kénzottac volna, és kérdeznéc töl-
lec az ő kereftyéni tarsokat, Es ar-
ra kénseritenéc őket, hogy egyic à
màsikra vallana: loha semit nē akará
nac vallani, Es semmit nem vehetē-
necki belőlec. A fő Vadás el men-
uēn, Hozzáia hiuatà az egyic lean-
zót. Es czac magoknac léuēn, hoš-
fu bešédde, és igen šép intéšteckel
kezde à leanzónac follani. Ašt ke-
dig gyakorta műuele, Hogy à tem-
letzből ki hozatà à leanzót, és šép
attyai módra idelgeti vala segé-
nyt. Midőn egy nyihány napig est
műuelte volna, és vgyan gyakorta
sirt volna à leanzo előt, mint ha igē
kelerülne mind őter, mind az anny-
át, és mind à többit, Arra kezdē
fogni šegényt, Hogy meg mondana
az ő töb kereftyéni tarsokat, Es v-
gyan meg esküűc à leanzónac, ho-
gy azért műuelnéie, Hogy őket
meg

VADÁSSAG.

81

meg šabadulhatnánac es elmehetnē-
nechazokhoz, Es hogy amazoknac
is io tanaczot adhatna, Miképpen
menekődnēnec meg ē vefedelem-
től.

A šegény leanzo hiñi kezde à šēt
Attyánac, miért hogy meg eskešic
vala, Es vallani kezde elōtte, kiczo-
dác volnánac az ő kereštyen tar-
sai: A kereštyéni tudománrol is kez-
de šollani, Miképpen naponkent
gyackorlottac volna magokat ab-
ban.

Hogy arra vihettē à šegény lean-
zót à hamis hitű lator Vadás,
Mindiarást à töb Vadásoknac be-
ada nagy kérkedéšsel, mint fő mes-
ter. Es minnyaian egyenlő tanác-
ból ašt végezēc, Hogy à šegény le-
anzót meg kellene kényozni. Es
nagy kényokra fogác šegényt, mind
à czigazásra, mind à tekenezésre, és
addig faggatác šegényt, hogy à na-
gy

gy a nagy kényozálóknae miatta
meg kelle vallani, Mind az annya
kereszttyénseget, mind az nyeneit és
egyebeket is, kic egy tarlasagban
voltnac egymással: Kiket mind
meg fogác a Vadásoc, és meg ké-
nyozác, és meg öléc, az leanzouale
gyerembe.

Szép és czodalaros dolgot czele-
kőde ez a leanzo, mellyel az ő hitét,
és bator sűuét meg mutatà halalá-
nac elötte. Mikoron mind rendel
állanánac, és egyenként oda menné-
nec a Vadásoc eleybe, hogy ki ki
mind sentenciástarnéc tőlec halálra,
Es a leanzo is oda ment volna, és a
sentenciát hallotta volna, Műuel ho-
gy meg kellene égetni: Vissza teruén
helyére, bator sòual és sűuel meg
sòlita az ő rőckonat, ki a hit dolga-
ira tanyította vala őret, Es igen
meg későene neki, Hogy az Istén-
nec ígeiére tanyította volna őret: Es
kőnyőge

kőnyőge neki, Hogy ha valami-
ben véter volna ellene, Hogy meg
boczatana neki. Nagy dolog vala
ez, Hogy tudia vala, Hogy azzon-
nal meg égetnéc: Mind azzon által
édes tistelséggel meg kősseni neki,
hogy az W Istennec ígeiére tanyi-
totta. Mostan nem afit mondana va-
laki kőzzülunc etc.

Az rokona visontag kereszttyéni
batorsaggal sòll, neki, és vigasrala
őket monduán: En sűuē, Ne fély,
Bathor legy: Nem sòc ora mulua e-
gyűt lesunc Christus Wrunckal.
Eft kedig mondanac és sòllánac e-
gymásnac az egēf nép nec hallottá-
ra, és a kent Attyáknac is,
kic tőruényt vlnec

vala.

VIII. RÉSZ.

MINT CZELEKŐSZNEC

à bent Vadásszoc à keresztyen
beteg foglyockal.

Mikoron à foglyoc közzül va-
laki meg betegsic, Noha nem
igen: Mindiarást meg kérdic, Ha
kéuányaé à bentféges gyonast. Ezt
kedig azért műuelic, Előser, hogy
euel meg próballyác à foglyot, Ho-
gy ha tartté valamit à gyonásfelől,
Auagy nem. Masodfor, Hogy ha
valami képpen rea vihetic à gyonás-
ra à begényfoglyot, Hogy ott meg
tudhassac tölle minden titkait, Va-
gy ő maga felől, Auagy egyebec fe-
lől.

Ha enged à fogolly valamit az
intésnec: Ottan ott terem à gyonta-
to pap egy iro deackal. A pap be-
megyen à temletzbe, és à deakot az
aytotska

VADASSAG.

83

aytotska előtt hadia. Mindiarást el-
kezdi à gyontarást: és az aytotska e-
lőt halgattyà à deac. A gyonto meg
kérdi à foglyot, Ha tanolté valamit
à Luherfégeben? Ha bolté arról va-
laha valakiuel? Ha hallot valami-
kor valamit arról valakitől? Erőssé
is inti arra, Hogy vallást tegyē min-
denekről, és semmit ne gondollyon
senkiuel, sem à Vadásszockal is: és
aual kérékősic előtte, hogy őneki ha-
talma vagyon meg odozni minden
vétkeitől, Mind büntől, mind kén-
től. czac hogy lelki esmeretet meg-
szabadicza à nagy terhőtől, és mindē
büneid meg vallya.

Ha à begény fogoly enged neki,
és valamit kezd vallani, Ottan az
ayto előtt lesbe vagyon az iro deac,
és minden beféditfel iria. Abból è-
iedzésből annac vtánna à Vadás-
szoc okot és tanoságot vesznec, Mit
kellyen annac vtánna à fogollyal
műuelni,

L 3

művelni, Es miképpen kellyen aſt
à kényozáſſokban meg kérdeni. A
ſent confessor kedig ſemmit nem
gondol vele, hogy ſegényt azonkép
pen gyontattáſſaua el veſti. Mert
è gonof nepeknel mindenre ſabad-
ſág vagyon, Miért hogy à Romai
ſent ſeknec kedüre és meg óltal-
mazzáſſara mindent czelekőſnec.
Erre ſolgal mind ez egész ördegi
practica.

Amaz igen gonof Iulianus Cza-
ſar, ki kereſtyémből eſmet pogana-
lón, à kereſtyéneknek minden mar-
haiokat eluée. Es ānac vtanna meg
czuffola őket, monduán: Nem illet
tűteket à marha: Mert à tű Galil-
leuſtoc (vgy hja vala Chriſtus w-
runkat) eſt paranczolta tű nektec,
Hogy ſegényec legyetec, és hogy
ez vilagi marha vtán ne iariatoc. Es
à baluanyozo gonof ember, vldezi
vala őket minden kegyettlenſég-
gel:

gel: és meg czuffoluán ſegényeket,
bekelſéggel valo tűrésre inti vala
őket, monduán, Hogy az ő Chriſ-
tuſtoc arra intötte volna őket, és à
pacienciat paranczolta volna nekic:
Annac à gonof kegyettlen ember-
nec példaiából tanofágot veſnec ez
átkozot Vadáſſoc is. Mert ha lát-
nac valakit, ki alharatos à kereſtyeni
hitnec dolgában, és à kényzállokban,
nem akar ſenkire vallani: Ottan ſíp
gugolo ſockal illeric aſt, monduán:
Aſt mondiátoc tű, Kereſtyenec va-
gyunc, Es az Apoſtolokat, és à régi
ſent Martiromoknac példait kő-
uettyűc. Vay nem azzoc vadtoc.
Mert mikoron azokat kérdic vala,
Ha kereſtyénec volnanac? Ottan
felelnec vala: Azzoc vagyunc. Ha
kérdic vala őket az ő tárſoc felől:
Ottan neuenként neuezic vala ő-
ket. Ha ezokaért azzoknac példait
köuetnétec, Tehát tű is ielentenétec

meg mind magatokat, mind társaitokat. Effele beszédekel a szegény foglyokat intie arra, hogy a keresztényi szeretet által meg ielenczéz az attyoc fiait, Hogy annál több marhakat elkoborhassanak.

Mikoron kedig felesen vadnac a keresztényen foglyoc, Es hogy vélekednec az Vadaßoc felölec, hogy a temletzben együtt leuén valamit szölyyanac az Istenec igéie felöl, és egymást meg batoriczanac, Ottan egy Legyet boczatnac közikbe, egy latorarulot, Kit szinnel vetie közikbe a temletzbe, mint ha ő is fogolly volna. Es az köstec leuén, egy nyihány napiglan, minden felöl vigyáz és halgat, ha valamit szölnac egymással a foglyoc. Es minecvtánna egy nyihány napig köstec volt, és immar baratkozot nemelleyeckel közölec, Ottan lassan kezdi az arulo a keresztényi tudoman felöl valo kérdésködest,

deßködest, Mint ha igen kéuánna azt meg tanólni tölec: Es azt ielenti az arulo, mint ha ő is valamit immár tanolt volna a hitnec dolgai-
bol, és vgyan iambor keresztényen volna. Ha szegényec valamit szölnac, Ottan eluestie magokat. Mert egy nyihan nap mulua ki vesie az arulot a temletzből, Es ottan mindeneket meg mondia az Vadaßoknac, és a szegény foglyokat elarullia. Nemde őrdegi dolog ez, Hogy effeliec találtnac az emberec közet, kie effele lator arultatást müuelnec a pénzért, Es ott a temletzbe nyauallagnac együtt a foglyockal, egy nyihan szor két, egy nyihan szor három egész holnapiglan.

A Vadaßoc pedig olyanoc, hogy mindent be vesie és el hiegnec, valamit mond effele Legy, Nem gondoluan vele, akar miczoda ledeger auagy allá valo ember legyen. Va-

L v

laki

AZ HISPANIAI

laki valamit mondhat a szegény keresztény foglyoc ellen, mind igaz és helye legyen, akár miczoda hitván elűhet ember legyen, ki vadollya szegényeket. A lator Legy, nem czacart mondia meg nekic, mit hal-
lot tőlec a temletzbe: Hanem a mit latot is, Tudni illic, Miczoda ked-
uel fogattac be őtet a szegény fogly-
oc a temletzbe. Io auagy gonof ked-
uelé, Miczodát bółtanac egy mással
mind reggel s mind estue: Miképpé
vigasztaltac egyic a masikat az W
Istennec igeiéből, Es miképpé meg-
batoritattac egy mást: Mint imad-
kosztanac együt, és miképpen köny-
örgettenec, és miczoda igeckel az
Istennec etc, Es ezekből a szent At-
tyac annac vránna mind gyanossá-
nac okát vesznec a foglyoc felől, és
miképpen az kénzáfra fokhassac ő-
ket.

De a több arulo legyec közet
mayd

VADASSAG.

mayd ninczenec gonozbac, mint a
Confessoroc, kiket gyonto attyok-
nac hinac. Mert azoc annyira gyon-
tattyac a szegény kősséget, Hogy
semmi ritoc nem maradhat kőstec.
Mert a kiket az WR Isten meg-
kezd vilagosítani az ő szent igeié-
nec által, azoc a gyonasba semmi-
képpen nem tőrhetic, hogy valami
igetsket ne eyisenec az Istennec i-
gaz ismerete felől. Mihelyt a con-
fessor hallja, Nem hogy iobban ta-
nitana szegényt az Istennec tista es-
meretire: Hanem minden modon
vagyon erőtte, hogy az Istennec
est a szickraczkát meg ólthassa ben-
ne. Ha rayta raggad a szegény gyon-
no, Ottan rayta leszen a Confessor,
mind szép foual, mind fenyegetéssel,
és arra esztekelic, Hogy ő maga el-
menvén, meg ielencze magát a szent
Attyáknac, és tanosagot vegyen től-
lec: Nagyon igéri szegénne, Hogy
azzoc

azzoc tudos doctóro, kic mindent
ertnec, hogy azoc meg magyarazac
neki mind aſt a dolgot a ſent iráſ-
bol, minden ő kúánſaga ſerent. Ha
ſegény ſot fogad, és a ſent Attyác
eleybe megyen, Ottan így vagyon
dolga, mint a ſegény iuhnac, melly
a farkaſſoc közikben eſſic. Mert
így czelekőſnec vele, a mint oda ſel
meg mondortuc.

Mas meſterſégec vagyon, a többi
melet, a ſent Vadaſoknac. Mert ha
valami ieles auagy tekéntetes em-
bert kaphatnac, kit a fogſágba eyt-
hetnec, Ki a nép közet ſorgot, és ki-
höz ſockan tartottanac, kérdezuén
és tanoluán tölle. Ottan az ő arulo
ſolgai által hirt hintnec a kőſség kö-
zet, Műuel hogy az a ieles ember a
kénozásban nagy ſoc dolgot val-
lot, és ieles embereket ielentet a
kőſség közzűl, kic Lutherec volná-
nac, Eſt kedig ezért műuelic, Ho-
gy

gy az ő társai eſt haluán, meg iyed-
ienec: és aſt vélyéc, műuel hogy ő-
ket meg ielentőtte legyen: Es abból
okot vegyenec, hogy ő magoc időe-
nec a ſent Vadaſoknac ítélő ſkeec
eleybe, magokat ott meg vadoluán:
E remenſég allat, Hogy könnyeb-
ben eſic dolgot, hogy nem mint ha
más be uadolna, auagy a Vadaſ-
ſocbe hiuatattnac őket. E meſter-
ſéggel pedig ſockat czalnac meg,
Kic ő magoktól időuén, meg vallyác
vétkőket, Es a remenſég meg czal-
lya őket. Mert vgyan az ő kegyet-
lenſéggel czelekődne azzockal,
ſinte mind a többiuel. Ha kedig veſ-
teg lőttene volna, Senki nem ſoli-
totta volna őket, ſenkitől bantaſſoc
ſem lőt volna. De ninczen e ſoc
latoſágnac, és álnakſágos
meſterſégőknecc
vége,

AZ HISPANIAI
IX. RÉSZ E.
MINT SZOKTANAC
czelekődni a foglyokkal
az eledeleknek dol-
gabol.

Aminec tarttyác a fent Attyác,
és azzoknac arulo folgai, a fe-
gény iambor keresztényeket, binte a
berént czelekődnék is vglec az ele-
delec dolgágból, és az egyéb dol-
gokból. Ebeknek és heretnekeknek
tarttyác őket: Ezokaért az ő vada-
so ebeckel iobban czelekődnek, ho-
gy nem mint ezzeckel fegényec-
kel, Kic az elő Istennel nagy bec-
letben vadnac, Miért hogy ő Sen-
tei, és az ő aldot bent neueert olyan
nagy gyötrelmeket és nagy kényo-
kat fenduednek.

O bodognac mondom, minden-
volta képpen, az bodog Constanti-
nust,

nust, az Hispalis városnac predica-
torat. Es miért nem mondanam bo-
dognac, Ha az ő iambores diczire-
tes életét, vduességes halál is követ-
te. Mert mikor ő est az átkozot Va-
dászoc meg fogtác volna, és a tem-
lőtzbe tartuán, ő örnnyű képpen an-
nac vtánna meg kénzottác volna,
(miképpen annac vtánna ielentem)
Gyakorta az Istenhöz fel kiáltuán,
est mondia vala: ő én ides Istenem:
Kiknek adtál engemet kezében? Ta-
lám nem voltanac kegyetlemb. Sci-
thiabeliec mind a feles világban ez-
zeknél: Mert ha voltanac volna,
Tehát talám azzoknac kezében
adtál volna engemet. Bar azzoknac
kezében adtál volna, czac nem a ke-
gyettlen népeknek körmeiben.

Azonképpen czelekődéc más is,
Olmerus neuő, ieles, iambor, es tu-
dos férfiu, kit Hispalisban meg fok-
tatác vala a Vadászoc. Az a iam-
bor

bor à temletzbe meg betegűle, és igen el nehezűle, és vgyan ottan à bűzbe meg hala. Az betegségekbe sokbor mondia vala: En ides ítenē, szabad légy vele, akar houa, és akar kinec eyts kezébe, Czac ezzeknec, è kegyetlen nepeknek ne adgy kezébe. Mert valaki ezeknek kezekben esic, à mint ők aſt tarittyac à foklagban, bezec örök kényba essic és vagyon inkább, hogy nem foklagban.

Mert előſer, A temletz, ha allat vagyon, tehát minden ſegény fogoly nac, à nagy ſorofságert, nedueſségert és halálos bűzért, vgyan koporſo inkább, hogy nem mint temletz. Ha kedig à fokház fen vagyon, Tehat nyárba à nagy rőckené heuſég miat inkább méltó vólna, hogy kementzénec mondanac, hogy nem fokháznac. Ezekben è fokházokban mindenikbe kettőtauagy harmat vetnec à foglyoc között, kiualt képpen,

képpen, ha bőuen foktanac à Vadaſſásban. Azzokat ſégényeket beforyittyac oda, és elég marad ennyi ſreſége à temletznec, ha mind lefeckeſnec, hogy czac à koiſo vizet és ſűkſegőkre valo fazakat le teher nec laboknál. Gondollyatza czac, kereſtyén ember, mint fekeſnee ott ſegényec, és mint aloſnac. Nappal ninczen több világofſágoc, hanem mennyi az ayton valo ablakotskan befér, melly olly ſoros, hogy egy alkalmas nyaránczot nem dughatnádt általa: és egy felől valo ſoros ablakotskan, melly egy wynéra hoſſban nem ſélesb.

Vadnac fokházotskác ezec melet többec is, De azoc igen dragác, és czac azzoknac iurnac, kic felől nem igen nagy gonofſhir vagyon, à Religio felől. De még ſorobac is vadnac az elebelieknel, mellyekről ſóltunc, mellyec igen iſſonyoc. Mert

alig fér az ember beleie, ha lefekszik benne. Minec okaért is a segény foglyoc, kiket abba vetnec, midőn kiönec belőle, tehát mayd felic el szenvedtenec: Es ezekbe tafittyác a bent Attyác az kereszttyén foglyokat, mindent az ő miuolta ferént, auagy inkább az ő akarattyoc ferént, Auagy a porofloknae ő kiuanfagoc ferént.

Immár az eledelekről foloc. A mint a helyly vagyon, ahol fogua tartatnac a foglyoc, Sinte olyan az eledelec is. A kazdacfoglyoc nagy fizetést tesnec a bent tistnec: abból packasnac valamit a foglyoknac eledelekre, a tisztbelieknec ő intéssec ferént. Abból a fizetésből packasnac a fogolynac életére minden napra valo kölczéget, Tudni illic harmintz beczer, mellyec riz magyar pénzt tesnec. Többet nem adnac neki azzoknal: Ha többet akar köl-

teni,

teni, tehát másut kel ferét tőnni. Ezt ez engedelmet penig nē mindenikel műuelic a bent Attyác: hanem czac azzockal, kiket tudiac, hogy semmit nem kaphatnac azzokon, Es kiket tudiac, hogy nem nagy vétkekért foktác őket. Mert a kiket tudiac, hogy mindē marhaioktól meg foszttyác iouendőre az ő vádlássokból, auagy beadassoc miat: azzoknac nem engedic, hogy igen iól lakhassanac, akar melly kazdagoc is legyenec: Mert nem akariac, hogy marhaiokból valami olly kölczég legyen, hogy annac utánna fogyatkozás esmertőtnec miatta: Hanem aftaraciac, Hogy minden fogolynac marhaia épen iusson kezekhöz. Ezo kaért valami fekete cipót adnac a fogoly eleibe, és valami vizet: aftar is sem igen bőuen.

Ha penig a foglyoc igen segényec, hogy ninczen miből költeni-

M 2

ec,

ec, Azzokat à Kiralyéból tarttyac,
és minden napra adnac egyiknek e-
gy fél Batzont, melly harõ magyar
penzt teken. ez az minden napi köl-
czége, mind ételre, mind italra,
mind mosásra, és minden szükségére:
Töbet nem adnac neki; Sõt aſt ſem
adiac neki épen: Mert ſoc kéz által
iõ, még à ſegény fogolynac kezébe
iõ. Sõt à Saffar is él lob benne, ki à
ſegény foglyoknac ſáffarkodic.
Mind à poroſlóc, mind à temletz
tartoc, mind à ſáffaroc abbol, à Ki-
rály pénzéből, mellyet arra ad ſegít
ſégül, el tengic magokat, Hogy ho-
gy adnának tehát mindent épen à
ſegény foglyoknac taplaláſára: Eb-
ben à lator ſcolaban olyan à ranyit-
uán, mint à Meſter: Minemű az
wr, olyan lator telhetetlen à ſol-
ga is. Mineműec az Vadáſſoc, ol-
lyanoc az agaroc is, az arulo ſolgác.

Ha Iſtennec kiualtképpen valo
czodaia:

91
czodaiabol törtennic valamikor;
Hogy à temletz tartóc között va-
lamellyiknek meg eſic à ſűue, és kő-
nyörülni kezd à ſegény foglyokc,
és valami barátságos dolgot czlekő-
ſic vglec, A ſt à ſent Attyác halálos
bűnnec itêlic, Minec okaért el nem
mehet ſegény vgle, Ha nem igen
meg veretic, auagy vgyan meg õlic
erõtte.

Nem ſoc v̄dõuél ez elõt Hispalis
varosba, az Haromszagos varba,
mellyben à ſent Vadáſſoknac fok-
hazoc vagyõ, temletz tartoua törtec
vala egy embert, kinec Herrera Pe-
ter vala neue. Ez nem gonof ember
vala és nem koros. Ez minden ioual
vala à foglyoknac, de tiukony: Mert
tudia vala, Minemű kegyettlen la-
troc volnának à Vadáſſoc. Lõn ho-
gy mikoron nagy ſoc kereſtyén
foglyokat hoznának neki, Hozának
azoc közet egy iambor aſſonyi álla-

AZ HISPANIAI

tot is, két leányául egyetembe, Ezeket kedig el oltotác vala egy más stol, és külön tarttyác vala mindeniket fogua. Ezecek fegényec igen ki uankoznac vala egybe, hogy egymással folhatnának az Istennek igefelől, és egy mást batorfágra inthetnének olyan nagy nyomorúságban. Ennec okaért könyörgeni kezdenék a temletztartónak, Hogy egymáshoz hozzák őket, czachogy egy ferrály oraig folhatnának egymással, és hogy elelgethetnének egymást. Miért hogy a temletztartó iábor vala, meg esék a fűre raytoc, és egybe boczata őket, Hogy egy fél oraig folhattának egymással. Annac utánna mindeniket az ő kamoraiába külön reckefté, mint az előt fogua tartottanac. Mikoron annac utánna a kenyozáfra vinnék őket, fél vala a temletztartó, hogy a kegyetlen kenyozasba meg kezdenék fegényec

VADASSAG.

fegényec vallani est, Hogy ő egymáshoz boczátta volna őket: Ezo-kaért ő maga méne a fent Vadafoceleybe, és meg vallanékic, Hogy egymáshoz boczatta volna őket, És könyörge boczanotért: Tudván fegény, Hogy euel eleit vehetne az bűntől. De a fent Vadafocknál ninczen az, Hogy valakin őc könyörölni tudnának: Hanem mindia rást a temletzbe be vonatác, holot annyira kényozzác, Hogy végre fegény meg bolondulna belé: De aual nem menekődék meg fegény. Mert minac utánna egy egész esteig tartottac volna fogua, A több foglyokkal fegényt ki hozác, sárga kámsába öltetvén, és a városnac utzáin hordozván, és két száz vitést rayta vévén, hat esteig a gályakra itéléc, hogy ott euezne.

Tertényic kedig, Hogy mikor ő samarra vltöttec volna, és immár

vtzanként akarnac hordozni, hogy
 á két száz suyttást vennéc rayta, rea
 ióue à bolondság: Es alla fekeléc à
 sammárrol, Es meg kapa à poros-
 lot, à ki hordozza vala ötet à samá-
 ron, Es fegyuerét kiuona à porosló-
 nac, és vgyan ottan meg ölte volna
 à poroslot, ha à kőtség el nem vőte
 volna tőlle. Elvéuén ezokáért től-
 le, à samarra esmet fel emeléc begé-
 nyt, és erőssen rea kötezéc, és vgy
 véuéc el à verésre. Mikoron immár
 à két százat meg vőttéc volna rayta,
 Miért hogy est meréslőtte vala mū-
 uelni à poroslon, az elebeli hat gal-
 lyas estendőre, még is négyet itélé-
 nec, Az az, tiz egész estendőt. La-
 todé, attyamha keresztyén, Melly i-
 gen könyörületesséc à sent Vada-
 koc.

Vala ez előtt más temletztarto,
 Bennauidius Gáspár neuű, czodala-
 tos telhetetlenségű és kegyetlensé-
 gű

g ember. Ez finetlen meg lopia
 vala à begény foglyokat, Minden
 eledelekből el nyirbaluán valamit,
 és az Haromságos varban el aduán
 akar melly kiczin arron is, Ha à be-
 gény foglyoc között valaki sola va-
 lamit az ő lopassa ellen, Aft mind-
 iarást à foros temletzből kivéuén,
 mely kutba boczattya vala allà, ho-
 lot hadia vala begényt egynyihány
 napiglan: olly eledelt ad vala kedig
 alla neki, nem hogy életnecc tapla-
 lassára volt volna, Hanem kés ha-
 lalos betegség. Erről kedig semmit
 nem tudnac vala à sent Attyác, Ha
 nem aft tudíac vala, Hogy minden
 dolgoc iarnac az ő rendelesec se-
 rént. A temlőztarto kedig aft-
 mondia vala, hogy mindent az ő
 hadiaffokból czeleködi. Mikoron
 immár kedue tölt volna, vgy véuē
 ki begényt à kutbol egynyihány
 nap mulva, és esmeg be reckeste az
 M v ő foros

AZ HISPANIAI

ő boros temletzbe. Mikoron effele
kegyetlenségöket nagyfokat és lo-
kaig vzer volna, és immár meg kaz-
dagult volna, Be mondác à Vadaß-
boknac. Es à Vadaßoc meg fogatác
öter: De miért hogy ő kuaßoc fele
vala, kegyelmes keppen czeleködé-
nec vele. Es lockal könnyeb törüé-
nye lön, mint amánnac, ki à két leá-
zot hoczatta vala egybe az ő anny-
ockal, hogy bõlhatnánac egy fertá-
ly oraig egymással: Maga meg ér-
demlötie volna à leder, hogy őuc-
le czeleköttenec volna olyan nagy
börnyű keppen, mint amaua begé-
nyel, ki semmi gonost nem mŕuelt
vala. E lön az ledernecbüntöttese.
Egy égo györrtyát adanac kezébe,
és ky küldéc à vásárra, hogy à piat-
zot meg körülné: Es annac vránna
aßt hadiác neki, Hogy ott eßten-
deig tauolly lönne à váraftol: Es az
ő iargalását, á mire bõlgált vala,
aßt

VADASSAG.

aßt meg tartác à kobzóba. E vala
az ledernecbüntöttese, olyan ő na-
gy verkeiért.

Vgyan ezen gonost poroßlónac
vala egy koros folgaloia, mikoron
még à varbeli tistben auagy poroß-
losagban vala. Az eßébe véue, ming
mŕ keppen gyötri vala az ő wra à
begény foglyokat, és mincmŕ lator-
saggal kegyetlensködic vala begé-
nyeken, és mint őli vala őket ehel.
Es meg eßéc à bŕue, és könnyörülni
kezde raytoc: Es miért hogy kedue-
li vala az Istennec Igeiét is, A tem-
letzec aytai eleybe mēne, és nagy i-
des befédeckel vigasztallia vala ő-
ket: Es à mennyére lelete tölle, be-
kelséges tŕrésre tanyittya és intiva-
laöket: Eledeleket is ada be nekic az
aytoc allat, az ő tehetsége bŕént.
Miért kedig à folgalo leány igen
begény vala, hogy az őuéból nem
adhata az begény foglyoknac: Lop
vala

vala színetlen az ő gazdaiarol, ama-
zokból az eledelekből, mellyeket ő
annac előtt el lopot vala a szegény
foglyoknak eledelekből, és magának
el tőtte vala: és ebből czelekedetből
gyakorta segiti vala a szolgáló leá-
ny egy kis leanka, melly a poros-
lónac ides leánya vala.

Es vgyan ezen koros szolgálóia
el iaruán mindenűt, tudakozic vala
a szegény foglyoknak dolga felől, és
el iőuén mindeneket meg befelle-
nekic, melly befédből gyakorta vi-
gasztalást vesne vala magoknak, és
tanoságot is az ő ügyekben.

Es mikoron est meg tudtác vol-
na a szent Vadászboc, igen meg ha-
raguánac rea, és őtet is meg fogatác,
és egy egész estendeig tartác az ha-
lalos temletzben: Annac utánna
meg sentenciazác, és a több foglyoc-
kal kihozzác a piatzra, és sárga-
kamfát rea aduán, másod nap vt-
zankent

zankent hordozzac szegényt, és két
száz czapást vőnec rayta, és az ő ké-
nyozafánac az okát fel irtác vala
ez betűckel: **B, A R A T T Y A**
V O L T E Z, É S S E G I T Ó I E
A Z H E R E T N E K Ő K N E C.
Annac utánna ki adác törvényét,
Hogy elmenne a varastol, és tiz e-
gész estendeig ne terne vissza oda.
Ez okból haraguánac kedig a Va-
dászboc főképpen rea, Miért hogy a
varashan meg befellette vala nemű-
nemű embereknek az ő kegyettlen-
ségöket, mit művelnének a szegény
foglyockon, Es melly igen rut és hi-
uán eledeleckel tartanác őket, Est e-
titkot jelentőtte vala szegény: Ab-
bol felőtte igen meg dühedőnec
rea. Mert a szentséges Vadászboc
nem akariác, hogy valaki meg ertse
az ő szentséges czelekedetöket, Ha-
nem czac a pokolbeli ördegec őma-
goc.

A keresz-

AZ HISPANIAI

A keresztyén foglyoc között ne
mellyec el vnuán magokat, à szent
Léleknek vigasztalassa által vidam-
ságot vesznec magoknak, Meg vta-
uán, mind ez világot, mind halált
is, Es sűp Lelki énekeket kezd-
nec mondani à templótzekben. Ez
kedig halál à szent Attyáknac, Es
meg nem tűrhetic semmiképpen.
Hanem, Mihelt meg tudíac, Ottan
oda küldnec egy arulo szolgát, egy
író deackal, Es meg íratyác az éne-
keket, és mind azzokat, à mellyeket
mondnac. Azonközbe mindíarást
meg tilttyac az éneklest örök áto-
allat, à szent Vadaßoknac neuueul:
Ha az foglyoc meg vtállyác az ő
atkokat, Ottan az Hengert hozzác
oda, Az zabolat vət szegényeknek
szaiába, és fel aiozza azzokat vele.
Ezt kedig ezért műuelic à latroc,
Hogy meg fosßác à szegény foglyo-
kat minden vidamságoktól. Annac
vtánna, Hogy effele énekléssel egyic

VADASSAG.

96
fogoly à másikat az Isténec ígeiuel
meg ne batorithassa. Es est is el aka-
riac tauoßtatni, Hogy egyic fogolly
à másikat az éneklestől meg ne is-
merhesse. Merriakorta terténnic,
Hogy à foglyoc együt lesznec fogua-
hol két, auagy három estendeig is:
De egyic sem tudia à másikat. Ne-
mellykor egyic rokona à másic me-
let fogua tartatic, Auagy à ferie az
aßsonnyiallattal, Auagy az Attya
Annya az ő gyermekíuel, De egyic
sem tudia à másikat, Hanem miko-
ron à szent Vadaßoknac annac v-
tánna tetzic, Hogy à piatzra à meg-
ölésre ki vißic, ott lattya meg annac
vtánna egyic à másikat.

A minemű ételel kedig tarttyac à
szegény foglyokat, az nem emberek-
nec, hanem oktalan allatoknac valo-
volna. Ha ezokaért finte nemelnye-
ket ki nem hozzác halálra, vagy foy-
rasra, vagy égetésre: Azért senki
közüllec meg nem meneköt.

AZ HISPANIAI

heric. Mert segényec vgyan meg
fűlne a bűdes etc temletzekben,
és annyira megerőttlenedne, hogy
vgyan elalossnac és ki megyen a Lé-
lec belőle. Nemellyekben penig a
vér és a neduessegec vgyan meg ves-
ne és meg mérgecsűlne, Hogy
minden vndoc feckkellyec és frant-
zuc leűne belőle, és ha fűte el bo-
czattyac őket, soha emberré nem le-
hetne beleie, Hanem meg fonnyad-
nac, és tellyességgel elűradnac. Ne-
mellyekben pedig annyira meg bő-
uessűl a feckete colera, hogy vgyan
el bolondulnac belé, Es nagy beteg-
segőkben esűen, nagy faydalmakot
űűedne, Hogy könnyeb volt vol-
na nekic, hogy ha mindiarást meg
öltűc volna őket. Erről pedig soc
peldákat hoűhatnanc elű: De egyet
hozunc czac mastan elű, Abbol
minden keresűyen iambor esűbe ve-
heti, Mint lűt legűű a tűbinec dolga.
Nem

VADASSAG.

Nem soc esűtendűe ez elűt talál-
kozűc egy Angliai haio a tenger
parttyára, a űent Lucaris ki fogo hel-
lyebe. Mindiarást arra űietűne az
Vadaűűoknac arulo űolgai, hogy
meg latnanc, miczoda emberec vol-
nanc a haioba, Ha valakit azzoc
közűűl be haythatnanc az Halo-
ba. Mikoron meg űűmlűtűc volna
őkűt, és latnanc, hogy iambor keresű-
tűne volnanc, kie meg tanoltűc
volna az Iűtűne igűűű, Meg fogű-
nac benne, és be hozzűc őket a tem-
lűtzbe. Vala abban a haioban egy
tiz, auagy mentűl űellyeb tizenkűt
esűtendűs gyermek, ennek az attya
Angliaban igen gazdac ember va-
la: Es erre a gyermekre nűz vala
mind az a haio, s mind a marhak-
nac nagyobic rűűű. A tűbbi kűzet
esűt is meg fogűc. Ez ockal
fogűc meg pedig, Hogy egy kis kű-
nyuetskűt, Davidnac Soliarűt An-
glia

AZ HISPANIAI

gliai nyelven lelték volna kezében.
De mas oka lón a begény gyermek-
nec veszedelmenec: Mert a lator Va-
dassóc lattyác vala a foc marhát a
haioban, Es hogy aht tassollyokban
koporitharnác, és a Kobzoban hayt
harnác, azért fogác meg a begény
ártatlan gyermeket, és azért nyo-
moritác meg begényt.

El foglalác ezokaért a Vadass-
sóc a haiot mind marhastol a Kob-
zonac, Es a gyermeket az ő tarsai-
ual fogua hozac Hispalis városba,
az Vadassókna Varaban. Ott tar-
tác őket fogua mint egy nyoltz hol-
napiglan. Miért hogy kedig az ő
bűlei a gyermekczet orthon tanyí-
tottác vala az Istenec igeiére, és az
Istenec tiszteletire, A gyermek az ő
Istennes voltát szép czelekődetekkel
meg mutattya vala a fogságba, lelé
reggel, s estue. Mert bőmeitsket fel-
emelve az egbé, Erőssé könyörge
minden-

VADASSAG.

mindenkoron az Istenec, Auagy
fen jóval egy szép psalmust mond
vala az Isten előtt. A lator poroslo-
latuán est minden nap, Est mond-
ia vala: Kiczin gyermek vgyan ez,
De azért vgyan nagy heretneke lott
immár olyan hamar benne.

Mikoron ezokaért ennyi ideig a
begény gyermek a temlőtzbe lott
volna, igen meg betegűle. Mert or-
thon az ő attyának hazaban győn-
gen fel neveltec vala őtet: Itt kedig
az ondoc temlőtzben a nagy bűz-
ben kelle lőnni, és mindennap czac
mosléckal tattyác vala begént.
Meg eruen az Vadassóc a gyer-
meknec betegségét, Meg hadiác,
Hogy az Hispitalyba vinnéc.
Mert vagyon ott egy Hispitaly,
mellybe szoktác vinni azzokat, kie
meg betegűlne az Vadassókna
temletzekben. De ha valamelly bete-
get oda visne is, Vgyan olyan ke-
gyetlen.

AZ HISPANIAI

gyetlenségben tarttyác ottis, binte
mint à fokházban, Czac hogy aſt
meg engedic, Hogy az oruas doc-
tor, és az Hispitalnac ſolgai hozzá-
ia mehetnec, és hoza láthatnac. Ha
czac valamennyére iobadon leſen
is: Ottan eſmet behortzollyác à
templótzben.

A ſegény gyermek ott az Hispi-
tállyban léuény, meg nem alhatà az
ördegi kegyetlen temletzet, Ha-
nem mind à két laba meg veſe,
és egybe ſugorodéc. Houa kedig
annacvtánna tóttéc legyen az Va-
daſſóc, és houa lótt legyen, aſt ſen-
ki nem tudia. De tudia azért az
Iſten, ki meg keresi à lator Vadaſ-
fokon az ártatlan vért. Láſſa meg
minden iambor kereſtyén, ha mel-
tóc è lator Vadaſſóc arra, hogy à
föld viſſellye őket, Kic olyan ke-
gyetlenséget czelekóttene az olyan
ſegény ártatlan gyermekén. Láſſa c
minden

VADASSAG.

99

minden iambor kereſtyénec, Han-
ördögi kegyetlenség vagyon ezek
ben, è piléſſes latrokba, Hogy nem
tudtanac ſegényen meg könyörülni,
és nem könyörültenec az ő ſegény
ſülein, kic minden oran kénthaza
varttác az ő fiokat. De nem tud az
ördeg ſenkin könyörülni. Veſet do-
log ez. Ha à lator Vadaſſóc mind à
haiot, s mind à marhat ördegbe vót
téc volna el, Czac hogy à ſegény ár-
tatlant boczatác volna el haza.
Nagyob bolondſag nem lehet, mint
ez, Hogy az Királyoc és Feiedel-
mec meg engedic eſt è nagy kegyet-
tlenséget az ő orſágokban. De őc is
egy felől foktac à peczenet, Más fe-
lől à Papa à piléſſeſſeckel, Es vgy
ſaggattyác, méglen à poklot el éric.
ő rettenetes veſedelem. De nem lat-
tyac moſtan, Mert az ördeg bekón-
te ſőmeket.

Mauritaniabol iöue egy ember,
N 3 ki

ki elhagyván a Mahomet hitit, His-
paniába felvő a Papas keresztényi
hitet, és meg keresztelkedec. Az ke-
dig, Miért hogy ingyen sem tanol-
ta vala meg a hitet, Latuán a soc Pá-
pai entzebentzet, Aft mondia va-
la, Hogy az Maurusoknak törvé-
nyec, mellyben azelőt élt vala, iob
volna a Papas keresztényen törvényi-
nél. Mert Agoston Barath is az ő i-
ráiban panaszkodik vala felőle,
Hogy ő vdeicbe az emberi szörzés-
fec, és soc entzebentzecz annyira el-
hatalmasztanac volna a fentegyáz-
ba, Hogy nehezeben volna dolga
a fentegyháznak a nagsoc emberi
szörzés miat, hogy nem mint a Sido-
népnec, Mosesnec soc szörzéssé és
törvényi miat. Maga több ezer esten
dönél, hogy Agoston Barath élt ez
világban. Mit művelne a begény
Barath mostan, ha ez vilagon vol-
na, Es latnaia, Mint vagyon a Pa-
pasagnac

pasagnac az ő dolga?

Mikoron est a Mauritat be ad-
tac volna a fent Vadasságnak, Ho-
gy eképpen folt volna az ő hitet fe-
lől, Meg fogarác, és főrnyű képen
kényozac a fokházba. Mikoron ke-
dig nem czac őtet, hanem több artat-
lanokat olyan képpen kényozná-
nac, Latuán aft, Monda: Nem tud-
tam ez előt, Miczoda legyen a fent
Attyaknac az ő hitet: De ha tud-
tam volna, Hogy olyan Carechis-
musoc vagyon, mellyel a népeket ta-
nyitnac az ő hitekre, Bizony soha ő
Catechumenusoc auagy tanyitua-
nyoc nem löttem volna: Hanem
inkab a Mahometh törvényében
maradtam volna. De had iáron: Im-
már itt kezekben vagyoc: Nincz
mit tőnnem. Soha nem hittem vol-
na, Hogy es vilagon emberec kö-
zet olyan kegyetlenség legyen.

AZ HISPANIAI

Talám az ördegec mind ki iöttenee
pokolból, és fent Vadáß-
sa löttenee.

X. RÉSZ.

A FOKHAZNAC MEG
Latogatásáról.

Minden országokban ez az foc-
kás, Hogy az iambor Magis-
tratusoc, kic Isten berént okarnac
élni, és az ő tíftekben gondot vissel-
ni, à foglyokra gondot visselnec, és
gyakorta à fogházat meg latogat-
tyác, Hogy à poróßlóc, és hengerec
auagy örűzóc semmi erőßakot és
törüentelenseget ne műuellyenec à
segény foglyokon. Ez kedig Isten
berént valo dolog, Es à terméßer nec
törüénye is aßt kéuánya. Es é czele-
ködet illetné à fent Attyákor az
Vadáß.

VADASSAG.

101

Vadáßfokat is, Hogy az temletzek
nec meg latogataßaban minden ke-
gyeßséget mutatnánac à segény
foglyokhoz, Es meg büntötnéc aßt,
ki vagy telhetetlenségből, auagy
egyéb valami okbol valamit mű-
uelt volna à foglyokon: De min-
dent külemben czelekőßnec. Mert
mikor on à meg latogatásnac napia
elő iő, Nem hogy à segény foglyoc
valami vigasztalást auagy könyebße-
get varnánac akorra, Hanem nagy
banattal és rettegéßsel váriác segé-
nyec aßt, Nem külemben, mint à
kenyozásnac napiát: mint mayd
meg hallod.

Az Vadaßfoc közzül egynyihá-
nyan meleiec vesic à Notariust, és
egy vasarnapon, auagy innep napon
be mennec à fokházba, Eßt kedig
minden holnapban kétßer műuelic.
Be menuén az egyic Vadaß meg
kerdi à foglyot, Mint vagyon? Ha
N v vagy

vagyoné valami fűkfége? Ezt is megkerdezi tőle, Mint bol neki a temlőztartó? Ha adé önni? Ha meg mosattyác az ingeket neki, auagy nem? Ezt kedig nem azért művelic, hogy könyörülne nec valamit a fegény foglyokon, auagy, Hogy valami gondioc volna reaioc, auagy hogy valami iót akarnanac nekic, Nem: Hanem, miért hogy hypocritac és képmutatóc, czac euel valami dicziretet vadásznac a fegény kőf ségnel, és az ő kegyettlen latorfagok meg fedezic aual. Mert ha az kegyettlen latroc vgyan lattyac, hogy fél mezitelen a fegény fogoly, azért vgyan semmit nem gondolnac vele. Ha valamiről panaszolkodic a fegény fogoly, vagy étele felől, vagy ruhazattya felől, ottan kétféle felelet, vagy telbe vagyon, vagy nyarba. Ha nyarba vagyon, Ezt mondiác neki szép gugalo beszéddel: Elég

Elég meleg vagyon mosta, Lehetz most mind ruha mind leppel nélkül. Ha telben vagyon, Tchat ez a felelet: Ha fastál valamenyére, nem árt: Vgy vagyon, Valamenyére hideg volt ez napokban, De mostan immar meg engedet. Miért hogy ez napokban előlőt, Néálhattya meg a hideg. Ne vissely gödöt testi ruhaidra. Ezt kedig akoron műveled, Mikoron el verted a nagy terhőt lelki esmeretedről, és meg vallod a fent feg előt, és a fent Attyác előt minden vétkeidet. Ez volna leg előbb fűkfeg, Es erre kellene gondot visselned, Nem czac testi ruhazatokra és öltözetőkre, auagy leplekre.

Euel és effele beszéddel gugollyác meg a fegény foglyokat, Es ez a nagy gond, mellyet visselnec reaioc. Czuffolással es gugolással menec be a fegény foglyokhoz, Es esmet azzonképpen gugolallockal idő-
nec

nec ki előlec. Ha mindennap be
mennénec, vgyan czac è volna az fe
gény foglyoknak vigasztalásoc, és
gondia vállalásoc.

Ha vagyon valaki à foglyoc kő-
zet, ki irást auagy oluafni tud, Esha
az valami iő könyuet, auagy az Bi-
liat be kéri, Hogy abbol oluafuán,
véciéd elmulassa, és vigasztalást ve-
gyen belőle, Ottan nagy dűndön-
dőremmel és moddal felel az Va-
dász, Könyuet? Könyuet kéuanb?
Metzeß velet? Igen kel à könyw,
bizony. Ez volna az igaz könyw
oluafsás, Hogy meg vallanad és
meg gyonád mindē vétkeidet à sient
fęc előt, à sient Attyáknac, Es kő-
nyebűtenét meg lelki esmeretedet.
Ez ezokaért, vgy mond, az igaz kő-
nyw, Hogy elmédbe egybe oluaf-
sad és egybe şedegessed minden vét-
keidet, és azzokat meg vallyad, Nē
şűkség egyéb kőnw teneked, Mert
ha

ha aşt műueled, à sient Attyác mind
iarást keresnec oruassagot à te nya-
uallýádnac. Ha másod vttal be-
mennec à fokhazot meg latogatni,
és vgyan azon fogoly esmet el kez-
di à könyuet, auagy egyéb şűkségét
kérni, Ottan Caim şőmel néz à Va-
dász rea, Es haragos beşéddel kez-
di dorgalni à şegény foglyot, mond-
uán: Mi őrdeg lelt? Mit kérş?
Fogd be à şaiadat, Es békét hadgy
effele kérésnec. Mert egyűlt olly-
ant nyerş kéresséddel, hogy igen kő-
nyueznec şőmeid vtánna. Es vgyā
czac arra vgekőznec, Hogy vgy
czelekődienec à şegény foglyockal,
hogy az ő ielen voltokbol semmi
vigasztalást auagy vidamsagot ne ve-
hessenec, Hanem, hogy mindenko-
ron şomorúságban és lelki banatbā
legyenec, Hogy ecképpen tellyes-
séggel el vnuan magokat, vgyan tel-
lyesleggel kétségsben essenec, és min-
dent

AZ HISPANIAI

dent szabadon vallyanac elöttec. Ez az ő ördegi vgyeközetec. Mert az ördeg öröcké valo somoruságnac és kénlodálnac lelke.

Ha történnic, Hogy à begény fogolynac valami barati vadnac, auagy rokonlagi, kiconneg kőuül valami aiándékokskát eytne oda be à begény fogolynac, Hogy aht à Vadašnac adia, à foghaznac meg latogatašsakort, Hogy aual valami képpen begény meg engedtellye à bent Attyát, hogy iob šömmel tekentsen reáia, és inkább meg hagyja à porošloknac, Hogy iobban viššelnénec gondor à begény fogolyra, és hogy iobban banánac vele: ottan ez à nagyobic munka, hogy reáia birhafsác, hogy el vegye az aiándékokot à begény fogolytol. De ha az arulo šolgákac kinalya valamiuel, azzoca latroc kéšec el uenni, Czac hogy titkő nyuytsác nekic, és nem nyiluan. A bent

VADASSAG.

bent Attyác kedig mind ešt műue lic hipocritalağbol. Mert ešt mondašac: Ez è bent šec, tišta šec, Es abban à bent šekben semmit nem czelekőšnec aiándoc ért, Es semmi aiándekot nem szabad è bent šekben el venni. Maga à gonoš képmurato emberec, hatoc meget mindenic tart egy rokonát, auagy egyéb valami fő šolgár, Ki egyebet nem műuel, hanē czac aht šömleli, honnég nyuytnac valamit, Es ottan kéš az el vételre: Šöt minden modot keres hozza, hogy vehessen. Es effele aiándékozással à begény foglyoc vdeiglen valami engedelmet lelnec az fene Vadašoknál. Ebből kedig iól tertzic, Miczoda telhetettlen ördeg hordozza à bent Attyakot. Mert az aiándéknac helye vagyon nalloc: de az Istenességne, iofágnac imborlağnac. nczen.

A SENTENCIAZÁSROL.

Miképpen és minemű ceremóniá-
kal sentenciazác à szegény
kereszttyén fog-
lyokat.

Minec vtánna immár à szent Va-
daszoc vgyan keduec férént
gyöttrötéc és fonnyostattác à se-
geny kereszttyén foglyokat, nemel-
lyet fél estendeig, nemellyét egy e-
gész estendeig, nemelly három aua-
gy négy estendeig, annyira, hogy à
foglyoc vgyan kiuanua kéuányác à
halált, Es minec vtánna sokfor ki-
hostac à törvény eleybe, és tellyel-
séggel el vntottác őket á soc felele-
tőckel és kérdezésséckel, és tellyel-
séggel meg erőttlenitöttéc és bená-
ua töttéc őket á nagy kényozassoc-
kal, Annac vtánna kihozattyác se-
genye-

gényeket à piatzra az egész roppont
nép eleybe à sentenciazásra.

De minec előtte à sentenciazásra
mennénec, annac előtte egy nyihá-
ny nappal à szent Vadaszoc hiuata-
tyac à szent szec eleybe mind az-
zokat, kiknec minden marhaiokat el-
iteltéc à Kobzoba: Es egyen-
ként mind meg kérdezic őket, Ha
vagyoné még valahol valami mar-
haioc, A helyeket is kérdezic, Hol
tarttyác marhaiokat: Es erőssen in-
tic arra őket, hogy semmit el ne tit-
kollyanac. Mert est mondiac nekic,
Hogy ha valamit el titkolnac, és an-
nac vtánna megtalállyác à marhát,
Tehát lopásnac vétkéuel terheltet-
nec meg, és megbüntetőtnec annac
vtánna, Mind őc, s' mind azzoc, à
kiknel meg kezdic találni à marhát,
Es ecképpen à szegény foglyoc az e-
lőbeli marhác vtán, mellyeket à
meg fogaskort eluettéc tőlec, és à
O kobzoba

kobzoba takarítotac, mind à többel
reytet marhaiokat is elő mondiác és
megvallyác, és az is el kel tőlec. Mi
dön est véghöz vittéc az Vadařoc,
Annac vránna esmet viřřa küldic
à řegény foglyokat az ő halálos
temletzekbe: Es noha nem bizo-
nyosfoc abban, ha él nec, auagy hal-
nac, azért ebben bizonyosfoc řegé-
nyec, hogy minden marhaioc immár
elkőlt tőlec, és hogy ařt à Kobzo-
ba eytőttéc.

Midőn à řegény foglyoknac az
ő regzet napioc elő iő, Az napnac
est in à řerfiakat mind egybe gyűytic
egy igen řeles auagy tagos fokhaz-
ba, kiker masod nap ki akariac ho-
zatni ceremoniacal, mint peniten-
cia tartokat, De nem halálra. Peni-
tencianac hiyác ařt à modot, à pena
auagy bñtetés ért, mellyet reaioc
vernec à régi řentegyháznac az A-
pastoloc vián valo modia ért. Más
řinte

řinte olyan fokházba gyűytic egy-
be àz ařřonyiallatokat is.

De à kiker masod nap kénra aua-
gy halálra ki akarnac hozatni, azzo-
kat à řoros temletzekbe rakiac kü-
len. Es éyel kilentz auagy tiz ora-
kort mindenikhöz papot küldnec,
ki meg vidie az halálos hirt minden-
nec, és ki meg gyonrassa. A kincc
az Wř Isten ott alhatatos és bator
řűuet ad, az meg mutattya az ő řű-
uénec batorřágot az Confessor, és
az egész Sathannac vduara ellen. De
à ki féléken vőlt az clőt és álhatat-
tlan, Annac akoron is nyauallyás-
ful vagyon dolga: De Isten nem ta-
gadia tőle ackoron is az ő kegyel-
messiget, Hanem, az vilagossagnac
Attya akoron is kéř adni neki ba-
torřagos řűuet, hà őnėki könyőreg
érőtre.

Egyűř léuén ezokaért à Confes-
sorral, váltic hánkodnac egymással.
O 2 A kincc

A kinéc à kegyelmes Isten ió és erős hitet ad, Az minden vólta képpen meg oltalmazza az ő hitét: A másic heaba sapolodic az ő halala felől. Czac ez. Azon éyel mindennec azzoc közzül elég dolga vagyon, Miért hogy ez emberi testnec gyarlósága igen nagy, Miképpen az Halálnac késérteti is: Mert à Sathan is ackoron nem nyughí, hanem ott forog minden halalos mesterfégiuel: De à kegyelmes Isten nem hadia ackoron is az őueit, Mipéppen az ő áldot bent Fiát sem hatta à kerben, mikoron à nagy hészertőben vérel verétőznéc: Hanem mennyekből Angyalt külduén, vigasztolta őtet.

Midőn reggel meg virradot, Minnyaian az vadaßoknac arulo bolgai be gyűlnéc à fokházba, Es à foglyokhoz kezduén, mindeniket fel öltesztetic az ő sentenciazásnac az ő módia szerént, és à ki hozáfra kébitic

kábitic begényeket. A kic az ő hiteket emberül meg oltalmaztác, és az hazugságnac ellene állottanac, Es ezért tűzre sentenciaßtáttanac, Azokra sárga kámfát adnac, mellyre nagy foc ördeg képec irattanac fekte festéckel: Papiros magos süveget adnac feiekbe: Arra mindenekre egy ember képet iratnac, kit meg égetnec, Es nagy foc ördegőket, fekteket irnac körüllete, kic meg gyuyt tyac és þirttyác à tűzet. A nyelucket kemény fa cziptetéuel meg fogiác és meg þoritttyác, Hogy az ő igaz hitet felől semmi vallást ne tehessenec à kösség előt, Es semmit ne þolhasanac az ő ártatlanságoc felől, Az Wr Istent se diczirhesséc. Kezeket kedigwy hárs kötéllel hattra kötöz uén, és az hoßbu kötelelet à nyakoc körültekeric. Eképpē meg késituén őket, ki visic à piatzra à temerdec nagy nép közibe, Onnéc annac v-

tánna à tűzbe vísic. A kic kedig
megtagadiác hiteket, Azért azzo-
kat is fínte azon módon vísic ki,
czac hogy fekete ördegőknek képeit
nem irnac à fűvegőkre: Hanem va-
lamiféle íret adnac kezekbe, mel-
lyeket erőssen egybe kötöttec.

Azon orában, hogy temletzből
kihózzác őket, és hogy à varbol ki-
jönec, á fent Vadaß fóc minden fe-
relmes Attyafágokat meg mutatnac
ő hozzáior, hogy aual is hipocriták-
kodianac à kösség előtt. Mert ieles
felestöket kéfitnec à foglyoknak tik
husból és egyéb fűp fűltekéből, Ho-
gy à kösség immár est gondollya,
míuel hogy az előtt à fokságban is
olly iol tartottác begényeket, és ho-
gy igen iol bantanac legyen vélec,
Maga iol tetzic, mint tartottác fe-
gényeket, annyira, hogy hólt ele-
uenec álnac előttec: Es lassad Wr
Isten, ha ackoron kellyen begények-
nec fele-

nec felestöket hozni, Mikoron im-
már lattyac az Halált fűmecs előtt, és
leg fellyeb valo viaskodásba vad-
nac az ördeggel: ő ördegitagoc.

Mikor ő immár begényeket meg-
czuffoltác à felestöckel, nagy profeci-
oual indittyac őket. Előber elől bo-
czátnac az oskolabeli gyermeköket,
kiket fel ölteßtörttenec, azzoc ren-
del mennec és é nec fűoual, és valami
kámfás locatosoc és circatoroc men-
nec meletec, kic rendben vezérlic
à gyermeköket. Litaniát mondr
pedig à begény foglyoc ért.

Maria: ora pro illis, Sa-
be: ora pro illis. A gye-
mennec à foglyoc, E-
ket peniteciáffoknac
nec nem ollyan fű-
attanac ki, Mind-
alut györttya vag-
fű hárs ketel à ny-
la fűajába, papiros
boc módiara, minc

auagy palást nélkül. A begényec
kedig elől mennec, annac vtánna
köuetic őket a kazdagoc és nemze-
tessec. Ezeket köuetic annac vtánna
a sárga kámfasoc veres keresztreckel.
Azzoc is rendel iárnac: Mert ha va-
lamellyec papoc voltanac közzűlec,
azzoc hatul iárnac, a többi kedig e-
lől. Harmadic rendben iönec annac
vtánna, a kiket begényeket a tűzre
sentenciástác. A kic meg tagattác hi-
teket, azzoc elől mennec: A többi
vtól. Mindeniknec az oldalán
egy egy fel segyuerközet arulo bol-
ga vagyon, és egy gyontato barát,
ki kezel lábbal aző vagyō, hogy fe-
tfa az igazságnac vtabol,
tassa vele a bent Euange-
zec kedig a halálnál na-
ssec a begény foglyo-
czogással, mellyel arra
az ördegnec vssékői,
tessec a begény keresz-
tyén

tyén foglyokat, hogy mind végiglē
ne maradianac alharattossoc a ke-
restyēni tudományba, és annac val-
lassában.

A foglyoknac rendeket köuetic
az Magistratusoc, az ő méltóságoc
és rendec berént. A polgar Meste-
rec, a huszonnégy tanaczoc, Az
Vduarbirác, és ő maga is, a királynac
helytartóia, minden ő Hispaniual
és az ő tellyes vduaráual. Ezec vtán
köuetköznec az egyhazi rendec. E-
lőfer, Minden fele papazlároc, cap-
lánoc, óltármesterec, gracionusoc.
Annac vtánna a nagy templomnál
valo Cananokoc és az egész az a kap-
tolon. Azoc vtán harmadfor az
Abpat wrac és a barátoknac gene-
ralisi és Gardiani minden czorda-
iokkal, Negyedfer köuetköznec a
bent Attyác, a Vadaşoc, kic előt
megyen a Kobzonac procatora, kic
őc Fiscalisnac hinac, visseluény e-
löttec

AZ HISPANIAI

löttéc egy igen szép kamoka veres
záblót, melyet igen szépen meg var
rottac, és minden módon meg éke-
sítettéc: Egy felől à Papa vagyon
meg írva à záblon, kitől farmazot
ez Vadászbás, Melete az ő címere,
valami írással: Más felől vagyō
à Ferrandos Királynac képe, ki elő-
ször à Papánac engeduen, beboczá-
ta országába estè Vadászbágot. Igen
szépen vadnac ezec è képec meg éke-
sítue. Felől à záblónac az hegyiben
egy fezületes aranyas kereft vagy-
on, Melyet à kösség igen beczúl és
tisztel, czac azért, Hogy à szent At-
tyáké, az Vadászboké. A szent zá-
blót követi annac vtánna à szent At-
tyác, az Vadászbó szép lassan, és na-
gy móddal: Mert őuéc az nap à di-
adalom. Vtánnoc iőnec louakon
minden ő arulo szolgai, kie minnya-
ian à szent Vadászbásnac hiteli. Azo-
kat követi annac vtánna az egész
kösség.

VADASSAG.

köszög. E rendel mennecc mind az
vártól fogva a piatzi, ahol egy fen
valo állást nagyot csináltanac az
nagy vtzánac kezepe, Hogy ott
minden ember meg lathasson és meg
halhasson, minémű penitenciaual
meg büntötic őket. Itilő seket is
csináltanac oda az Vadászot ért,
mellybe le vlnec mind a rendel, mi-
képpen oda iötnec: Es a nagy foc-
kaság mind környül vesi őket.

Mikoron immaron rend szerént
le vltene, Az egyic predicallani
kezd. Es előber mindenképpen di-
cziri aht à bent fçket, Annac vtán-
na predicál az heretnecségeg el-
len. Az heretnekségeken pedig őc
értic az Euangeliomot, és az v-
uességes tudományt. Harmadvtal
pirongatni és fidni kezdi à begé-
ny keresztyen foglyokat, és min-
den vesélt műuel raytoc. Minec
vtánna

AZ HISPANIAI

vtánna el végezi à predicaciot, ot-
tan à sentenciáknac elő bámlalássa-
hoz kezdne, és rendel azokat elő
bámlallyác, El kezduén azzoktól,
kic nem olly igen vétkösséc, és mind
fellyeb fellyeb menuén. Ez kedig
sockaig tart.

Mikorom immár à sentenciákat
el oluastác, az Vadaßoc közzüle-
gyic imádságokat mond azzokért,
kic meg tagattác az igaz hitet, Mel-
lyel semmit nem használnac, Mert
vgyan meg ölic őket. Azzokban az
imádságokban könyőreg à Vadaß
az ő Istenénec, Hogy meg tarcza
őket az ő kegyelmességből az Ro-
mai sntegyháznac hitében és enge-
delmében, és hogy vgyan abban
meg hallyanac. Mikoron el végeßte
à vadaß az imádságokat, El kezdi
énekleni az 51. Psalmust Dauidnac,
az Miserere mei Deus 2c. hogy euel
is boczanatot nyerhessen Istenétől
az ő

VADASSAG.

az ő penitenciatartoinac, és hogy à
Rimai sntegyháznac vallássában
álhatatoson meg maradianac.

A penitencia tartóknac kedig
penitenciaioc, vereségéc, ollyanoc
kedig, hogy nem socálhattya meg,
hanē mayd mind meg hálnac bele:
Az gályákra valo segezés, honnég
igen vélta vagy egyic meg szabadul:
Annac vtánna, sám ki vettés, és à
kelerű halál, Mind ezeckel és effe-
lieckel meg mutatya à Romai an-
nya sntegyház az ő annyai ke-
gyességét az ő penitencia tartó fia-
hoz, à snt Vadaßoknac általa.

Mikoron aßt az David prophe-
tanac éneket el végeßtéc, à fő Va-
daß egy versiculust mond: Arra az
egész Char nagy fel sroual felel. An-
nac vtánna énece sroual mondia az o-
dozatot, és meg odozza à peniten-
cia tartókat mindeneckből, à melly-
eckel à Romai annya sntegyház
ellen

AZ HISPANIAI

ellen vétköstene, melyeket bán-
nac és bannac hogy czeleköttec:
De est az odozator ezac à büntöl,
nem à kénytol kelerteni: Mert az
odozatnac vtanna mindiárast, min-
den kimilés és kegyelmesség nélkül
követkőzic à kény és à büntötés.

Vgyan itten mesterfeges álnak-
sággal czallýac meg à segény kör-
nyül álló kösséget, melly igen nagy
és soc: Mert ennec è czodaiára na-
gysockan ionec aackora az városban
hufalof mély földről is. Mert à fő
Vadaß fel boual fol à kösség elöt, és
meg kéuánya à kösségtől, hogy v-
tanna mondiac: Es erőssen meg es-
küteti à kösséget à Romai sentegy-
haznac, veszedelmer kéuánuán ma-
gánnac, ha meg nem tartanáia: Ab-
ban az esküvésben meg esketeti à
kösséget, Hogy ő rocke elni és hal-
ni akar à Romai sentegyháznac en-
gedelmében, Es hogy aßt minden
tehet

VADASSAG.

112

tehetseguel meg akaria oltalmazni,
minden marháianac is el vestesseuel,
Es hogy aßt nem akaria meg bání
költeni azzoc ellen, kic à Romai
sentegyháznac ellenetamadnac. An-
nac vtanna, Hogy mind ellenemo-
nd azzoknac, kic az Romai
sentegyhaz ellen terőkeß nec, és az-
zoc ellen, melyeket à Romai an-
nya sentegyhaz börzet: Arra is
meg esküteti őket, Hogy minden
volta képpen meg akariac oltalmaz-
ni az sent Vadaßoknac tistét, és
annac minden solgait. Es hogy ez
à hit és esküvés erős legyen, Mind
ket felöl magokat biztonságul ve-
tic.

Mikoron à fő Vadaß el vegezi
az esküvés nec igéit, ottan az segény
vac kösség mind le burul à földre, és
ecképpen biztonságot tesen arról,
hogy az Istentelenség melé állot
minden

minden Magistratusiual, Mert
azzoc is mind leburulnac. Es abbol
leszen annac vtánna, hogy az lator
Vadaſoc ſabadon iargalnac, és min
dent az ő kéuánſágoc ſerént czele-
keſnec. Es akar mely igen nagy
bünt tegyenec, ſenki nem meréſli
őket ſolítani, auagy ellenec valamit
kezdeni: Mert ottan az egész nép-
nechittéuel és eſküuéſſel iónec elő,
aſt hanyác vetic: és ſenki nem mer
ellenec tamadni, Noha egynihanſor
ollyan latorſágokat és vndokſágo-
kat czelekőſnec, mellyec ért mēl-
tóc volnanac arra, hogy vgyan ez
világból ki veſtenéc őket.

Mikoron immár az eſküuéſnec
és à több dolgoknac vége vagyon,
Ackoron ha à ſegény kereſtyén fo-
glyoc közet papoc vadnac, azzo-
kat veſic annac vtánna elő, és le
vonſác à papiſágokat egyenkent
rollac,

rollac, Aſt kedig Dedragadationac
neuezic. A ſentelő Piſpec czoda
képpen fel öltezic, Nem kűicmben,
mint egy Aaron Pap à Sidoc kö-
zet. Aſt is, à kit akarnac à papiſág-
tól meg ſoftani, fel ölteſtetic Miſ-
ſe mondo ruhákban: Annac vtán-
na à piſpec egyenkent le ſedi à ru-
hakat rolla, és à le ſedéſben ſoc ke-
reſtcket vet, és mindenkoron wraſ-
lo modiára berbetel valamit. A
mint à pap ſenteleſkört reáia adtác
völt mind à ruhakat, azon képpen
eſmet le ſedi és le vonſa rólla. An-
nac vtánna à piſpec meg vakartat-
tya à kezeit, aiakit, piléſit egy da-
rab vüeggel, auagy igen eles kéſſel,
Hogy immár è modon le vakariác
à ſent kenetet, à mellyel őtet az előt
meg kentéc völt, à pap ſenteleſkört.
Ctt ál kedig à ſegény vac kőſség,
nézi és czodállya: Nemellyec à kőſ-
ség közet könyörűlnec à ſegény
P fogol.

fogollyon, Nemellyec dicziric est e
czelekődőket, Vgy kel, vgy mo-
ndnac, az heretneclatroknac. Eze-
ket meg műuelnec az Vadaſoc az-
okon, kiket halálra ſentenciáſtanac :
De à többitől czac beſeddel von-
ſác le az papiſágot, és meg tilttyác
őket az papiſágtól, méglen à papa-
tól kegyelmet találnc, és odozato-
nyernc.

Minec vtánna immár alloko-
záſſokat el végeſtéc, Ottan az Ma-
giſtratusoknac kezében adiác őket,
hogy mind à két ſellel törvény ſe-
rént czelekődienec, és törvényt ſol-
gáltáſſanac reáioc: Előſer, azokra,
kic az igaz hitet meg tagattác: Az-
zokért kedig igen könyőregnec à
Magiſtratusnac, Hogy ſőréuel cze-
lekődteſſenec vele, és meg ne ſeg-
iéc tetemeket. De kic alhatattoſſoc
voltanac, Azzokat meg vadollyác
à magiſtratus elót, Műuel hogy
meg

meg álhalkottac az ő heretnekségek
ben. De azért könyőregnec, Hogy
ha eſekbe veſic magokat, és valami
ielt mutatnac à meg teréſnec à Ro-
mai annyaſentegyházhoz, Hogy
lagyobban czelekődienec vele, és
meg kemillyéc őket.

Itt láſſa meg minden kereſtyén
ember, ha ezec nem lſten és ember
czuffolóc. Ōc foktác meg à ſegény
foglyokat, Ōc ſültettéc és ſonyáſ-
tottác őket, Ōc ſaggattattác őket à
ſoc czigazásban és kőlemb kőlemb
ſele kényozásban: Ōc itéltéc őket
halálra, hogy meg égéſſéc őket:
Moſtan immár az Magiſtratus ke-
zében adiác őket, és ſépen könyő-
regnec nekic, Hogy ſőréuel czele-
kődienec vele, és meg oiác őket:
Ha ezec nem lator hypocrita orde-
gec, láſſa meg minden kereſtyén
ember. Ōc nem akarnac réſeſſec
lőnni halálokban, Mert Ōc ſent
P₂ Attyác,

AZ HISPANIAI

Attyác. Maga, Ha az Magistratus valamelyiket el akarna boczataní, Tehát à bent Attyác rea tamadnánac, és semmiképpen meg nem engednéc begénnec meg szabadulását: ô álnokfágos gonosb hypo-chrita ördeg.

Azonközbe ott álnac az Magistratusoc, Polgármesterec, Birác tanaczoc, és minden fő népec, Es hálnac mindeneket, De nem folnac ellenec, Mert az ördeg meg vackította őket az vndoc Antichristus Papa által:

Midőn kedig à vékső sentenciát ki mondiác, Az egyic Vadásleuelből nézi, és vgy mondia ki az egész népelőt, Es rétoua hántorgattya à befedőket, sockat hazuduán à begény fogolyra. A begény fogoly pedig ott ál, és őremelt folna, és bizonyfágot rönne ártatlanságáról, De nem folhat, Mert kemény czip-teteuel

VADASSAG.

115

teteuel meg foktác és erőssen meg borítottác à nyeluet, Czac fohászkodí, és bőmeit fel emeli az egbe. Ecképpen bolondittyác à begény kösséget à soc hazugságockal, Es magokat fel magastallyác minden vólta képpen, Hogy à begény vac kölség czodállya, és igen nagy beczületben tarttya őket.

Minec vtánna immár mind el oluastác à sentenciákat, és à papságoknac el vonnásánac, és mind à több dolgoknac vége vagyon, Az Magistratus kezébe veszi à foglyokat, à bent Attyáknac paranczolat-tya serént, és à kénna helyére viszi őket. Ackoron nagy soc pap barát futasnac környűlec, kic minden vólta képpen erőtte vadnac, és erőssen abban törekősnec, hogy ha valami képpen el áltattathatnac à begény foglyokat, hogy el allanánac à meg esmert igazságról.

P,

Eft

AZ HISPANIAI

Ezt is művelic egynyihanfor à
latroc, Hogy mener az oblophoz,
àhol meg kel kötni őket, hertelen
meg foyttyac nemellyet, és az
rantással meg bakashttyac begénne
az nyakát, hogy vgyan mindiarást
meghall: Es ottan kiáltani kezdne
à köfségne, Művel hogy binte az
meg hallaskort, à Romai annya
fent egyhaznac kebelébe meg tért
legyen. Ez ennec az oka, vgy
mondnac, Hogy az Isten könyő
rult raytoc, és hertelen ki vötte őket
ez világból, hogy ne kostollyac à
tűzne lebecségét, és az halalnac ke
ferűségét. Ecképpen czelekőfnec
az álnakságos gonof ember, czac
hogy az igazságot meg foythassac,
és vgyan el temethesséc: Mint ha à
felséges Istenne nem volna elég te
herfége hozza, annac ki nyilatko
tata sára.

A több foglyokat pedig, kiket
nem

VADASSAG.

nem sentenciastanac halálra, Az
zokat vissza vőic à temletzekbe.
Masod nap annac vtánna ki hoz
zac őket az meg verésre, à kiket ar
ra ítéltenec. Minéc vtánna meg ver
téc őket, sockat közzűlec à gályák
ra valo segezésre küldic. Nemelyle
ket pedig közzűlec öröc temletzre
vetnec: Kiket erőssen vallotanac e
lőber, Hogy minden vétkeket meg
vallyac: Mert ha annac vtánna à
fent Attyac meg ertendnec vala
mit ollyant, kit őc el titkoltanac,
Tehát à miat annac vtánna bőrnýi
képpen kel el vesnioc. A mellet i
gen erőssen paranczolnac nekic, ho
gy veszteg halgassanac, és egy ígét
se bollyanac mind azzokrol, à mel
lyeket hallottanac és láttanac min
den fokságoknac vdeiében senki
nec, Es hogy ne ielenczenec senki
nec semmit, à mint iartanac à foklág
ban, auagy miképpen czelekőtenec
P 4 vélec,

velec, mind a fokházba, mind a
 snt Attyáknac fekec előtt, mind
 a kénzásokban zc. Mert aſt kéua-
 nyac tőlec, hogy vgy tarczác ma-
 gokat, mint az vdtől fogua, hogy
 a fokházban voltanac, Mint ha ſin-
 te meg holtanac volna, és semmit
 sem láttanac, sem hallottanac volna.
 Mert ha valamit ielentnec, és a ſent
 Vadáſſoc végére meherne, Tehát
 vgy tarttyác azzokat, mint hirtetle-
 neket, kiknec igen kemény törvé-
 nyec vagyon, Mert ſörny a halál-
 nac ſia azoc.

Euel kedig ez ſorgalmatoſság-
 gal, hogy olly nagy ſenegeteſſeckel
 be dugiác azzoknac ſiaioakat, a kic
 onnég meg ſabadulnac, nem heabā
 élnec, Mert aual ſedig be az ő ki
 mondhatlan nagy kegyettlenſé-
 ket. Mert iol tudiác, Hogy ha a Ki-
 rálnac, (kinec engedelméből a
 tiztben vadnac) ſülébe eſnéc az ő
 nagy

nagy latorſágoc, Miképpen hirtet-
 lenſégből, hazukſagoknac, álnak-
 ſagos meſterſégőkne, és őrdögifo-
 gáſſoknac általa be vadáſnac az ő
 veſedelmes haloioakra nagy ſoc ár-
 tattlan iámborokat, kic ingyen ſem
 hallottanac valamikoron azzoc fe-
 lől, ſemmit ſem említőttene az-
 zokrol, mellyeckel meg vadolnac
 őket: Auagy, Ha ſülébe eſnéc az
 ő ki mondhatatlan nagy telhetet-
 lenſégec, és az halhatatlan kegyet-
 lenſégec, melly az ő telhetettlenſé-
 gőkből ſármazic, Nyilván ő is
 meg vadáſtatna őket keménképpé,
 Es gondot viſſelne az ő alatta valo-
 ira, és miért hogy ő az igazſágnac
 patronuſſa, Bizony meg óltalmaz-
 na aſt ő ellenec.

Ezért viſſelne olly igen nagy
 gondot rea, hogy el reytic az igaz-
 ſágot, és az ő ki mondhattatlan ke-
 gyettlenſégők, Es nemelly ieles
 P 5 embe-

embereknek, kik között meg szabadultanac a foc vdeig valo foksgabol, meg fogiac saiokat, Hogy nem mernec annac vtanna senkiuel folni, Hanē czac azzockal, kikre oc szabadfagot adtanac nekic: Arrol is erőssen meg tilttyac őket, hogy sohova senkinec leuelet ne irianac, hanem ha oc meg engedic, és előfer meg oluafsac a leuelet. Mert euel eleit akarnac venni, hogy senki az o nagy kegyettlen és töuēntelen dolgokat, és alnakfagos ördegi mesterfégőket, meg ne ertesse, és senki a Király előtt meg ne vadolhassa őket, Hogy annac vtanna valami nehesség ramadna reaioc. Ez ennec az oka, hogy a kazdagoc között azzokat, kik penitenciaffoc, és kiket halálra nem ítētenec, olyan büntötēssel meg büntötne.

Előfer mikoron kezdēnec Vadásni, és

ni, és olyan teretes dolgokat kezdēnec czelekōdni az iambor keresztyenec ellen, kiket oc Luthernek mond nac, Ac kik ielen valanac, és láttyac vala ezeket a czelekedeteket, azzoc meg iriāc vala azzokat mind fēllet baratīnac, Mind az orsāgban, mind az orsāgon kōuūl, Tudni illic, Mint czelekefnec vala a Vadásfoc a iambor keresztyen foglyockal, Minemū sentenciackal sentenciazac vala őket, Es mīczoda okokért meg ōlic vala őket. Mikorō a sent Attyāc, az Vadásoc est efszben vōttēc volna, (Mert igen okosoc, és igē vigyāznac rea, hogy vala honnég ne ramadion valamū, ami ōnekic árthatna, auagy veszedelmekre lehetne) Es meg ertōtēc vōlna, Hogy a modon mind ki hirdetnēc az wr Istennec Igēie, melyet vallanac vala a iambor keresztyen foglyoc, melly tudomant oc olyan

ollyan igen gyűlölnéc: mellyből nagy sokban okot vennénéc az magoknak meg gondolására, és az Istennec igazan való esmeretire, és a meg terésre: azzoknak is hamis voltak, kic vldőznéc aſt a tudománt: Ennec is eleit vgyekőzénéc vőnni: Mert mikoron sentenciaznac és meg őlic vala, a keresztyén foglyokat, Auagy egyéb képpen meg büntetic vala őket, őmagoc irnac valaki az ő sentenciazáffokrol való írást rövideden, Mellyben okot adnac vala, Miért sentenciaſtac legyen a foglyokat: Es kemeny paranczolatot adnac vala ki, Hogy senki ne meréſlene más houa valamit irni az ő ítéléſſec auagy sentenciazáffoc felől, az ő ki adot iráſſoc köuül, Hanem vgy irna czac, a mint őc ſőrzettéc volna az ő iráſſokat. Eſt pedig meg paranczolás kemeny és igen nagy büntetés alatt.

Az ő

Az ő iráſſoknak modia kedig ollyá vala. Tudiatoc, Hogy az elmúlt v-
dőkbe, Eñec az holnapnac ennyi ſa-
mu napian, meg sentenciaſtanac eb-
ben è varasban N. ennye ſamu em-
bert, kiknec, è volt neuéc. N. N. N.
N. Ez okbol kedig sentenciaſtac és
meg őltéc őket, Miért hogy Lutherec
voltanac. De hogy a keresztyeni
tudománnac cickelit elő ſámlálnac
rendel, Aſt nem máuelic: Mert fél-
nec attol, Hogy ha egyéb emberec
azzokat meg érthetnéc, Hogy őc is
Lutherec lőnnénec belőle, Es el
haiolnának a Papatol.

Történnic nemellykort, hogy a ſent Attyác minden ok nélkül
meg fogtanac nemelly embereket,
kic ſemmit nem értőtenec, ſem tud-
nac az W Iſtennec igéie felől. Az-
zokat is nagy ſoc vdeig tarttyác és
nyomorgattyác a fellyül meg mon-
dot halalos ſoros temletzekben, Kit
fel eſt

AZ HISPANIAI

felébtendeig, Kit egy egész ébtendeig, Kit két egész ébtendeig is. Mikor-
 ron annac vtánna à fántalan soc
 nyomorgatassoc vtán vgy meg er-
 tic, hogy ártatlanoc voltanac, Kén
 scritőnec arra, hogy el boczássac
 őket. Ezokaért, mikoron à töb fog-
 lyokat meg sentenciaştanac, és kü-
 lemb fele modokon meg büntette-
 nec, és meg őltene, Masod nap an-
 nac vtánna törvény eleybe hozat-
 tyác az ártatlanokat. Ott nagy kér-
 deşkedéşteckel és kénşeritéşteckel
 rea fogiác őket, hogy vallyanac: Es
 kényozáşsokkal fenyegetic őket,
 műuel hogy soc biztonságoc vallor-
 tanac legyen reaioc.

Ha az ártatlanoc között vala-
 miképpen meg iyed valaki, és az ő
 kéuanşagoc şerent czac egy ígét-
 ket ki pattant, Azzon raggadnac
 mindiarást, Es aşt vişşá viteric à
 temletz-

VADASSAG.

temletzben, Es wyonnan kezdne
 pörledni vele.

Ha kedig láttyác, Hogy sem-
 miképpen semmit nem saytolhat-
 nac ki belőlec, Es egyéb vnnen sem
 találhatnac valamit ellenec, Ottan el
 hagyác az ő vadşagokat és fenyege-
 téseket, Es şep édesden kezdne ne-
 kic şolni. Es egyiket à masic vtā elő
 véuén, ecképpen şolnac mindenne-
 c: Hallodé, ió attyamfia, Gonosş hir
 vagyon felőled, Es nem ió vallassoc
 mentene reád, De mű nem hişűc,
 Hanem iob reménşégbe vagyunc
 felőled: Ezokaért im haza boczatűc.
 Ezokaért te vgyan igen meg kőşşe-
 nyed à şent Attyáknac, Kic olyan
 kegyelmessé kimiletéc, mind tegedet
 mind marhadat, és Attyai képpē cze-
 lekőttene veled. Néştec à şent At-
 tyác à te şőmellyedet, és à fokşág-
 ban engedelmes vóltodat, Ezért
 könye-

AZ HISPANIAI

könyörtelenec rayrad. Ezeckel & befédekel, és effelieckel kenegetic az iambor és igazság szerető bírác a fegény artatlan foglyot, Es euel az íres ruhákkal vgyeköznec bekötni az artatlan fogolynac az ő sebeit, mellyel őtet nagy fóc vdetől fogva meg sebhettéc az halalos fogtságban: Es annac vtánna haza boczáttýác: De először igen meg tiltýác, és erősen meg hadiác neki, hogy senkinec semmit ne szóljon és ielenczen.

Nemellykort kedig szinte végére mentenec, hogy a fogoly artatlan, Azért vgyan el nem boczáttýác, Hanem esmet be küldic a temletzben (Mert őc nem gondolnac vele, Semminec sem tartýác, ha szinte egynyihány hetig is ott gyöttric az artatlan embereket a büdes és halalos temletzben) Es ott tartýác mind fogva, méglen a senrenciazálnac napia elő, és ackoron czac egy nappal

VADASSAG.

121

nappal vtánna boczáttýác el. Ezt kedig azért művelic, Hogy miért hogy szinte a sentenciazáskort el ki iő a foktságbol, Hogy a fegény kösfég vellye, Hogy ő se iőt legyen büntetés nélkül a foktságbol, Hanē hogy őtet is meg büntöttéc, de engedelmesben, hogy nem mint a többi. Es hogy semmit ne vélekődicc a sent Vadasságról, Művel hogy valakit büntelen fognánac.

A kiket kedig az ő temletzekből ki boczatnac, és őrec temletzre itélnec, auagy penig v dő szerént valora: Azzoc noha ninczenec annac vtánna a Vadasságnac temletzekbē, De bator ne vellyéc aſt, Hogy immár meg menekötte nec legyen tőle. Mert vala houa vetic őket foktságba, Mindenkoron vtánnoc vagon a les. Mert a kinec reaioc vigyáznac minden volta képpen, Minemű modon és mutatással benuedic a

Q

AZ HISPANIAI

dic à fokságot: Ha vidám fűvel a-
uagy banatossal vadnak: Miczo-
dát folnac az ő ügyec felől: Mert
ha vidámságot mutatnac, és valami
vigalságot, Azzokra annac vtánna
inkáb meg dűhednec, és arra ügye-
köz nec, hogy nagyobb büntetést ves-
senec reaioc. Hozzáioc mennec, és
meg latogattyác őket az ő fokságok
ban, De keűes örömmel és vigas-
fággal, Nem kűlemben, mint toua
fel meg hallottuc annac az latoga-
tásnac modiát. Es czac ezért mű-
uelic est à latogatást, hogy à fegény
kőtség előt valami fűm fűn vesztést
műuelhesenec, Mint ha őc igé iám
bor és keűyes emberec vólnanac.
Mikoron azokaért be mennec à fok
házba, ott firtattyác à fegény foglyo-
kat, kerdőzuen töllec, Hogy ha hal-
lottanac annac vtánna valakitől va-
lamit à kereűtyéni tudomány felől,
minec vtánna ki boczáttac őket az
Vadaű

VADASSÁG.

122

Vadaűfoknac temletzéből: Ha va-
laki à foglyoc között meg emlekő-
zet arról: Ha valami fű eset felőle,
A több foglyoc, minemű fűvel hal-
lottac: Ő tűltenecké annac, auagy
nem: Ha emlekőzeté valaki à pe-
nakról, mellyeckel meg bűntöttéc
őket: Ha valaki ielentetté valami
titkot az Vadaűfoknac dolgairol
és fokságarol: Ha ügyekőzetté va-
laki arra, hogy el fűalladhasson à tem-
letzéből: Ezzeket, és effelieket nagy
sokokat mind meg kerdic töllec.

Egy historiát kel mondanom,
Mellyből kitezic, Melly igen ieles
keűyes emberec legyenec à fűent At-
tyác, Es minemű ieles itéletec legyē
à mű Wrunc Iesus Christusnac vé-
rontása, halála és érdeme felől. Lőn
Hispalis városban, Mikoron be-
mentenec volna à fűent Attyác az
foglyoknak meg latogatására, vala-
velec egy tőrűéntudo Doctor, kinec

Q.

Gasco

AZ HISPANIAI

Gasco vala neue. Annac egy fegény fogoly kezdé igen könyörgeni az ő meg szabadulásaért, ki soc v. deig ott a fokságban fekűt vala. Az Gasco Vadás igen ehesen Vadás modra akara felelni, Es monda a fegény könyörgé fogolynac. No, legyetecczac békéuel: Es békességgel senuediétec el estè nyomorúságot: Mert valamit itt senuetec, aht minnyaiunc hűnünkért senuettec, és a mű bűneünkért is: En holoc a több senu Attyáknac: és a minac meg kel lönni, Meg leßen. Im lato- dé: egyic a fő Vadásoc közül vala ez: de melly igen ottrombaol föl: Maga senu Attya, és a hitnec igazgatoia és mestere. A több senu Attyac est haluán, el halgatác, Es senki meg nem dorgalla őtet rolla. Es a Gasco ki menet Nagy moddal meghadià a poróflónac, Hogy iol meg őrizné a foglyokat, és igen iol vi-

VADASSAG.

iol vigyázna, hogy senki el ne fal-
ladna közűlec, Mert ha iol nem ő-
rizne őket, tehát gonosul lönne dol-
ga, Es az foglyoknac meg ke-
ressétre való kölczéget
meg vönnéc
rayta.

XII RÉSZ.

A SENTENCIÁK. nac meg magyara- zássa.

Mért hogy az Vadásfoc küléb
külemb sentenciákat a fegény
foglyokra ki mondnac, mellyec al-
lat mindenkoron valamititoc el va-
gyon fedezue: Ezokaért azzoknac
magyarazással foloc itt valamit.

Először, sentenciat mondnac ki
nemelly foglyokra, Hogy iúzzel
meg égesséc őket. Eucl sentenciáz-
zac kedig azzokat, kic az Wr lsten
Q₃ nec igaz-

nec igazságaról és igeiéről nyilván
való vallást tekne elöttec, és aban
az igaz vallásban meg maradnac
mind végic: Kiket őc vißfa von-
noknac és meg általkottoknac mo-
ndnac.

Nemellyeket esmet az égetésre
sentenciaznac, de nem mint az elő-
belieket. Mert az előbelieket vgy
sentenciazzác, hogy eleuenen meg
égessec őket: De imezzeket nem ol-
lyan képpen: Mert arra sentenciaz-
zác őket, hogy halua égessec meg ő-
ket: Mert mikoron az oflophoz
hozzác őket, ahol meg akariác őket
égetni, Az oflophoz tamastryác
háttal, Es mikoron a restét hozza
köttessec az oflophoz, a torkara is
vetnec egy vdeget, Es hatul egy fát
vetnec belő, és hertelen tekerni
kezdic az vdeget, Es ecképpen meg
foytryác a segény foglyot, Es vgy
halua égetic meg annac vtánna. Az-
zokat

zokat kedig meg sentenciazzác az-
zonképpen, Kic emberi gyarłoság-
bol, a ki mondhattlan nagy kenyo-
zástokban meg tagadiác a hitet és az
Istennec igazságát, Kikhöz azért
kétsegessec, hogy nem füvec szerént
műeltéc legyen, Noha faiockal és
nyelueckel ellene mondottanac az
igazságnac. De nem czac ezzeckel
czelekősnec olly formán, Hanem
ollyan képpen ölnec meg az előbeli-
ec között is egy nyihánt hertelen:
Annac vtánna soc hazugságokat
hintnec felőlec a kösség közet, Mű
uel hogy ott a meg kötözéskort
meg esmertéc volna magokat, és
meg tertecc volna penitenciara, és a
Romainent egyházban aiánlottac
volna magokat, dicziruén és fel ma-
gastaluán annac hitét.

Nemellyeket sentenciaznac es-
met a Romainent egyházzal valo
meg békeltőtésére, Miért hogy
Q 4 meg

meg esmeruén magokat az ördegi nagy kényozásokban, meg tagat-
tácaz Istennek igéiét és igazságát.
Azoknak mindeniknek egy egy
meg alut viaz györrtyát adnac ke-
zébe: Es egy igen hosszú hárs köt-
telet kötnek a nyakára, és egy sárga
kámfát adnac reáia, mellynec mind
elől, s mind hatul veres kerefti va-
gyon, Es ezeket kel meg visselel
a sentenciazásnac napian nyiluan a
több sentenciazzatoc közet: Es an-
nac vtanna nagy soc estendeig: Ne-
mellyec pedig mind éltig visselel, és
meg nem szabadulharnac a bűmerem
től. Nemelleyeket pedig közzelec
be reckestnek örök fokfágra. Ne-
melleyeket kedig Kalastromokba ad-
nac a baratoc közükbe. Nemelleye-
ket kedig egyéb kalitkákba berekest-
nek. Mert effele fokhazoc soc va-
gyon önékic. Azzokban nemelleyec
mind öröcké oda maradnac. Ne-
mellyek-

mellyeknek fokfagát bizonyos idő-
re szabiac. Nemelyec meg szabadul-
nac a fő Vadaşnac, ki mind az or-
szágban valo több Vadaşsockal bir,
az ő kegyelmes auagy kegyetlen a-
karattya ferént.

De ha valamellyec meg szabadul-
nac is onnég, Aşit ne vellyed, hogy
ingyen lehessen: Hanem valami
marháia valahol a fegény fogoly-
nac hátra maradot, Az bizony az
ő válttságára elő kel. Mert mikép-
pen hogy nalloz az Purgatorium-
bol senki ki nem szabadulhat pénz
és fűzetés nélkül, Azzonképpen itt
is ennyi soc a fűzetésre valo garadi-
czoc vadnac, Hogy bizony elő kel
kelni, ha valahol valami hátra ma-
radott.

A sárga keresztes kámfából és
annac fokfagabol soha senki ki nem
halathat, sem kilentz, sem tiz esen-
dönec vtanna, Hanem ha a Király-
nac ke-

nac kegyelmességéből meg szabadul belőle. Mert czac őneki vagyon arra valo hatalma, és ő czac egyedül meg művelheti. Annac vtánna à fő Gardian, ki à több Vadařoknac mind az egész orřágban feiec. Ez ke dig soha nem művel valamit, Hanē bántalan nagy foc könyörgésekre, és kenegetésekre. Mert fűzetés nélkül ezeknél semmit nem érő.

Mikoron à sentenciazáskort valakit à sárga keresztés kámfárai-tilnec, ottan à fokságot melléie kel erteni. Ha nem vetnec valami választó ígét mellé, Ottan három estendőre kel megerteni à fokságot. De ha az három estendő is el forog, Nem szabadulhat azért mindiárást à begény fogoly, Hanem à fő Gardian vtán kel még begénnecc foc v- deig supplicálni, és attol odozatot kéuánni. Mikoron ařt annac vtánna vgyan iol meg aiandekozzác, és ele-
get sup.

get supplicaltanac vtánna, vgy o- dozza meg begényt annac vtánna, és vgy menekedic meg, Ha meg menek- dthetic, Mert czac hamar találnac valami ganczot hozza, melly miat aňyira meg terhőlic begényt, Hogy soha ki nē háchat abbol az rabřágbol

Ecképpen meg szabadulnac foc- kan à sárga keresztés kámfánac fok ságabol. Az királynac komornyiki, innasi, auagy egyéb katonai, kic à kiralyt hiuen valaminemű v- deig fol- galtanac, azzoc supplicálnac à Ki- rálynac, és segítséget kérnec tőle. A Király azzoknac miuoltoc berént annac vtánna ořtogattyà à kámfás- sokat: Kinec egyet, Kinec kettőt, Ki- nec harmot zc. Azzoc az vtán min- den felől tudakoznac à sárga kám- fásfoc felől, Es meg bōrzédnec vgy- an sōma pénzre velec begényeckel, Es azzoc nyer nec annac vtánna sa- badřágot nekic.

Más módia is vagyō begēyeknec

meg szabadulására. Mert azzok-
nac attyafiai, kiket be foktanac tő-
rőcországba, auagy Mauritaniaba,
és hogy ott rabságban tartatnac, az-
zoc mennec à Királyhoz, és suppli-
cálnac neki, hogy adion satzolásra
egy nyihány sárga kamfást, Hogy
attyokfiai ki válthassac à rabság-
bol, à satzolásnac pénzéuel. Vgy
ádaz vtán à Király egynyihanyat
nekic. Es azzokat annac vtánna
meg satzoltattyác, és attyokfiai ki
váltyác aual à satzolásnac pénzé-
uel. De valamelly kámfás meg akar
menekődni: Annac előtte fűkség,
Hogy igen iol meg kenye à Vadaß-
boknac és az Cancellariaban való
iro deakoknac tenereket, és igen
meg keresse kedueket. Mert ha est
nem műueli: Czac hammar talalnac
à gonof emberc okot hozza, hogy
à meg szabadulasnac eleit vehetic.

Ha valaki vgyan ki tölti à fok-
ságnac

ságnac vdeiét, à fő Gárdiannac sen-
tenciazássala berént, Es à begény fo-
goly könyörgtet neki à meg saba-
dulásért, Még is nem boczátya el
begént szabadon, Hanem előber à
tőb Vadáßbokra apellal, és azzok-
ra hallaszttya à dolgot. Ha az kő-
nyörgőc oda mennechozzaioc: Az
zoc felelnec, Hogy immar à dolog
kikölt kezekből, és nézi immar czac
à Gardiant auagy à fő Vadáßt: Es
ecképpen à gonof emberc egyic ert
uén à masikat, egyic à masikra mu-
tat, méglen begénynec oda sackad à
nyaka à fokságba. Miért hogy à
gonof emberc ecképpen iatzadoz-
nac egymással, és egyic à masiknac
kezére czap, à begény fogoly nem
menekőrbetic tőlec, hanēha valami
irodeackal, auagy cancellaria darab-
bal közli az ő dolgát, kire nalloc
valami tekintet vagyon, Es aßt v-
gyan iol meg aiándékozza és magá-
nac fog,

AZ HISPANIAI

nac foglalya, hogy az annac vtanna
parttyát fogia, és à fegény fogoly,
nac vgyét forgattyá à bent Attyác
előt, Es hogy ecképpen annac vtan
na meg menekődic.

Vgyan effele Vadás, ki à fegény
fogolynac partryát fogia, igen ockal
czelekősic à töb Vadás, hoc előt, és
semmiből nem mer hertelenkődni.
Ha kedig à bent Attyác előt kezd
kőnyörgeni, Igen meg nyiria min-
den beűedit, és igen fēpen helyhe-
teti: Mert ottan meg ertic à bent
Attyác, Hogy meg kentēc à tenerét,
Es irigykődnec reaia: Ecképpen fol-
ezokaért: Tisztelendő wraim, wra-
fágtokat kérem, Hogy tū kegyelme-
tec meg vizsgállya ennec à fogoly-
nac N.N. az ő vgyét. Mert noha
vetkesnec mondottac, és valami sor-
lot attanac hozzáia, De én végere
mentem az ő dolgánac, Es vgy ta-
laltam, hogy ártatlan: A fokfagbá
kedig

VADASSAG.

128

kedig igen czendefšen visselte ma-
gát, hogy senkinec gonof példát nē
adot. Wraságtoc ezokaért vizsgállya
az ő vgyét, meg talállyá vgy lőnni:
Kőnyörgec tū wrasáktoknac, hogy
wraságtoc kegyelmessen meg en-
gedie neki à büntetést 2c.

Ha erre à kőnyergőre valami te-
kinter vagyon, és hogy kőnyergését
meg halgattyac, tehát kőzēsēges kép-
pen végcznec à fegény fogolynac ő
vgyéről. De vgy végez nec, Hogy
ha finte el boczátyac is, Azért az ő
marhaiánac à nagyobic része oda fac-
kafattyac à Kobzoba, Ha az előt mi-
nd el nem koporitottac, Mert à na-
gy őrdégi telhetettlenlēc fűuekben
fintelen langol, melly nē boczátya
őket arra, hogy à fegény fogolynac
fűkségere, auagy életére valait hátra
hagyhatnánac, auagy ēgethetné nec.

De nem czac marháitokat el fog-
lalyac és el vesic, Hanem vgyan az-
zokat egynihanyat vereségre sentēci

āznac, Mint toua felismeg mon-
dottuc: Egynyihanyat kedig senten-
ciāznac mind az vereségre, mind à
galyákra valo feggezésre: Es est è
kemény sentenciat kiualiképpen az
iōueuenyekre adiac ki, kiker è ke-
mény büntetéssel meg büntötne,
Noha mayd semmi vétkec ninczen.
Es ez à büntötés à sárga keresztes
kámfa helyébe vagyon, Mellyel
az vdegenec nem igen sockat gon-
dolnac.

Leg lágyob és engedel mesb bün-
tetés annac vtanna ez, Hogy mezi-
telen főuel auagy sügegtlen iartat-
tyác à fegény foglyot, egy viaz gy-
örttyat kezében hordozuán, mindè
felső ruha nélkül, és mezit láb, Es
vgy kel à piatzra ki iōni à sentenci-
azásnac napián: Es azzokal nagy
esküésseckel meg tagatattyác az i-
gasságot. Ha annac vtanna effélet
valamikor meg kaphatnac, hogy vét
keze

keze à Romai sentegyház ellen,
Ottan fő vétkefnec tarttyác és ité-
lic, és vgyan halálnac fia.

Ez, iambor keresztyen, à sent
Attyáknac és Vadászboknac sentse-
ges mesterfégec, és kegyelmes cze-
lekedőtec, mellyeckel azzokat, kic à
hiiben erőttlenec, és kic teuelygés-
ben estenec meg akarnac teríteni, és
esmer az igaz vtbahozni. De lássa
meg, à keresztyén ember, Ha ez à
mesterfégec és à mód, mellyet az Istē
fia előnkben adot, Auagy mellyre
tanyitottanac minket az Apostoloc.
Bezec nem az, Hanem à pokolbeli
ördegnec találmanya, mellyet az ō
Antichristuiffa által talált, és ez vi-
lágra behozot.

Ezeket akartam tüngetec, iam-
bor és hiw keresztyénec, ielentōni,
Hogy meg ertenétec az ördegin-
gy álnakságot és kegyetlenséget,
mellyet az ördeg czelekedi Hispa-
niában

niában, és Olasorságban, az ő Vadaßi, auagy à meg restelűlt őrdégi által, czodallatos álnakságoackal vldőzuén az iambor keresztyéneket. Mert Olasorságban is szinte olyan Inquisitoroc és Vadaßfoc vadnac, Czac hogy hertelembe őrdeghordozza azzokat. Mert valamelly embert őrzenec, hogy igaz keresztyén, és marhatskaia vagyon, Aft hertelen meg kapuán, éyel à város piatzan fel akaszttyác, Es egy őreg betűs cedulát ír nac az mellye re, **LUTERANVS ERAT.** Ez az ő ok adassoc. A bolonditott Feiedelmec és Magistratusfoc mindennap bömeckel efr látttyác, és egy bötsen folnac érötte, hogy az papa darabanti, az pilesses hoherec olyan keppen vestic à fegény artatlanokat, az ő alattoc valoit: Bezeg nagy bolondság ez.

A mostani Papais olyan fő Vadaß

Vadaß volt Olasorságban. Mostan is mikoron az Vadaßfoc nagy soc keresztyén foglyokat hoznac Romaba, Oltan nagy tűzeket csináltat, és meg sentenciázza őket, Es vgy viteti annac vtánna őket à tűzekbe: Es ott aluán, bömeuel reanéz, mint égetic őket, Es igen erősen sir. Mikoron mind meg égetic fegényeket, mind férfiakat, Lean-zokat, asßonnyállatokat, be megyen annac vtánna sent Peterbe, és ottfel öltezie Misse mondo ruhakba, (Mert annac elöte is effele müves volt, Misse mondo Domonkos Barath, amà ferskes fele) Es asrmondia: Requiemes Misset kel fegényecért, kic meg égtene monda nom. Latódé, melly igen kegyelmes à sentleges Romai Papa annyanc. Mind meg égetic ue à soc artatlanokat, à soc iamkor Keresztyéneket: Mostan kedig könyörül

R₂ raytoc,

raytoc, Es Misset mond Lelkec ért:
Hanem iád zic az ördeg a gonof la-
troc által, és ha meg nem czuffol-
lya az emberi nemzetet, Am lássa
minden iámbor keresztyén ember.
De nyiluan è soc latorfagnac is va-
laha vége leßen. Mert az Isten még
meg ielenti a feiedelmeknec, és min-
den népeknek, est az Istentelen és
gonoflagos döget, Akar min for-
gassa magát. Mert meg tellyessedic
a Prophetia rayta, mellyet iöuen-
döltene a fent Prophetac, és az
Apastoloc felöle. Isa. 11. Malach. 2.
2. Thessal. 2.

XIII RÉSZ.

AZ PELDACKROL,
Mellyeckből meg látzic, miképpen
gyakorlyac magokat az Vadaßfoc a
Keresztyénec ellen, az ő alnak-
ságokkal és kegyetlen-
ségekkel.

Az

AZ előbeli részekben elősamlá-
lásinknac is példakat samlál-
tunc elő, Mostan is aßt műuellyűc,
Hogy azzokból minden keresztyén
ember meg lássa, és cßfébe vegye,
Minemű alnac, kegyetlen és telhe-
retlen bestiác legyenec az Vadaß-
foc, Minemű hamissággal és tör-
uéntelenséggel czelekösnec, és viß-
sa forgattyac az igazságot. Mert est
mind meg láthatni ezekből az lött
dolgokból, auagy példákból, mint
egy vilagos fel tött tablából. Eddig
a fegény keresztyénec tartottac a
Vadaßfokat, Nagy prepostokat,
Cananakokat, Appat Wrakat, pa-
pokat és Baratokat sentséges At-
tyáknac helyet: De meg ertic fegé-
nyec ezekből a példákból, Hogy
nem fent Attyac, hanem fene At-
tyac voltanac, Meduec, farkassoc,
oroßlanyoc, farkanyoc, és vipera
kégyóc, rákuac minden halálos mé,
R; reggel:

reggel: Minec okaért minden iám-
bor kereszttyén meg vtállya és meg
vesse őket, és semmi közine legyen
velec: Sőt a kereszttyénec az ő hata-
rokból vgyan ki kergesséc, mint az
országnac halalos ellenségit.

Vgy erte kedig a Kereszttyén
ember ezeket példákat, Hogy nem
minden felől egybe fedegöttem ő-
ket, Hanem czac egy helyen fede-
göttem egybe, és az Vadaßfoknac
czac egy ielő székec előtt történte-
nec, Tudni illic, Hispalis városban
Hispaniában. Gondolyatza meg im-
mar, kereszttyén ember, Mennyi
péllda történt és esset a több tartoma-
nyokban Hispaniában: Ne véllyed
pedig, Hogy soc estendeig gyűtő-
tem ezeket példákat: Hanem hat
a vagy het estendeig czac, melly es-
tendőkhben történtenec Hispalisban
és az Olaios Völgyben, Mikoron ir-
nának Christus Wrunknac születése
után 1557.

ELSŐ

ELSŐ PÉLDA.

A Ckron az időben foktanac
Avala az Vadaßfoc Hispalisban
a hitért egy Angliai embert, kinec
Burtonus Miklosvala neue, iám-
bor és Istenes ember, Kit mikoron az ő
hiténec vallásában állhatatossan
meg maradna mind végig, és meg
ellézene az hamisságot, vgya ottan
meg égeténec. Ez időt vala Hispani-
ába marhaua, mint aros ember: és
nem czac őnen marhaia vala nálla,
Hanem még más emberne is, ki
Londinumban bißta vala marhaiát
rea. Mikoron est iám-
bort meg fok-
tac volna, Minden marhaiát, és a
más emberét is a Kobzoba ragga-
dác. Az Londinumbeli aros ember
haluán, hogy az ő Factorat mind
marhástól meg foktac volna, Mind-
iaraft procuratorat küldé ahoz valo
leueleckel Hispaniába. Mikoron a
procurator Hispalisba ment volna,
R 4 be ada

beada leveleit a fent Vadásboknac fe-
kielőt, és az ő principalisnac mar-
haiát vissza kevénya vala. A fent
Attyác a hofsu padra kezdéc von-
ni a dolgot, Es meg hadiác neki,
Hogy fofolót keresne magánac, és
írásba foglalna minden dolgait és
kiuánfágit. Sőt őc mutatánac neki
fofolót. Az a fofolo iria vala mind
a több leveleket, mellyeket be kel va-
la adni a fent fęc előt, az Vadásfoc
előt. De a fofolo minden supplica-
ciotol, és minden, akar melly igen
kiczin leueltől, véfen vala nyoltz
ezüst garast: maga ennyit használa a
procurator velle, mint ha ingyen
sem irtác volna. Mulata ott a pro-
curator négy egész holnapic, Es min-
den nap, reggel s estue lefsi vala az
Vadásboknac tanacz aytaiát, Es
egy nyihanfor vgyan tēdre ef-
sic vala a Vadásfoc előt, és vgy kő-
nyőreg vala nekic, Hogy meg ad-
nác a

nác a marhát, és valast adnánac ne-
ki: Kiuáltképpen pedig könyőreg
vala az Tarraconensis Pipeknec, ki
ackoron Hispalishan fő Vadás va-
la, Kiről is emléközet lőtt. Sőt vala
a marha, mellyet el koborlottanac,
és a Kobzoban eyrtőtenec vala: Nē
hamar salasztattyác vala ezokaért
ollyan predat kőrmec közzül. Mi-
koron a procurator négy egész hol-
napic ott heiába vessédet volna,
vgy adánac az vtán valast neki,
Mivel hogy hazza menne Anglia-
ba, és erős leveleket hozna, mel-
lyekkel őtet hatalmassa tőnnéc a
marhánac fel vételére.

A procurator mindiarást vissza-
tere Angliaba Londinumba, Es mi-
nec vtánna más leveleket adtanac
volna neki, vissza iőue azzocka ef-
met Hispalisba. Es mikoron azzo-
kat be adta volna a fent fęc eleybe,
A fent Attyác el hallastác a dolgot,
R s Ez

AZ HISPANIAI

Ez oc allat, Hogy mostan à bent
sekne egyeb nagy dolgai volná-
nac. Effele valaffockal fel tartác
à procurator, annyira, Hogy esmet
négy egéb hólnapic ott mulata he-
iába.

Midőn immár ehekbe vettéc vol-
na, Hogy az Angliai procurator-
nac kölczége el fogyot volna, Es à
procurator igen erőssen könyörge-
ne valafért, A több Vadaffoc az e-
géb dolgot haritác à Píspeckre. Mi-
koron à procurator à Píspec vtán
futna, és finettlen annac könyörge-
ne, Az ollyan valast tessen vala,
Hogy ő czac egy főmély vólna:
Ezokaért nem czac őtet nézne ez è
dolog, Hanem mind à több bent At-
tyakot is. Azért arra igéri vala ma-
gát, Hogy hol és tractal à többiuel
felőle. Ecképpen egyic mutat vala
masikra. Vegre hogy à procurator
meg nem bűnnic vala à supplica-
lástol.

VADASSAG.

134
lástol, Gascus doctor által adánac
valast neki, Műuel hogy ebéd vtán
jönne el, és valaffal lőnne.

Az procurator őrtle neki, és
nagy örömel mēne à falátra, Es aht
véli vala, Hogy à Factor fogollyal
sembe boczátyác, Hogy sámot
vetessen vele, Hogy à marhat fo-
gyatkozás nélkül kezébe vehesse.
Ebéd vtán ezokaért ielen lőn. De à
Vadaffoc el hiatuán à poróflot,
titkony meg hadiác neki, Hogy
mikoron be menne à procurator à
fokhazbā, ottan à foros temletznec
egyikbe be rekestene őtet. El kül-
döc ezokaért à Vadaffoc à procu-
rator à porófloual, hogy sámot vet-
ne à fokhazban az Angliai fogol-
lyal: De mihelt be ment volna à
fokhazba à procurator, ottan meg
raggadac őtet à poróflóc, és be rec-
kestéc őtet egy igen foros sötér
temletzbe.

Negyed

Negyed napra ki hozatác à procuratort audienciára. Ott ielen lő-
uén, könyörgeni kezdé à Vadászbok-
nac az ő wra marhajaért: Arra az-
zoc semmit nem felelénec, Hanem
ast kéuanác tölle, Hogy az V zuegy
légy Mariat olvasna el előttec: Az
el kezdé, és mind végic samlalla el
ast előttec. Annac vtánna esmet à
marhát kezdé kérni: De őc mind-
iárast vißbaküldőc à temletzbe, Es
pört inditanac ellene, mint heretnec
ellen, Ki nem igazán oluasta volna
az Aue Mariát: Mert nem raggas-
totta volna hoza à végébe: Bodog
Maria, Istenec annya, könyörggy
mü erőttünc, fegény bünesekért:
Mert est nem aduán az Aue Ma-
riához, Nyiluan meg ielentené,
Hogy nem à Romai annya sent-
egyhaznac fia, hanem Luther volna,
ki à Ssentec valo segítségül hivaft el-
lenzene. Eckeppen paruatt fogat-
nac à

nac à sent Attyác à fegény procura-
torhoz, és soc ideig tartác fogua à
temletzben. Annac vtánna à senten-
ciazásnac napián ötet is sárga kereß-
tes kámsaban fel öltöztörüén ki ho-
zatác ötet à töb foglyoc közet, Es
meg sentenciazác ötet is egy egész
estendei temlötzezésre. Eckeppen
veßfe oda à Kobzoba mind à mar-
ha, Mind az Angliai emberé, Mind
à Londinumbeli polgáré, s mind à
procuratoré. A procuratornac Ph-
rontoni Ianos vala neue, és Bri-
stolai varosnac Angliaba polgára
vala.

Lássad immár, és meg itéllyed,
melly igen ieles igazság ferető em-
berec legyenec à sent Vadászboc. Ha-
valaki nem hiszi, Hogy ezec meg
testessült ördegőc, Nyiluan annac
el veßet az ese. O wr Isten, Hogy
túrhered est è nagy hamiságot és
ördegi nagy kegyetlenséget? Ő
Feiedel.

AZ HISPANIAI

Feiedelmec, Hol eſetec, Hogy meg engeditec eſt è nagy latorſágot à tû orſágtokban è kegyettlen latoroknak és piléſſes ördögi hohereknek?

II. PÉLDA.

Iſue Hiſpalis városban egy áros ember. Ez vdegen és igen kazdag vala. Annac marhaiát el raggadác à Vadaſſoc à Kobzoban. A tób marhác közet vala egy haio is, kíngl ſebbet s iobbat az elõt nem látot vala ſenki Bethisben. Meg bizonyíta az iambor aros ember, iambor és elég bizoſfágoſkal, Hogy à haio nem övé volna. De nem haſnala ſegény ſemmit vele: Hanem à ſent Attyác olly fondorláſt talalánac, hogy aſt is à kobzóba tarttác, Es à tób marhác közet, az igen ſép haio is oda veſſe. Az áros ember nec Rehukino vala neue.

III.

VADASSAG.

III. PÉLDA.

VGyan ottan Hiſpalisban ſentenciázanac és meg büntötté nec, de nem halállal, egy lſten félõ polgárt à hitnec dolgaert: A tób büntetéſſec közet euel meg büntötté à ſent Vadaſſoc öter, Hogy minden marhaiat és iöuedelmit à Kobzoba ítéléc, öter kedig tiz eſtendõi fokſágra. Mikoron immár egy vdeig fogua volt volna, és à ſoc iambornac alamíſnabol nagy ſegényſéggel élt volna à fokſágban, Az Vadaſſoc hozzáia küldénec egy Notariuſt, Az cedulaſol kemény paranczolatot oluaſſa ki ö neki, Műel hogy à ſent Attyác paranczolnánac neki, Hogy ſáz és harmincz arany forintot mindiáráſt meg ſűzetne à temletzbeli kóſtért. Az iámborigazan, à mint ö magába vala à dolog, vgy telele à Vadaſſoknak: Műel hogy öc el kobzottác volna

AZ HISPANIAI

volna minden mahait és iofagit: Ő
nem tudna immár, Honnét fűzet-
ne önekic ennyi sommát. De ez a
felelet semmit nem használa a Vadás-
boknal: Hanem esmet hozza küldéc
a Notariust, Művel hogy meg lön-
ne az kért somma: Mert ha meg
nem lönne, Tehát ő oda kiadnác
az városba, hol azzoc öröcké tar-
totnac fogua, kic adosságokat meg
nem fűzethetic. Lássad iambor ke-
refttyén, Műnemű igazság berető
fent Attyác ezec: Minden marha-
iát és iofagit el vettéc az iambortól,
Es alamisnáual élt a temlötzen a
foc iambornac segítségével, és czac
nem holt meg ehel a temlötzen:
Immár arra foyttác a iambort,
Hogy a kölczéget a bent Attyák-
nac meg fűzesse: ő lator ke-
gyettlen és hamissággal
töltet ördegec.

IIII

VADASSAG.

IIII. PÉLDA.

V Gyan azon időben meg foga-
nac Hispalis városban egy ne-
mes asßonyt, mellynec Bohorquia
Iohannia vala neue. Vala kedig ez
felesége Varqui Ferentznec, ki ie-
les ember, és Higuierigbeli wrvala.
Annac kedig az nemes asßonnac at-
tya vala egy igen kazdac Hispalis
városnac polgára, kinec Xereci
Garsia vala neue. A nemes asßony
fokságának oka ez vala, Miért ho-
gy az ő huga, az Bohorquia Maria,
egy ieles iambor és Istentőlő fűz az
Vadásboknac fokságában, az érdegi
nagy kényezésben reiaia vallot va-
la, Melly fűzet annac viánna az
igaz kerefttyéni vallásért meg ége-
ténec a Vadásfoc. Ezt vallotta va-
la pedig a kenozásban, Művel hogy
gyakorta szolt volna az ő nyenyéuel
a kerefttyéni tudomány felől. Mi-
koron kedig a temlötzbe vettettéc
S volna

volna aſt à nemes aſſont, terhős
vala, és imár fel v̄dõre megyen vala
à gyermeckel. Ennec okaért meg
kiméléc az aſſont valamennyére à
gyermec ért. Es minéc vtánna fül-
te volna à gyermeket, nyoltzad na-
pon elvéuéc à Vadaſoc à gyerme-
kettõlle, és tizen ötöd napra berec-
keſtéc ötett is à ſoros temletzbe, és
ſinte vgy ſanyorgatác ötet is, mint
à tőbit. Annal tőb kegyelméſséget
nem műuelénec vele, Hanem az
vndokſágos temletzbe egy tárfot
adánac neki, Egy ieles iambor és
Iſten ſelő ſűzet, kit annac vtánna is
az igaz kereſtyéni valláſért vgyan
ottan Hiſpalis városban meg égeté-
nec. Mikoron aſt à ſűzet mind
megſaggattác volna, és minden v̄-
zeket helyeiből ki ſaggattác volna
à nagy kényozáſfokban, annyira,
hogy ſegény veſtec feckiuén, hel-
lyéből ki nem fordulhatna, ott az
iambor

iambor nemes aſſony kereſtyéni
ſorgalmatoſſagal ſolgál vala ſegén-
nec. Annac vtánna, midõn az Iſ-
tenneſ ſűz à nagy kényozásból va-
lamennyére meg kezde könyebed-
ni. Ottan à nemes aſſont az Iohan-
nát raggadác el melõle azzon tán-
tzra, És à tekenéſre fektetuén, az ſi-
norockal vgy foytác ſegényt, hogy
holt eleuenen hozzác viſſa à keno-
záſtol à temletzbe, és à vér vgyan ki
budiog vala à ſaiából: Mert mind
elſaggattác vala ſegényt belõl, és à
ſinoroc be metzetéc vala à huſſát
mind à tetemig. Nyoltzad napra à
kénzás vtán az Wt Iſten könyõrűle
rayta, és meg ſabadita ſegényt az
oroſſlanoknak õrmei hozzúl, és à
mennyei bodogſágnac õremére és
nyugodalmára viué.

Igen valánac à Vadaſoc érõtte,
Hogy titkon tarthatnac eſt è dol-
got, Műuel hogy ſenki nē érthetné,
S₂ meg,

AZ HISPANIAI

meg, hogy ez ieles nemes affonnyallat a kénzásba holt volna meg: De nem tehetéc férét: De azzoc, kic láttac fegényt, el nem halgathatác, Hanem meg mondotrac, és az ördögi kegyetlenséget vgyan meg pektéc, és meg átkostac. Ha ez az affonnyallat valami wráslo, bohor-kány auagy wránac és minden gyermekinek gyilkosa volt volna, auagy egyéb főrnnyü gonofságokat czelekedet volna, Es a külső Magistratus ecképpen meg kenyostatta volna bűnének vallására, Még is tartozot volna a fő Magistratusnac okadással, és méltan meg büntötte volna a főrnnyü és teruéntelen czelekedet ért: Mert ember vgyan ember, nem barom, Es a törvényec folgalnac az embernek, és annak oltalmára vadnac ki aduán: De itt a lator Vadásfoknál minden szabadlág vagyon, Szabadon mindent czeleked-

VADASSAG.

139

leködnec, és senkitől semmit nem tartnac: Mert iol tudiac, hogy pokolbeli mézzel be kentéc a fejedelmeknek fiaikat, és kanta irrel be kentéc főmeket, Hogy sem látnac, sem hálnac, és semmit nem fél nec tölec, miuel hogy valamiért meg büntötnéc őket. Ennec okaért olly igen merészec az Istentelen Vadásfoc, és mindent és mindenem mer nec késérteni, Nem gondoluan vele, nemese, auagy paraszt: Fertu a auagy affonnyallat, auagy leanzo: Semmit sem gondolnac vele, meg szakadé auagy meg hal a kényozásban. Mit tehetnének is egyebet: Mert az ördeg, ki meg szállotta és hordozza őket egyebet nem tud, Merte az ő terméseti, hogy gyilkos 2c. Nem gondolnac ezokaért az Vadásfoc az embereknek halálául: Vagy bűnes, vagy ártatlan az ember, Ónaloc mind egy. Akar S; éllyen,

éllyen, akar meghalljon a kenyő-
zásban, Nem gondonac őc semmit
vele. ő ördegi vndogfág.

La milőn, mikoron à sentencia-
záfnac napia el iőue, Semmiképpen
nem találhattánac bizonságot arra,
hogy ebt è iambor nemes aßfont ha-
lálra sentenciaßhattác volna: Mert
semmit nem vétet vala senkinec: En-
nec okaért, hogy valamenyére be-
fehetné az Vadáßhoc az ő lator ke-
gyetlenségőket, és miért hogy az
aßfony nagy nemzet is vala, Olyan
sentenciát adánac halálánac vtánna
rea, à sentenciazáfnac napi n: Mi-
ért hogy ez aßfony meg holt à fok-
házban, (de itt à latroc nem mon-
dác meg az okát, Miért kellett fe-
gennec meg halni, Tudni illic, à ki
mondhattlan nagy kenyőzáßloc ért)
Es à bent Artyác vizsgálván és iol
megrostálván az ő vget, vgy talál-
tác, hogy ártatlan volt, Ennec o-
kaért

kaért à bent fęc fabadnac hirdeti
minden terhőktől, mellyeket rayta
követet à Kobzónac procatora, Es
minden marhait és iofágit fabadnac
mondia, mellyeket à Kobzoba fog-
laltac volt, Hogy esmet azzoknac
kezébe iustanac, à kiket illetnec.
Latodé iambor kereßtyen, Miczo-
da czelekedet legyen ez. El harap-
tác fegennec az orrát, Immár à hel-
lyet czokollyác meg. Meg őltéc à fe-
gény aßfontallator ártatlanul: Es
aual kötéc immár halálát, Hogy az
wranac meg engedec marháiat és io-
fagát. Nò, à feiedelmec nem látnac
hozà: De az élő Isten meg keresi ő-
ket, mind az lator vadáßhockal egye-
tembe. Iay iay őnekic.

Mikoron írnanac Christus w-
runknac fületéße vtán 1563. A
bent Vadáßhoc vetéc vala az ő halo-
iokat az őnen köbelekbe: Es ha e-
sekbe nem vöttéc volna magokat, és
S 4 taná-

tanácsokat meg nē másolták volna, bizony olly nagy nyallyába és kárba eytötték volna magokat, hogy semmi Luther nem tehetet volna nagyobb kárt nekik: De à fent Attyác herтелен esékbe vőűc magokat, és meg másolák a dolgot, Akoron az időben a köff g között nagy sockan valának, kic nagy panaszt tēnec vala a papokra és barátokra, Mivel hogy a gyonásba nagy soc aszsonnyálatokat és leanzokat meg czalnának, és paraznaságra estekeelnének, és vgyan meg törnēnec. Haluán est az Vadaßfoc, tanácskozának felőle, mit kellyen művelni belőle? Es miért hogy a dolog még nem vala nyilván, Hogy ki hiredet volna, kic volnának az-zoc, kic est a nagy paraznaságot indíttatnának volna, Paranczolatot adának ki, mind egész vármegyére Hispális városnac, melly egy egész

erlektég

Ersekség vala, Hogy minden ember előne harmincz nap alatt, és meg ielentene a fent feknec kit tudna a papoc és barátoc között, kic valakinec a gyonásba vagy feleségét, vagy leányát meg bēplestítőtéc volna. Valaki ezeket tudna, és nem időne az vallásra, azt atockal fenyegetic vala.

Mikoron az Vadaßfoc est a paranczolatot ki adták volna: Olly igen nagy sockasság idő vala mind az egész vármegyéből Hispálisba az vallásra a papoc és barátoc ellen, Mind aszsonnyáiallatoc, mind leanyoc és leanzoc, Hogy husz helyen sem győzic vala őket be venni az vallásokat. Es midőn a harmincz nap elmult volna, Még annyin valának hatra a tanuc közet, hogy a fent Vadaßfoknac más harmincz napot kelle rendelni a bizonságoknak be

Ss

nac be

nac be vetelére. Sőt az harmincz
napnac vtánna, harmad vttal elmet
harmincz napot kelle rendelniec.
Ott lattal volna, mint iőnec vala à
nemes és nagy polgar aßonyoc, ki-
ket meg czaltanac vala à gyonasba
à Papoc és Baratoc és be fedezuén
ortzaiokat Bethicai modra, vallyac
vala vétköket: Es kic félnece vala
fériektől, külemb külemb ödöket
keressenec az vallásra: Mert félnece
vala az átoktol.

O mint kullagnac vala akoron
à papoc és baratoc le függestet or-
tzaiockal, Es mint kandalnac va-
la alla fel: Mert pokol lelki esme-
retből félnece vala à büntötéstől.

De à fent Vadáßoc meggon-
dolan magokat, és eßt à nagy
dolgot eßekbe vőuéc, Hogy mind
magoknac, Mind az egész Romai
ßentegy:

ßentegyhaznac igen nagy romlás
tamadna belőle, ha ezenképpen
elő mennénec à büntötésben: Es
hogy a kößég eßébe vőuén à bűnnec
nagy voltat, igen meg kezdene
gyűlölni, és meg vtálni, mind à
papokat s baratokat, mind à gyonaf-
sal egyetembe: Mert hallyac va-
la ackoron is, Melly igen nagy
vtállatosságbán volnánac mind à
Confessoroc, mind à gyonas à köß-
ségnel. Ezokaért meg térítuén fe-
kereket, meg masolác minden taná-
czokat, és mind meg égetéc à nagy
sóc vndoc vallásokat. Ennec ke-
dig oka ez lön: Mert à papoc, Ba-
ratoc látuan ßőmec előt az ő ve-
ßedelmes dolgokat, Egybe tanacz-
kozánac, és igen nagy somma
pénst egybe hordánac: Es aßt el-
külduén à Romai Papánac, min-
den bűneknece és latorfágoknac
Attyá-

Attyánac és patronufsánac, boczanatot nyerénec tölle. Es az paranczola à Vadassoknac, Hogy ne meréslenec meg bantani à parazna Confessorokat. Így czendefüle le ez è dolog, és à parazna papoc és barátoc meg menekődénec.

Melly igen kegyettlen latroc kedig legyenec à sient Vadassoc, Aft immár meg hallottad egynyihány példakbol, melyeket ez elõt feliedzettük: De többeket is mondoc, azokhoz hasonlokat. A ső Vadass, az Tarraconai Píspec, midőn nagy őreme volna, spaciálni méne à kertekben minden Vadasso tarsaiual és arulo solgaiual, melly kerte à tenger parttyán vadnac Bethica mellet. Es à parton à kerben vl vala à kertésnec egy kiczin két auagy három estendős gyermetske, és ott iádzic vala. Azon elő moráluán ezokaért és spaciáluán à Píspec, egyic innassa ki kapp

ki kappà à gyermetske kezéből à nád szállot, mellyel ott iádzic vala. A gyermek hertelen sini és sirni kezdé. Eliduen à kertés, kérdeni kezdé à fiatskát, Mi lelte? Es meg értuen, hogy az innas ki kapta à nád-szálat à gyermek kezéből, meg harag uéc az innasra, és visssa kére à nád-szált. Nem ada az innas. A kertés meg foga à nadat az inas kezébe, és az innas nem akara boczatni: Es mikoron à sęgény kertés erőuel ki akarna tekerni à nád szált kezéből, meg romla az kezébe, és valamennyere meg sęrté az inasnac à kezét, hogy vére kezdé iárni. Az innas véres kézzel futaméc à Píspec vtán, és panaszt kezdé tőnni à kertésre. A seb semmi vala, Mert czac à bőrt hasította vala meg à nád szálnac à szálkáia, Gyermeki dolog zc. De mind az által à Píspec mindiarást meg fogatà à sęgény kertést, és à Vadass.

A Z H I S P A N I A I

Vadafoknac temletzébe vitteté,
és ott halalos fokfágba tartatá be-
gényt nagy vasoba kilentz egész hol
napic: Azonközbe begénne mind
gyermeki, mind felesége nagy be-
génységbe és ehségbe nyaualygá-
nac. Ollyan rettenetes büntetéssel
büntötte meg a bentséges Píspec a
begény kertést olyan martzana kis
vétekért. Abból esedbe veheted,
keresitvény ember, Miczoda embe-
rec legyenec ezec, és miczoda búuec
legyen más emberekhöz. De a kik-
nec az ördeg meg falotta búueket,
Ennél egyebet nem tehetnec.

Vala Hispalisban egy begény pa-
rafit ember, ki munkás ember vala,
és minden napi dologgal keresi
vala kenyerét. Attól egy pap el-
hírtgötte és erővel elvötte vala fe-
leségét, és nálla tarttya vala. Es sen-
ki nemtehen vala rolla. Ez è begény
ember,

V A D A S S A G.

ember, midőn effele több begény em-
berc közet volna, és befed tamad-
na közetec a purgatoriumrol, ő pa-
rafit egyűségből, vgy mint kinec a
búue rakua vala banattal az ő felesé-
géért, kit a pap erővel elvötte vala
tőle, ezt monda társainac: Nò, pur-
gatorium, purgatorium: Ennekem
elég purgatorium a lator pap, ki el-
vdegenyitötte feleségemet tőlē zc.
Midőn ez è befed a parazna pap-
nac fülében eset volna, Okot vén
belőle a begény parafit embernac
nyomorítasára. El méne ezokaért
az Vadáfokhoz, és be vadla a be-
gény embert, Vgy mint ki nem hin-
néie hogy purgatoriū volna. Nagy
bűn vala ez, hogy a begény ember
nem hinnéie a purgatoriumot, és so-
kal nagyob vala a pap bűneiénel, ki
el vdegenyitötte és erővel elvötte
vala feleségét. Ennec okaért, meg-
fohtatác az Vadáfoc a begény
parafit

AZ HISPANIAI

paraft embert ezekért à befédék-
ért, és két egész eftendeig tartác fog-
ua az halálos temletzben. Az vtán à
sentenciazáfnac napian farga kereft-
tes kámfában be hozác à több fogly-
oc közet, Es erre sentenciazzác,
Hogy még három eftendeig kelle-
ne ott à temletzben tartani: Az ha-
rom eftendő muluán annac vtánna
à fent Attyáknac itéleti fterént kel-
lene az ő dolganac végét fackafta-
ni: Vgy, Hogy azért minden mar-
haia à Kobzoba iutna. Im lásd, ke-
resttyen, Hanem meg testestűlt ör-
degec ezec: Előfter fegénytől erő-
uel elvőtte à lator pap az ő törvény
félelégét? Annac vtánna, Nem
hogy az lator Vadáffoc meg bűn-
tőtnéc à parázna lator papot érő-
te, Mert az ő lator parázna fele tár-
foc vala: Hanem fegényec még à
templótzbe fackafttyác à nyakát, és
minden marhatskaiát el koborlónac
tőle.

VADASSAG.

145

tőle. ő ördegnec ördegi.

Vala esmet Gadira varos melet
egy erdőben egy capolnanál egy re-
mete, ki nem Ispaniol vala, De husz
eftendőuel az előtt iőt vala be Ispa-
niában. Az mikoron meg hallotta
volna, hogy nagy foc embereket
meg fognanac naponként Hispalis
varosban az Lutherfégért, Eft is
meg hallotta volna, hogy nagy áto-
alat paranczolnánac à fent Attyác
az Vadáffoc, Hogy minden em-
ber meg gyonéc, és meg vallana
mindeneket, mellyeket tudna, mind
ő maga felől, s' mind egyebec felől.
A kic őmagoktól meg vallanác az
ő vétkeket, Azzockal kegyelmes
képpen akarnánac czelekődni à fent
Attyác. Haluán ezeket à bolond
remete, meg iyede az atoktól, Es be-
méne Hispalis varosba, Es à fent
Attyác eleybe méne, és meg valla
vétkei, Ezec valánac pedig az
T vétkőc:

vétkec: Hogy midőn hűf estendő
uel az előt Genuaba volt volna,
Hallot volna az ő egyic attyafiától,
hogy folt afféle dolgokrol, Tudni
illic, Az embernek Isten előt valo
meg igazulástrol, melly lönne czac
à Iesus Christuban valo hitnec ál-
tala: Annac vtánna à purgatoriom-
rol, és többiről, à felékről: Es eze-
ket haluán attyafiától, ítélte volna
azokat nem gonoszoknak lönni. De
annac vtánna soha nem emléközet
volna felőlec, ehetőbe sem iutottanac
volna. Könnyörge ezokaért à fent
Attyáknac, hogy kegyelmessé lön-
nének hozaiá, és meg hoczatanác
neki ezeket è vétkeket, Mert az ő
kegyelmességökre iőt volna oda, és
vádlotta volna vétkeik elötte.

Az Vadassóc est haluán, Meg-
fogatác à begény együgyű remetet:
Es minec vtánna sockaig fogua tar-
tottac volna, Kihozatác őret is à
senten

sentenciazásnac napián sárga kám-
fában, és három estendő foklagra
wyonnan sentenciázac, és hogy
minden marhátskáia à kobzoba iut-
na. Im lásd keresztyén ember, Ha-
nem tística őrdegec à fent Vadassóc,
De én aht hissem hogy czac képmu-
tatásból műueltécezt az Vadassóc,
Hogy az ő remeteieket olyan ke-
mény büntetéssel meg büntöttéc,
Mert az őrdég hypochrita.

Vgyan azon sentenciazásnac
napián hozzánac ki à foglyoc kézet
egy iambor polgárt Hispalis varos-
bol, minden felső ruha nélkül, me-
zítelen fővel és lábbal, kinéc egy a-
lut viaz győrtta vala kezébe, kin-
fáz arany forintot vettec vala à Va-
dassóc, és egy egész estendeig tartot-
tác volna fogua à temletzbe, Czac
ezért pedig, Hogy hasonaltan vol-
na à papai pepeczélés, mellyet az
emberec műuelnének valami cerimo-
niákban

niakban nagy czõtörteken, és nem
Wr napián, (Mert Hispalis város-
ban czodalatos nagy pompaságot
vznec à profecioban, és sòc heiába
valo kölczéget műuelnec. Ezoka-
ért az iámbor polgár azt mondotta
vala, Hogy iob és hasznosb volna,
Ha az embereket est à heába valo
kölczéget hátra hadnác, és költe-
néc azt à kölczéget segény népek-
re, ióueuényekre és nyauallyáffok-
ra, és árua búzerekre, kiket meg ha-
zasítanác à fele heiába valo köl-
czéggel: Es Hogy valami aruákat
segényeket tartanának belőle. 2c.

Vgyan azon napon hozzanac
ki à töb foglyoc közet más iambor
embert, Kiegybe veset vala egy pa-
pozlár, ki Astigiába lakic vala,
Berhica tartomannac városában,
Es segény haragiába est mondotta
vala, Hogy ő nem hiheti, Hogy az
Isten Fia mennyekből alla szálljon,
és olyan

és olyan parazna lator papnac ke-
zébe adna magát à Missé mondas-
kort à kenyérbe. Megbűntötte va-
la az ő regzet Biraia ezért è mon-
dásért: De à papozlár nem elegendéc
meg vele, hanem à fent Vadassoc
eleybe méne, és be vádla à segény
embert. Meg fogatác segént, és
egy egész estendeig tattác fogua.
Annac utánna à sentenciázásnac nap-
ián ki hozzác segényt à foglyoc ke-
zet, és felső ruhac nélkül, mezite-
len fővel és lábal egy alut viaz gy-
örttyát visen vala kezében, és ke-
mény fa cziptetével meg borítottac
vala à nyelvet, mint annac, ki kar-
omlást folt volna az áldot Missé,
és à fentféges papirend ellen 2c.

Vgyan azon sentenciázásnac
napián hozánac ki à több foglyoc köz-
et két iffiu deakot, Kiket czacez-
ért gyöttri vala keserű fokszággal és
egyéb pironlagokkal, hogy valami

T 3

verse-

verseket talaltac volna nalloc, Mel-
lyeket valaki meg irta volt Luther
Martonnac diczeretire nagy Me-
steif'ggel. Mert egy felől hogy ol-
uastác à verseket, Luther nec diczi-
cziretire voltanac írva: Mas
felől hogy oluastác Si-
dalmára voltanac.

XIIII RÉSZ.

KŰLEN IELES E M.
berekről és Martíromokról, Kiket
mikorön bőrnű képpen meg öltéc
az Vadáßoc, annac vtánna aßt kől
töttec az ßent iamborokra, Hogy
halalkort meg tagattác vol-
na az Isten nec igeiét, és
Igasságát.

NEm elégeß nec à ßent Attyác a-
ual, hogy azzokat kegyettyet-
lennül meg ölhet nec, à kic el haiol-
nac az ő Istennektől à papától, és
az kereß-

az kereßtyéni igaz hitet meg val-
lyác előttec, Hanem azon is vadnac
minden volta képpen és vgyeköze-
teckel, hogy à testi élettél egyetem-
be az lelki élettől is meg fosßac ő-
ket, az az, à Iesus Christustól, ki az
igaz hit nec általa lakic az ő fűvek-
ben. De mikoron annac ßerét nem
teheric, à Christus Iesusnac meg
tartuán őket az igaz hitben, és à
kereßtyéni vallásban az ő minden-
ható keze által, az ő ßent ígereti ße-
rént, holot az ő íuhairol ígeretet te-
ßen, monduán: Nem raggadia ki
senki őket az én kezemből, Mert
az Attya, ki őket ennekem adta,
nagyob mindeneknél. Latuán ezo-
kaért est à ßent Attyác auagy Va-
daßoc, hogy véghöz nem vihetic,
Még is hozzáioc kezd nec, az iám-
bor kereßtyénekhez, és ha amaßt
nem műuelhetic, mást, à mi tölec
lehet, aßt műuelic raytoc. Mert
T 4 előßer

előster mince előtte főrnýű képpen
meg ölec őket, kemény cziptetével
meg fogiác és erőssen meg főrittyác
az ő nyelueket, hogy semmit nem
folhatnac, az igaz hittről, és az ő
kerefttyénységökről, és ártatlán-
ságockrol semmi vallást nem tehet-
nec. Annac vtánna, hogy immár
meg öltéc őket nagy kényockal és
külemb külemb fele kesserű haláloc-
kal minnyáian, és minden ügyekö-
zetöckel azzon vadnac, hogy az ő
példaioknac az ő dűcziretec álhata-
tosságokat semmié tehessec, Es soc
hazukfágokat költne a sēt Marti-
romoc felől, és azzokat hintic a fe-
gény egyűgyű kösségközűbe, Mű-
uel hogy sēgēnec halaloknac előtte,
meg vtáltac volna a kerefttyéni tu-
dományt, és el állottanac volna me-
lőle, és meg tagattac volna igaz ke-
refttyén vallástokat, Es a Romai
annya sētegyháznac vallássara ter-
tenec volna. Eft

Eft ez álnac kettős dolgot cze-
lekődi általac, az Vadaßoc által a
pokolbeli. Előster, a sēt Martiromo-
kat, az ő hazugfágoknac által meg
föfttya az ő dicziretektől, műuel
hogy alhatatosszon meg állottac az
igaz vallásban mind végic a sán-
tzot. Annac vtánna a fegény kös-
séget is meg föfttya a nagy lelki ö-
römtől, melly volna nagy sokok-
nac közzűlec, az ő álhatatosságok-
ban, Es a sēp kerefttyéni példakbol.

Miért kedig hogy mű tuduic az
ő lator álnofágos ügyeközeteket, és
nagy vndoc hazukfágokat, Es hogy
soc iābor kerefttyénec Martiromoc,
kiket őc meg öltene, és kikre afit
költöttéc, hogy halálkort igaz hite-
ket meg tagattac volna, mind végik
len a kerefttyéni igazságnac vallás-
sában álhatatosszon meg maradtanac:
Annac okaért egy nyihány példa-
kat fámlaloc elő, az előbeliekhöz,
T 5 Hogy

Hogy meg oltalmazoc à bent Mar-
tiromoknac az ő tífteffégöket az ál-
noc hazug latroc ellen, Hogy à ke-
refittyénec őremet vehessenec az ő
álhataroffágokból, és meg kőuet-
hesséc az ő áldot példaiokat.

ELSŐ.
PONTIVSIANOS,
Legionci.

MIkoro írnanac Christus wrunk
nac bűletéffe vtán. 1559. Sep-
tember huanac 24. napián, nagy loc
iámbor kerefittyéneket hozzánac ki
à fokfaghol Hispalis városnac pia-
tzára, és ott meg sentenciazác őket.
Azzoc à kerefittyén foglyocközet,
kic az igaz kerefittyéni tudomán-
rol vallási refnec vala, hozánae ki
ez ieles embert is Pontius Ianost,
ki Pontius Rodericusnac, az Bai-
lenij Groff fianac fia vala, ieles és
nagy

nagy nemzet, ki régen meg tanólta
vala az Istenec Igéiét, és abban gya-
korlotta vala magát egynyihány es-
rendeig, Miképpen én aßt iol tudó,
Mint az, ki loc estendeig egy más
vtán ides baratságban éltem vele:
De nem czac én tudom, Hanam na-
gy loc iámbor, kic esmertéc őtet, és
tudiác az ő Istennességénec az ő
miuoltát, és iámborságánac tekele-
tes vóltát. Mert noha nagy nem-
zet vala, és az ő atyai iofágabol
nagy ez vilagi pompaságban élhe-
tet volna: De nem műuelé, Hanem
à fegény iőuevényeket, és az egy-
eb nyauallyassokar és nyomorul-
takar keduelte és bűue berént fe-
rette, Es atyai marhabol taplálta
és annyira meg segítötte őket,
hogy vgyan el fegényedéc belé.
Abbol ez vilagi emberek külemb
külemb fele itileteket tőnec fe-
lőle, Műuel hogy bolond volna:
Nemel-

Nemellyel kedig tékozlonac mon-
dác, Nemellyec babonánac mond-
iác vala az iambort: Mint ez világ-
ban fokot lőnni: Mert világ világ,
kinec igen kába és vgyan bolond ité-
leti vagyon Istenes dolgokban. De
ő igaz hitű ember vala, és igen io
lelki esmeretű. Es noha fegényé lő-
vala, De ašt olly igen io keduel vis-
felte, és nagy lelki őremmel tirtta,
mint ha igen kazdag volna: Vgyan
is bizony igen kazdag vala, de az
Wr Istenbe.

Mikoron est à iambort meg fok-
tac volna az Vadáßfoc, egynyiháy
holnapic erőssen vesődénec és di-
sputálánac vele à fokházban: de sem-
mit nem teheténec neki, V dő mulva
boczatánac egy Légyet melé à fok-
házba. Az kedig egy álnac gonos-
ember vala, az papai tudományba
igen gyakorlot, minden álnakságos
fogassockal tellyes. Ez fogoly lőuén,
vgy

vgy mint egy (à mint toua fel meg-
hallottad) ßinettlen czéppel vala az
Pontius Ianoson, Es ezer modon
inti vala az el hayláfra, Hogy el ál-
lana az igaz hit és tudomány melől.
Es annyira czépple rayta, hogy ße-
gény elhannyattlec, és el hagyuan à
kereßtyén hitet, à Papaság mellé
állá.

Ez kedig noha emberi gyarlo-
ságbolecképpen lőn: De à mŕ W-
runc Iesus Christus nem hadia el az
ő iuhat, Hanem à fegény el han-
nyattlatot esmet fel emelő és felse-
gité, és meg erősite ašt nyagyobbá,
hogy nem mint annac előtte. Mert
mikoron egy nappal martiromságá-
nac előtte be iőt volna à Confessor
hozzáia à temletzben, hogy meg-
gyontatnac őtet halálra, à kereßt-
tyéni tudományt minden álhatatos-
sággal meg oltalmazà à Confessor
ellene, az Wr Istennek igéiből,
mind

AZ HISPANIAI

mind az foglyoknak, mind az arulo
szolgáknac és poroszlóknac hallotára,

Mikorō meg vetnéie az gyonást,
és igen meg pironogatnáia à gyon
tót, Meg kérdé őtet à gyonto, Mi
oka volna annac, hogy nem akarna
meg gyoni, Holloť mássor gyakor-
ta gyont volna? Felele Pontius la-
nos: Hogy az elōt egynyihánssor
meg gyontam, Nem én érōttem
mūueltem, Hanem az én keresťty-
én attyámfiám ért, Hogy azzok-
nac az ő gyarłoságokban botranko-
zássára ne lōnnéc, Ha meg nem
gyonám. Es à gyonásban olly con-
fessort kerestem és választottam ma-
gamnac, kiuel jólhattam à keresťtyé-
ni rudomány felől, az Wt Istennec
igeiē felől. De mostan az à gyo-
nás, (vgy monda) ennēkem nem
szükség.

Mikoron annac vtánna meg
sentenciázac őtet à sent Vadassoc,
est

VADASSAG.

152

est oluassác vala à sentenciázásnac
cickeli közet, Mūuel hogy igen
meg vralta volna Pontius Ianos à
nagy baluányozást, mellyet mūuel-
né nec à papásfoc, à kenyér nec i-
madásában, mind à Missében,
Mind à Missē kōuul, Midōn pro-
secioban hordoznác wrnac napián,
Auagy midōn à betegōkhōz viñéc.
Vadolnac vala ezokaért őtet, Mū-
uel hogy mikoron az Missēs kenye-
ret az betegēkhōz vinnénec, Ponti-
us Ianos soha tērdre nem eset vol-
ne elōtte, Hanem vagy más vtzára
tērt volna elōtte, Auagy hatra
tērt volna, hogy à papozlart e-
lől nem találna, czac hogy tērdre
ne esnéc à kényér hordozo pap
elōt, melly kenyeret őc Wtnac
neuezic. Annac vtánna euel va-
dolnac vala őtet, Hogy be men-
uēn à templomban, mikoron à pa-
pozlar fel mutatna à kenyeret az
népek.

AZ HISPANIAI

népeknek imádására, Pontius Ianos nem imádtavolna aſt, Hanem hát-tal fordult volna hozzáia.

Annac vtánna aual is vadollyác vala, Hogy gyakorta oda ment vol-na az helyre, ahol ſoktac meg éget-ni az Luthereket, és morált volna, és emélködet volna, ſómeit az égbe vőtuén. Vgy vagyon, Gyakorta műelivala eſt, és vgyan ſirua pa, nanſolkodic vala az Iſten fiának az Vadáſoknak kegyetlenségokról, Eskéuánnya vala eſt tőle, hogy ſent Lelket adna neki, műel hogy ő is valaha erős és bator ſűuel val-láſt tehetne az ő igaffágáról, és az martirőſágnac coronaiát vehetne.

Annac vtánna aual is vādollyác vala őtet à ſentenciának ki mondáſ-faban, Hogy wrat nem vőt volna à paptól az nagy hetben: Hanem ſo-lgait el küldéſte volna vala houa, és annac vtánna aſt mondotra volna előttec,

VADASSAG.

153

előttec, hogy immáron oltarhoz iart volna.

Az embernek meg igazuláſſa fe-lől az Iſten előt, aſt hirdette volna, hogy czac az Ieſus Chriſtusban va-lo hitnek általa lönne, az ő érde-méből.

Az Chriſtus vérénél több purga-torium nem volna.

A Papának bulczos Leuelei ha-ſontalanoc volnának, és ſemmire kellőc.

A Papa ſemmi nem egyéb vol-na, hanem az Antichriſtus, és őr-degnek helytartoia.

Annac ez iambor hiw kereſt-tyénec, az Pontius Ianosnac tiſta valláſſat, meg akarác à ſent Vadáſ-foc rontani: Ennec okaért aſt köl-téc rea, műel hogy halalakort az ő hiténec valláſát meg máslotta vol-na, és à Romai annyaſentegyhaz-nac hitte mellé állot volna. Es eſt è

V

hirt

hirt hintic vala mindenüt à község
közé. De az ördöktől meg vacki-
tottac nem vőüec ebecke, hogy ön-
nen irasokkal mást bizonyitnac va-
la felőle. Mert az ő ki nyomtatot
sentenciabā őmagoc tesnec bizonsá-
goc felőle, Hogy azért égőtéc meg,
Miért hogy meg altalkodot volt, és
keményen fokta volt à Lutherfē-
get, hogy soha nem akart el állani
melőle. Abbol esedbe veheted,
Kereszttyén ember, Melly igen ha-
zugoc legyenec à bent Artyác, és
hogy az Vadafoc nem ségyenlic az
vndokságot, mint à Cigánoc az lo-
pást.

II.

GONSALVVS IANOS,
egy Predicator.

AZon tarsaságban à foglyoc kö-
zét hozánac ki egy predicator
is, kinec Gonsaluus Ianos vala neve.
Ez igen tekeletes iambor, és ártat-
alá életű ember vala, Es à bent irás-
ban igen

ban igen tudos. Mert el hagyván à
papai vndokságos tudománt, tellyes-
séggel à bent irásra ada magát, és
tűstán czac ást tanollya vala. Miko-
ron ezokaért predicál vala à népnek
az igazulásról Isten előtt, Nem tu-
laydonyitja vala ást semmi emberi
czelekődőknek, Hanem czac az
Isten fiának, az Iesus Christusnac ér-
deménec, az igaz penitenciatarto és
czelekedő hitnec általa.

Vallásza ezokaért mind egy va-
la az előbeli meg mondott Pontius
Ianoszal, Mert életben igen jó ke-
resttyeni barátoc valának egy más-
nac, Minec okaért is az W Isten
őket egy vallásban lőuén, egy Mar-
tirom tarsaságba ada őket

Az ő halálánac előtte valo na-
pon, midőn az vadaffoc Confessor
küldötténec volna hozzáia: Ást ő
igen rongálván befédde, és igen
pirongatván el küldő tőlle.

V 2

Midőn

Midőn kihoznác ötöt az Haromságos varbol, az Vadáßfoc fok-
hazokbol, és vinnéc à piatzra, két
hugát is hozánac fogua mellé. Az
annyát kedig két öczéuel à temlerz-
ben tartác, Kiket annac vtánna à
más sentenciazásnac napiára ki ho-
zác, és meg egetéc őket.

Kemény lön kedig ez Gonsal-
uus Ianos, és álhatatos à keresztényi
vallásban. Mikoron kihoznác à fok-
haznac aytaián, és latna à népnek
sokasságát, kiknek gyakorta hirdet-
te vala az előt az Wt Istennec igé-
jét, fel sroual kezde énekleni srent
Dauid sóltaránac 106, énekét: Wt
Isten, Ne reytled el az én artattlan-
ságomat, És ne fogd meg az én nyelvem
et 2c. Es mikoron látna hogy az
egyic huga feléken volna, és nem
batoron kezdene menni az halálra,
Kemény beßeddöckel kezde aßt in-
teni és batorítani; De az Vadáßfoc
mind-

mindiarást kemény fa cziptetéuel
meg fogatác sregénynec à nyeluét.
Bator és álhatatos sruel meg halga-
ta, Mikoron à srent Vadáßfoc halál-
ra sentenciazác sregényt, és semmi
somorúságot nem mutata. Le is
vonnác à papságot rólla, és czuff
ruhakat adánac rea. Es egy nagy
hárs kötelet köténec à nyakara, Es
egy magas papiros süueget tönec
feiébe.

Mikoron immár estue felé vol-
na, azzokat, kiket à tűzre sentenci-
astác vala, à tűz mellé viuéc. Es mi-
koron mindeniktől aßt kéuántác vol-
na, hogy az Apostoli hitnec ágait
elő sámlálnác, Mindenic elő sam-
lalla. De mikoron arra iutottanac
volna, Hisec egy közenséges srent
Gyülekezeter, Ssenteknec egycsé-
gét, Aßt kéuányác vala à srent Va-
dassoc, Hogy hozza adnánac est
az igét, Romai: Hisec egy közen-
séges

AZ HISPANIAI

séges Romai srent Gyűlekőzetet,
De minnyáian vesztreg halgatánac, és
nem akarác est az ígét hoza adni.
Mikoron az papozlaroc és barátoc
környűlec futnánac, és arra onfol-
nác az aszonyiállatokat, Hogy ők
adnánac az Romai ígét à hitnec
agához: Felelénec: Mű egyebet
nem czelekőstunc, hanem à mit la-
runc, hogy Gonsaluus Ianos czele-
kődic. Est kedig czac azért műuelic
vala à keresztyén fogoly aszonyiál-
latoc, Hogy el vennéc à cziptetét az
Gonsaluus Ianosnac nyeluéról,
Hogy folhatna és vigasztalhatna ő-
ket, Es az ő igaz hitéről nyiluán
valo vallást tehetne. Mikoron ezo-
kaért ki vőttéc volna à nyeluet à czip-
tetéből, Az iámbor keresztyén
Gonsaluus Ianos batorítani kezdé
őket, Es meg tilta őket, hogy sem-
mit ne adnánac à hitnec ágaihoz.
Es mikoron a tűz előt az ő igaz hi-
téről vallást kezdene tónni, ottan

VADASSAG.

156

herttelen oda randitác az oflop mel-
lé, és ideggel meg foytác segényt,
Es herttelen kiáltani kezdénec, Mű
uel hogy a hitnec ágaihoz tőtte vol-
na az Romai ígét, és a Romai hit-
bent holt volna meg.

III.

VAla Hispalisban egy igen szép
keresztyéni gyűlekőzet, melly-
ben nem sockan vadnac immaion
hatra: Mert az Vadászoc mayd
mind meg eméltötéc őket à kegyet-
len tűzzel. Azzoc között srentsé-
ges és artattlan étellel ki tetzenec
vala négy aszonyiállatoc, Vakniai
Isabella: Viresiai Maria: Cornelia:
és ez háromnal külsőb vődői az Bo-
horquia (mert nem vala még husz
egy estendős) Ezec, noha az Istenes-
ségben egyaranyuac valánac, De az
Bohorquia srent tudományal mind
meg halladia vala őket: Mert ő-
maga oluassa vala à srent írást, és
V4 elmél-

AZ HISPANIAI

elmélkődik vala arról: Es miért ho-
gy akorõ soc tudos emberec valánac
Hispalisban, azzockal gyakorta fol
vala, és gyakorlya vala magát az
Wr Istennek igéiben, és annyira ne
uekődéc à tudományba, hogy min-
den fele tarsaid el haladia vala. Es
mikorõ à fokfágban vala, Sockan
az tudosb Vadaßsoc között dispu-
taluán vele, semmit nem érnek vala
vele, Hanem pírulással iõnek vala
előle.

Az elsőnek az Vakniai haza ol-
lyan vala mint egy bent schola: Me-
ert ott gyűlnék vala egybe à iám-
bor kerettyének, Es éyel nappal hálnak
vala ott Isteni diczireteket. Nem lát-
zik vala ott semmi fertelmesség: ha-
nem czac bet dolgokat, mellyekben
valánac foglalatossoc. oda ére ezo-
kaért az ördegnék Haloia is, és etz-
ers mind be keríte à fellyül meg-
mondot aßsonnyallatokat, több iám-
borockal

VADASSAG.

154

borockal egyetembe mind egy von-
nással és fogással.

Tiltva vagyon Hispaniában,
hogy Hispaniai nyeluen senki bent
irait ne olvasson, De az Bohorquia
ßiz olly igen ieles deác vala, hogy
az deacbol mindent olvas és magya-
ráz vala. Az Egyed Doctor vala
Mestere és okratoia: Erről annac
vtána mayd soloc: Mert ötet is meg-
öttéc az Vadaßsoc. Iambor, tudos,
ártatulan és bent életti ember vala.
Ez igen kedveli vala Istenbe az Bo-
horquia ßizet: Es aßt mondia vala
felőle, Hogy soha vgy nem folhat-
na vele az Bohorquia ßizzel, Ho-
gy valami ieles dolgot ne tanolna
tőlle. Mikorõ à fokházba vala, az
Domonkos barátoc hozza gyűlé-
nek, és czodalatos képpen disputál-
nak vala vele: De az Istennek igéie-
ből mind meggyőzi vala őket. Es
ki iõuet à fokházból vallást tesznek
vala

vala mindenit az ő Istennes voltá-
rol, és Istenbeli batorságáról.

Soc vdeig tartác őket fogva, Es
igen hertelen képpen gyakorra ké-
nyozzác vala őket. Az Bohorquia
szűzet annyira kenozác, Hogy vé-
gre valla az ő nyenére, Melly vallás
míat az ő hegény nénye előfok-
ságban eséc, Annac vtánna (à mint
meg hallóc oda fel) vgyan meg
hala.

Végre ki hozac őtet is, à Bohor-
quia szűzet, à több foglyoc közet à
sentenciazásnac napján, mind asszon-
nyállatoc, s mind férfiac közet, ki-
ket kel vala meg sentenciázni. A
iambor kerebtyén szűz kedig bator,
és vidam ortzaiu vala. Mikoron pe-
dig nyilván valo vallást tónne az i-
gasságrol, és szép Isteni diczireteket
mondana, Meg bosszonkodánac ray-
ta à szent Attyác, és cziptetébe so-
ritác erőssen à nyeluét és vgy viuec
à piatzra

à piatzra à többi közet, Ott meg bal-
lastác esmet à nyeluét.

Mikoron ott à piatzon elő ol-
vastác volna az ő sentenciaiát, Az
Vadassoc meg kérdéc tőlle, Ha
meg akarna terni? Az kedig fel so-
ualfelele, Hogy semmi heretnekse-
get nem tudna, és az ő igaz kereb-
tyéni hitt melől el nē akarna allani.

Mikoron ezokaért est è szent
társaságot mind együt az égetésnec
helyére vittéc volna, Az pa-
poc barátoc erőssen firtattyác va-
la őket, hogy az Romai egyházat
vallanác az közenséges szent Gyű-
leközetnec lónni, De ezec semmi
képpen nem akarác művelni, kiuált-
képpen à Bohorquia szűz. Hertelen
ezokaért az oslophoz foritác, és
meg foytác őket: Es ottan kiálta-
ni kezdénec az hipochritác, Művel
hogy halaloknac előtte vallottác
volna, à Romai szent egyházot à
közén-

közenséges fent Gyűleközetnec
lőnni, és annac vallassaban meg hol
tanac volna. Sörnű hazugság.

Annac vtánna à fent aßsonyia-
latoknac házait is, à houa egybe gy-
űltenec vala annac előtte à fent iam
boroc, Isten igeiēnec halgattassara,
és az Isteni dicziretőkre, vgyan tö-
uéből mind ki törtetéc: Es örőc em-
lekőzetre oßlapot tétetēnec fel ott,
az iambor keresztyéneknek fidalma-
ra.

IIII.

A SENTIANOSI
ferdinand.

ANnac à fent Gyűleközetnec e-
gyic fő tagia vala ez è Ferdi-
nand, Ha nézni akariuc az Isten-
nességet, és az tística iambor-
főgot, és à keresztyēni feretec zc. és nem ez
vilagi nemet akariuc meg nézni,
auagy egeb valami környűl álló
dolgokat. Iffiu ember vala ez és ol-
kola

kola mester, Abban kedig à tizthen
bolgált vala nyoltz egéß estendeig
nagy diczirettel. Es miért az W
Istennec igeiēt meg tanolta vala,
Arra tanyította vala à gyermekeket
is à mennyére lehet vala, à fene Va-
dassoknak kegyetlenségec miat. Mi-
korō meg foktác volna, annyira meg
kényozác fegēnyt à czigázással
és à tekenezéssel, hogy minden tes-
tēt egybe rontác és egybe törtéc,
Hogy vgy vonnác fegēnyt à kény-
ozo hazból esmet à tembletzbe, mi-
nt ha valami ért ganēt töltöttec vol-
na valami bór fákban, és aßt von-
doznác à földön. Mint ha egy ok-
talan állatnac à dőget vondoznác à
földön, vgy vonác fegēnyt vißfa la-
banál fogua à temlőtzbe. A nagy
haragra és kényozásra inditác à fent
Artyakot az egyenes fēp parafit fe-
leletec, mellyeket tesen vala, és sem-
miből egy állat sem enged vala ne-
kic. Az ő

AZ HISPANIAI.

Az ő szoros temlerzében is az
Wr Isten ő általa czelekődéc ieles
dolgot. Mert vala ott vele fogua
egy iffiu barát, kinéc Morzilus vala
neue, ez egyic vala à szent Isidorus
szörzeri beliec közzül. Eft az elöt à
szent Vadaßoc meg czaltac vala
nagy foc álnakságos mesterfégőc-
kel és ígéretockel, hogy el tagatta
vala az Istennek ígeiét. Vgy ada ez-
okaért az Wr Isten, Hogy eft è
iambor Ferdinandust adanac tarsul
à fokságban az Morzillius melé.
Meg ertuén ezokaért az ő tantori-
tását, Igen meg fedde őtet, Es eße-
be iutatà neki, Mint kezdene ő
járni az Iesus Christusnac ítélő feki
elöt, Miért hogy meg tagatta az
Christus Iesusnac igazságát: Es pe-
nitenciára inte őtet, és minden mo-
don vigasztala, és meg erősíte fe-
gényt.

Keues vdo mulua Morzillius
audien-

VADASSAG.

160

audienciát kere à Vadaßoktól. Es
midőn à szent Attyáknac elötte ál-
lana, Más képpen kezde szollani és
vallást tőnni, hogy nem mint az e-
lét. Mert igaz tista kereszttyeni val-
lást kezdte tőnni, Sinte mint az meg
tantorodásnac elötte tőtt vala.

Mikoron à piatzon elő oluastac
volna neki az ő sentenciazással, Es
meg kérdőznec őtet, Ha vgyan al-
hatatoson azzokban az téuelgések-
ben (vgy neuezic az Wr Istennek
ígeiét) akarna megmaradni: Felc-
fel szoual az Morzilius, Műuel ho-
gy ő nem volna téuelygssékben,
Hanem az ő valással volna à Iesus
Christusnac tista Euangelioma, és
az igaz kereszttyeni vallás. Ezoka-
ért à nyeluét egy kemény czip-
tetebe foguán, à tűzhöz vi-
uéc őtet, és eleuenen
meg égetéc.

V.

IVLIAI FERDINAND.

EZ egy igen kiczin emberke vala, fázaz és esteuer: Vgyan is Kis Ferdinandnac hiyác vala. Ez Hispaniabol ki ment vala Német országba. Es ott sok tudos ferfiackal meg esmerködűen, meg tanolla tölle az Istennek igazságát és igéiét. Es mikoron a szent Léleknek este keléséből haza akarna menni Hispaniába, két igen nagy hordot meg tölte io és keresztényi könyueckel, mellyec Hispaniai nyeluen valanac nyomtatuan, Hogy azzoc által sokan Hispaniában meg építőtnénec a keresztényi igaz hitnek dolgaiban.

Vala pedig igen nchez ezeket bevinni Hispaniába. Mert a szent Attyác minden felől meg őrzic vala az vtakat, hogy egyet se hoznának affele könyuekbe be az országban: Mert nem külemben tarttyác
őc affele

őceffelekönyueket, mint ha ennye mérges scorpiokat, auagy egyéb mérges allatokat hoznának be az országba. Igen félne az mennyci világosságtól, hogy az be ne menyen az országban, Hogy az ember el ne szabadullyanac a sötétségből, és meg ne lassac az ördeget es annak országát, Az az, A Papat mindē pilésses latraiual, Melly igen rut, Es hogy el ne vdegenüllyenec töllec.

Nò, akar mint őrizne vala a szent Attyác, minden arulo solgaiual, az Iulai Ferdinand Istennek io akarattyából be hozá a két hordo könyuet Hispaniába, és szinte Hispalis városba be hozá őket. Es midőn io vdeig nagy sokan meg épültenec volna a keresztényen könyuekből, Valami hamis keresztényen az artyafiac közet löűen, be arula a könyueket az Vadászboknac. Nagy
X nyaua-

nyauallyákba iutanac à begény ke-
reßtyénec az gonos arulo miat.
Mert igen sokat meg fogánac köz-
zilec, annyira, hogy az Vadásfoc
nem találnánac elég fokhazokat ne-
kiec. Láttál volna ackoron czac
Hispalis városban nyoltz þáz fog-
lyot, kiket egy vttal meg sentencia-
zánac. Huszat is meg égeténec czac
egy rackás fán.

Azzoc közet leg előser is meg
foktac vala az Iulai Ferdinandot.
De mayd egész három estendeig tar-
tác fogua halalos temletzbe. Gya-
korta meg kényostátc begényt, an-
nyira, hogy vgyan elfarattanac az
hengerec rayta. Czodalatos erővel
berette vala az wr lsten ötet olyan
kiczin, þaraz testben. Soha vgy
nem czelekötheténec vele az hen-
gerec, Hogy vißfa hozuán ötet à ke-
nyozo boldbol, és à több foglyoc köz-
zet elő

zet elő hozuán ötet, örömmel nem
vigasztolta volna à foglyokat, és ho-
gy öremet nem beßellet volna ne-
kic az ő diadalmáról, és az ellenke-
dőknek gyalazattyokról.

Mikoron immaron à sentencia-
zásnac napian ki vinnéc, és à várnac
piatzára hoßtác volna à több foglyoc
közike, hogy ötet is ott czuff ru-
hákbán fel ölteßtötnéc, A foglyoc
kezet meg áluán, bator þoual folla
nekic, és vigasztaluán meg erősite
őket, monduán: Szerető attyámfiat
vitezec: Ez az ora, melyben mint
erős vitezeknek vallást kellett tennéc
à mñ Wrunc Christusonkrol, és az
ő igazságáról: Annac viánna egy
keues v dő mulua, bizonságot teßen
ő is mñ felö lűnc, és mennyorþágba
felvéßen, holot mind öröcken öréc-
kè ő vele wralkodunc.

Haluán aßt az arulo þolgác,
Mindiarást erős cziptetébe fogác à
nyeluét,

nyelvet, és azt visselé mind végig-
len.

Mikoron a fára fel kellene hág-
ni, Le essék terdre, és a martirom-
sághoz az ő késs voltát, mellyet ki
nem mondhatta nyelvvel, miért ho-
gy azt cziptetébe igen erőssen fori-
tottac vala, czelekődettel meg mu-
tata, Mert a gradiczokat, mellyeké
fel kel vala menni a tűzbe, meg czo-
kola. Es minec vátanna az oblophoz
köteftéc volna, és kötteléc fákát rak-
nának körüle, feiével int vala az ő
tarsainac, Hogy batoroc lönnénec,
és minden iyedség nélkül benuednéc
a halált. Ecképpen mutata meg a
szent Martir az ő kereszttyéni val-
lássanac áthatatos voltát, io peldat
aduan az ő kereszttyéni tarsaságnac.

Vala ott melete halálkört egy
ieles hipochrita, kit Doctor Ferran-
dosnac hinac vala Rodriguñ. Ez
mikoron immár mind el késsitötéc
volna

volna a fát az gyuytásra, Azt tudia
vala, hogy meg remült legyen a sicut
Martyr, bome előtt látuan az halált:
Meg nyere az Hellytartotól, hogy
meg szabadítatná a nyelvet a czipte-
téből. Vala kedig olyan reménység-
ben művel hogy vissza vonnáia az
egész nép előtt az ő kereszttyéni val-
lássát, mellyet az előtt mind vallo-
vala. De sockal külében lön. Mert
mikoron Julianac meg szabadult
volna a nyelve, Nem hogy vissza
mondotta volna kereszttyéni vallás-
fát: Hanem wyonnan kezde azt
vallani, és sockal sebben és ékesben,
hogy nem mint az előtt: Annac v-
tanna az hipochrita Ferrand Doc-
torra teruén, erőssen feddic vala re-
aia, Mint arra, Ki tudna vgyan az
igasságot, De lelki esmereti ellen
azt el titkolnáia, és vldezniéie. Es
mikoron ott állana, és meg iyedet
volna, és semmit nem tudna neki
X 3 felelni,

felelni, Ecképpen kezdé kiáltani:
Mit művelsz Hispania: Nagy né-
peket tudtál enyhíteni, Egy martz-
ana emberket, haboruság ramaßtót
nem tutz enyhíteni: Ollyétec
meg: Es az arulo bõlgac, inditatuán
az kép mutato Ferrandos Doctor-
tol, halalos sebet vagánac à fegény
Martiromnac à feiën, Maga im-
már ég vala à tûz. Látodé, kereft-
tyén ember, Mint erőssítõtte vala
est à iámbort az Wr Istennec lelke:
De mind azzon által aßt kôltéc an-
nac vtánna az átkozot Vadáßboc,
Művel hogy hitet meg tagatta vol-
na, és à Romai far egyház mellé
állot volna. Ollyan hazug ördeg
banic ez hituán embereckel: Ha em-
berec.

VI.

LEGIONE I I A N O S,

à fent Isidorus bõrzetbeli

Barath.

Ez

EZ annac elõtte Szabo vala Me-
xico városban wy Hispaniában.
Annac vtánna Hispalis városban
iõuén barata lön, à fent Isidorus Ka-
lastromában. Ott kedig ackoron à
baratoc mind az Wr Istennec igéiét
forgattýác és meg tanóllýác vala tit
kony. O közetec ezokaért õ is meg
tanola az Wr Istennec igéiét és iga-
ságát. Miért kedig hogy bínetlen
beteg vala, el hagyta à bõrzetet, és
onnét más houa mène. Neműnemű
vdében esében iuta neki, melly ides-
den tanyitottác volna õtet à baratoc
az Wr Istennec igeiére, Es kéuán-
ságban esuén, vissza iõue Hispalis-
ba, Hogy esmet barátà lönne: De
nem lelete. Mert addig, míg õ amo-
da vólt, Innét à baratoc mind eltek-
tec vala Német országban. Haluán
aßt, Vtánnoc mène Német ország-
ba, és Franckfurtban találta õket.

X 4

Onnég

AZ HISPANIAI

Onnég elmenuén Genuaba méne,
hogy azockal egyűt lönne egy tar-
sagban, kic ott le töttéc vala ma-
gokat.

Lön kedig az vđőben, hogy
Angliaban meg halna az kegyet-
len papás Maria Királyné aßöny,
Melly az Iesus Christusnac bent
Gyűlekőzetet ki kergőtte vala An-
gliabol, Es annac helyébe hoßtác
vala, Istennec io és kegyelmes aka-
rattyából az Ersebet aßönt, Melly
rudos és iámbor Istennes aßöny,
Melly mostan és, Istennec hala, bir-
ia az orfágot egész Angliat.

Tetzéc pedig az Hispaniolok-
nac, hogy az ő nemzeteknec iob és
alkolmatosb volna Anglia arra, ho-
gy oda menuén, ort gyűtenénec Ke-
resttyéni gyűlekőzetet. Eltekéléc
ezokaért eßt, Hogy az Angliaioc-
kal, kic haza mennénec, őc is, az
Hispanioloc külemb külemb tarsa-
sagoc

VADASSAG.

165

fagoc közet be mennénec Angliaba.
Egyűt pedig nem mernec vala men-
ni: Mert lestől félnek vala. Mert
tudíac vala, Hogy bertelen igen ba-
nác az Vadáßfoc, hogy ennyen az
baratoc között egyfers mind el sek-
tenec volna, és à Romai Papánac
hite melől el allattanac volna: Es
tudíac vala, Hogy semmi kölczé-
gőket nem kímilenéc, Hanem vtan-
noc boczatandoc volnának az ő la-
tor Legyeket, kic mindenűt el va-
dáßnác őket minden vtakon. Aßt
is meg ertőtéc vala, Hogy à Va-
dáßfoc à Kobzoból bizonyos som-
mát meg igérténec volna mindenie
főtől az arulo Legyeknec.

Ez è mű lanofunc ezokaért egy
társot mellé veuén, Ferrandos la-
nost, iámbor Istenes embert, Német
orfagon által kezde menni, és An-
gliaban vgyekőzic vala. Mikoron
Strasburgba iutot volna, meg kapac
X, őket

AZ HISPANIAY

őket ketten az arulo Legyec egy ki-
fogo helyben Selandiában, miko-
ron immar azon volnának, hogy ál-
tal mennének Angliába.

Mikoron az árulo Legyec rea-
találtac volna, és azt mondanac ne-
ki, Vgyan tégedet keresűnc vala, és
vgyan te kelleű vala: Nagy batoron
est mondia vala nekic à mű lano-
sunc: Ha engemet kerestec, Ihol va-
gyoc: Mennyűnc el bator: Mert tu-
dom, hogy az Isten velűnc leűen.

Mikoron be vitték volna őket az városba, Erőssen meg kényozák őket, és azt kívánvák vala tőlec, hogy meg ielentenék az ő társaságokat. Keves nap mulva a haioba rakiák vala őket, és visszavivék Hispaniába. Az haioba fogva tarták őket czoda rettenetes féket feiekből vőtuén. Olyan vala mint egy mérő szálac, melly mind befedi vala feieket és ortzáiokat, és egy vas lánca be méné

VADASSAG.

be mène ſaiokba, melly le fogia vala
nyelueket, hogy egyet ſem ſolhatá-
nac. A mellet vas lantzockal és bé-
kockal kötöſtéc vala őket, mind ke-
zeket, s' mind labokat, Ecképpen
viuéc őket az Vadáſſoknac temle-
tében, Az Legionei lanost Hispa-
lisban: à tárfát pedig az Olay Völ-
gybe, holott is annac vtánna kereſt-
tyéni igaz vallásban álhatatoſſon
meg maraduán eleuenen meg ége-
téc, Ez kedig az előt valo v'dőben
tárſa vala az Cacaliai Doctornac,
kit vgyan ottā nem ſoc v'dőuel az e-
lőt meg égettenec vala, ki az ő hugá-
nac leányát meg iedzette vala neki.

A Légionéi lanos pedig sockaig
vala fogua, holott az Vadáßßoknac
kegyetlenségét kellett szenvedni soc
képpen, Mind az eledelec dolgából,
mind à soc kényozáßßoknac dolga-
ból. A sentéciazáßßnac napiã karana
czuff öltezetet adánac rea, és kereft
tyéni batorfággal

AZ HISPANIAI

sággal méne à kegyettlen Vadásóc
eleybe. De irtoznac rea nézue, Mert
à nagy hósszu foságban és gyöttrés-
sekben vgyan mind el bőressedet és
el hituánkodot vala. Aual is vala
nem igen gyönyörűséges látásra,
Mert egy erős czipteteuel annyira
borítottac vala à nyeluét, hogy à
bayából ala foly és fűg vala à nyál
mind à földig.

Mikoron kiadtac volna senten-
ciaiát, és à halálra vinnéc, meg ba-
badula neki à nyelue: Es ortan nyil-
uán valo boual igaz keresztyéni val-
lást tessen vala à mű Wrunc Iesus
Christus felől, olly nagy batorság-
gal, mint ha ingyen nem volna
fogua.

Az halalkort egy lator hipochri-
ta barátot adánac melé, ki az ő bór-
zetebeli vala: Az erőssen gyöttri
vala begényr, esébe iutatuán neki à
régi babonafágokat az kalastrom-
ban,

VADASSAG.

ban, mellyeket paytasoc lőuén vñ-
tenec vala az ő baratságoknac à kez-
detiben. De mentől több alnakságos
mesterségöket keresnec vala, hogy
ötet az ő keresztyéni hitében meg-
haboritanác, Annál batroblón ő:
Mert à mű Wrunc Iesus Christus
megerősíte, és meg oltalmazà az ő
vitézet. Minec okaért is keresztyé-
ni alhatatosságban meg hala.

VII.

CZAVESIA FRAN- cisca.

V Gyan ackoron azon keresztyé-
ni sereget meg ékesíte ez Cza-
uesia Francisca is, Melly apatza va-
la. Ahoz is férközet volt az Isten-
nec kegyelmessége, noha bezauart
kalastromba lakot. Mert az Isten-
nec valasztásánac magua erős, és hi-
bat nem tessen, Hanem mikoron az
ő vdeie el érközic, ortan ő meg ele-
ueneficaz Istennek lelke auagy hat-
hato eréie

AZ HISPANIAI

ereie által. Tanyította vala ezt az
abbonnyiallatot az Wr Istennec Ige
iére és Euangeliumara az Egyed
Doctor, kiről ennec vianna folan-
doc vagyunc. Ezokaért ez è nagy
világolag, melly az ő fűuében vala,
nem maradhata sockaig el reytue,
Hanem ki ada és ki mutatà az ő fé-
nessget, és az ő vdeiébe meg vida-
mita à keresztyéni sient Gyűlekőze-
tet, és példaiával azt igen meg ékesi-
te, és meg erősíte.

Mikoron ezokaért meg foktác
vólna őtet az Vadásóc, minden
kényockal meg kényozác őtet, és à
sentenciazásnac napián ki hozuán
eleuenen meg égetéc. Igen keues
bekédű vala à sient Martyr, és éle-
tében igen keues fersiuual sient vala:
De hogy à Vadás Doctoroc vetel-
kődnec vala vele, az ő ieles feleleti-
uel à sient irásból mind meg sēgye-
niti

VADASSAG.

niti vala őket; Es az Wr Istennec
igéie melet, kemény feddésfeckel
meg feddi vala őket, és néma ebek-
nec, és vípera kégyoknac fiainac ne-
uezi vala őket. Czodalaros vidám
batorfággal mēne pedig az ha-
lálra zc:

VIII.

LOSODA CHRI- stofi oruas.

Est is az Wr Istennec igéiére ta-
nította vala az Egyed Doctor.
Czoda dolog vala ez, Hogy kiket
az Egyed Doctor kezdet az Wr
Istennec Igeiére tanyítani, olly i-
gen meg fogot raytoc mindiarast,
Mint ha eleuén sient tőltet volna
sűuekbe, és vgy gyulaštotta vol-
na őket mind belső Istenességre,
mind külső Istenes czeiek ődetőkre.
Ez vala nyiluan valo ieles, hogy az
ő tanyitása melet mindenkoron
ielen

AZ HISPANIAI

ielen vala à mŭ Wrunc Christus Ie-
susnac ſent Lelke, melly belől ta-
nítja vala őket, világossitván az ő
elmeieket és lelkeket. Ez az iffiu ie-
les iambor tudos ember, és ieles or-
uos vala: De mikoron leant kérne
magánac feleségül az Losodat, Az
Ippa soha nem ada neki az leányt,
ha nem ha előſter az Wr Iſtennec
Igéiét meg tanolna az Egyed Doc-
tortol. Meg tanola ezokaért az E-
uangeliomot tőle nagy hammarfág-
gal, hogy vgyan czac hamar ieles
kereſtényen lőn benne, Annyira, ho-
gy à titkő valo kereſtényeni gyűlekő-
zetnec lelki paſtora valaſtana őtet.

Mikoron ezokaért meg fokrác
volna őtet az Vadaſſoc, kegyettlen
kíppen kényozác őtet és kiuőűéc
tőlle az Kis Iulai Martírnac köny-
veit: Es ieles kereſtényeni valláſt rőn.
Minec vtánna kedig kényoſtác vol-
na őtet az hoſſu fokſágban, Ki-
hozác

VADASSAG.

169

hozác őtet à ſentenciazáſnac nap-
ján, és à ſentenciazáſnac napián ele-
uenen meg égetéc. Halálkorr à fára
fel áluán, erőſſen vetelkődic vala az
hipocritáckal, kik környűle futof-
uán, vgyekőznec vala őtet hitében
meg haborítani, és az igaz valláſtol
el vonni: De nem tehetéc ſeréi:
Mert az Wr Iesus az ő ſent Lelke
által meg világosította és meg erőſ-
sította vala őtet. Az lator papoc
baratoc, hogy à ſegény kőſség, mel-
ly környűl ál vala, meg ne erteneie
az ő valláſſár, mind deákol ſolnac
vala neki, Es ő az álnokſágot nem
vőűén eſébe, mind deákol felel vala
nekic, ſép és igen ékes ſoláſſoknac
modiaival: Es az ő kereſtényeni i-
gaz valláſában áthatatos lőűén
mind végig, meg hala az Wrban.

I X.

ARELLANIAI

Christoph.

Y

Ez

A Z H I S P A N I A I

EZ è iámhor keresettyén fent Isti-
dorusnac főrzetebeli vala, His-
paniol nemzet, igē tudos ember, an-
nyira, hogy mállát még nem fokta-
nac az Vadáßfoc az ő haloioikba.
Az őnnen tarsai arultac vala be à
iambort: Maga az ő tudomanyaért
vgyan dűßes vala az ő főrzetec.
Mert mind meg tanolta vala az Pa-
pai tudománt, mellyet meg irtac az
Papai doctorec Aquinas Thamas,
Scotus Ianos, és Lombardus Peter,
Es aßt az Wr Istiennec igēie mellé
ßabuán, czodalatos képen meg győ-
zi vala mind az papáßfokat. Az la-
tor Vadáßfoc semmit nem gondo-
lának az ő tudos voltaual és na-
gy bölczeségeuel, hanem à tűzre
sentenciazzac az iambort. Es miko-
ron az piatzon elő allorac volna ő-
tet à sentenciazásra, bünt költénec
hozzaia, Műuel hogy eßt mondotta
volna, Hogy à Christus Iesusnac
fent

V A D Á S S A G.

fent annya olyan fűz volt volna
mint őmaga. Eßt költénec kedig à
fent Attyac czac azért, hogy à fent
és tudos iambort gyűlölségbe hoß-
hatnának az kößség elöt, Miért ho-
gy lattyac vala, hogy nagy beczület
be volna à kößség elöt.

Haluán eßt è véiket Arellaniai
Christoph, mellyet költettec vala
rea, felßoual kiálta az egēß kößség
elöt, Hogy ez vndokfágos hazug-
ság volna, mellyet hamissan ő rea
költötténec volna. Mert nem à vol-
na az ő hite, Hanem más, Tudni
illic, Műuel hogy fűz volna az Ma-
ria, Mellyet ő az fent írásbol meg
tanolta volna, Most is kéß volna
hozza, hogy arról böußéges bizon-
sagot akarna tönni, Ha fűkség ké-
uánna.

Mikoron à tűznec helyére vit-
téc volna, ott à tűz mellet ál vala e-
gyic hipochrita barath, az ő főr-
zetebeli,

zetbeli, és erőssen katzag vala, és katzagásáual boffonttya vala a tudos fent iambor embert. Es ez az vndoc barát egyic vala közzüle, kic öneki az előt fő ellenfégi voltanac. Látuán est Arellanai, meg boffonkodéc valamennyére rayta: De hamar meg czendeűle, és nagy engedelmes képpen meg mutatá minden czelekődetiuel az ő Istenes voltát. Es vgyan ackoron bēpen vigasztala és meg erőssite más barátot is, ki annac előtte ő tanyitánya volt, kinec Iohannes Chrisostomus ~~neve~~ vala neue. Mert ašt is a kerefttyéni hittért meg sentenciázta vala vele a tűzre, és egyűt égetéc meg ő vele.

X.

DOCTOR EGYED

Ianos, az Hispalis fő templomnál valo Canonokoknac prædicatora, Jeles tudos ember, kiról az előt gyakorta

korta lőtt emléközet. Est ez iám bört Caroly Czašár igen szerette, és gyakorta gyont hozzaia, Es predicacioiat is gyakorta meg halgatta.

Ez è Doctor Egyed előfer a Papai tudományt és Isten felől valo tanyitášt tanolta. Szaiabol hallottam az iambornac pananšolkodášt arrol, Miképpen az ő io első vdeiét affele vndoc tudomannac meg tanoláštában el költötte volna heia. Mert est beűli vala, hogy az ő vdeiébe, mikoron az Complutensis oršagos oscolaiában tanolt, vgyan nagy gyalazatnac íteltéc, ha valaki fent irášt tanolt: Ašt mondia vala, Hogy gugolášt affeléket neueštéc Bibliastaknac. Valaki igen tudta megtanolni Aquinas Thamašnac, Scotusnac, Samueti Gergel nec, Lombardus Peter nec irášt, Ašt iteltéc és tartottác fő Mesiernec. Mert ezek nec iráštoknak sockal na-

gyob beczületi volt a fent írásnál.

Mikoron ez az Egyed Doctor annac utánna predicator lét volna Siguence városban, Nem loc v. dōuel annac utánna Hispalis városban hiuac, hogy az megyes templomban predica or lönne. Mert az előtte való predicator az Sador, igen diczirte vala őtet az Kaptolonac, Mūnel hogy az Egyed Doctor nem czac tudos ember, és icles predicator volna, Hanem fent, iám bor, és ártatrlan életet is visselné.

Mikoron immár fel vőtte volna a tistet, valric predicállá a fokat Papai tudománt, és abban valric bölczelkődic vala: De az Wr Istennec igeiéhez ennyit tud vala mint a lud az foltárhoz. Iőue hozza az Wr Istennec czodalatos gondia visleléséből egy fegény parast ember, és az meg folitván őtet monda: Egyed Doctor: Tudos ember vagy, De igen hituány keresztyén pre-

dicator vagy. Mert ha az akarš lőni. Más képpen kel tanolnod, és más fele könyueket kel oluafnod. Elczo dalkozic vala előfer az parast ember nec besédin: De miért hogy iám bor és czendesh elmeű ember vala, Nem haborodéc meg a fegény parast ember nec besédin, Hanem gondolkodni kezde a dologrol, Mert az Istennec lelke esztekeli vala az ő fūuét

Azonközbe ackada az Egyed Doctor melé egy igen tudos ember, kinéc Fontius Constantinus vala neue, euel igen baratos lőn az Egyed Doctor, És egy mással sinettlen verelkőduén, az Egyed Doctor meg kezde iobban esmerni, Hogy nagy téuelygésben volna, Es vgy kezde deréc képpen a fent írást oluafni és igen tanolni, egyeb io és igaz könyueket kezde keresni: Es naponként igen gyarapodic vala a fent tudományban, az Wr Istennec igeiében.

AZ HISPANIAI

Hogy immár predicál vala, Nē
vgy hánrtogatà té s'toua bešédét,
mint az előt: Hanem šép rendel, az
Wr Iſteñec akarattya és igéie ſerént
magyaráz vala mindeneket nagy fi-
gyelmetefſéggel. Az Wr Iſtenec
igéie meg mutatà az ő erciét az hal-
gatokon, Es naponként gyarapodic
vala az Wr nac ſent gyűlekőzete, és
vtalatofſágban iutanac à Papai ſőr-
zéſſec, és az hipocritáknac minden
czelekődetec.

Igen irili vala eſt az őrdeg, és
ſinettlen vadollya vala az ő képmu-
tato barati által az Egyed Doctort
à ſent Vadáſſoc előt. Azzocis
minnyáian igen gyűlőlic vala őtet,
Kiuáltképpen ackoron kezdénec fő
képpen rea irigykődni, Mikoron
Carol Czaſar neki ada az Dortoſ-
ſai Piſpekségét. Fél nec vala az Va-
dáſſoc tőle, Hogy ha à Piſpekség-
ben ſálhatna, tehát minden veſfélc
tőnne

VADASSAG.

143

tőnne az papáſſokon. Minec okaért
minden volta képpen arra tanác-
kozzánac, Hogy ha valamiképpen
meg őlthatnác őtet,

El vdežec ezokaért őtet à ſent
ſeceleybe. Es mikoron az Vadáſ-
ſoc forgattac volna minden álnok-
ſágockal az ő vgyét, Meg fogác à
iambort, és az halalos temletzbe be
viuéc

Nagy ſoc cikkelekről vgetelkőd-
nec vala vgle. Tudni illic, Az ember
nec meg igazulaſſáról az Iſten előt.
Az io czelekődetekről, Az czele-
kődeteknec érdemiről, Az Purga-
toriomrol. Az emberi léleményec-
kről, ha azoc valamit haſnálnac az
bűnek nec boczanattyára. Az egy
Chriſtuſnac Közbe iaráſſarol. Az
hitnec bizonyos voltáról. Az őre-
klyeckről, A ſent kereſtnec faiáról,
mellynec egy darabotskat imádtat-
nac vala az papoc à kőſſéggel az
Y 5 megyes

megyes templomban. Az képekről,
és azoknac imadásról. A Szentek-
nec segítségül való hívással. Az
emberi bűzessekről. Es mikoron
az ember nec meg igazulással Ist-
ten előtt feleletet tött volna az Va-
dászoc előtt, Nagyob öckor vőne
abból, az iámbor ellen való dühes-
kedésre. Mert olly ieles feleletet és
vallást tött vala erről, Hogy soha
az előtt, sem en nec vtánna másat
nem hallottuc senkitől, sem oluastuc
senkinél. Mert az elebeli cikkelecért
nem mer nec vala arra menni, hogy
meg égetnéc a iámbort, Mert tart-
nac vala is Carol Czásártól, ki őtet
méltonac ítélte vala ollyan ieles Pí-
pecségre. De annac vtánna rea ro-
hannánac minnyáián, és minden
képpen okot keres nec vala hozzáia,
Művel hogy vgyan meg ölhetnéc
az iámbort.

Vala egy tudos vén ember az
Vadász-

Vadászoc közet, kit Corranusnac
neuez nec vala, az látván az iámbor
Egyed Doctornac ő ártatlanságát
paritját fogá: De ez ellen tamada
más Vadász, egy vndoc hipocrita,
Diazius Petrus, egy igen kőuély fel-
suualkodot gonos ember, ki az igaz
kereszttyénséget el tagatta vala. Az
Vadászoc két birót kéuánnac vala
az tudománnac meg ítelésére, Var-
quio Mortuoiat, és Constantinust,
ki Carol Czásár Confessora vala.
Egyed Doctör az ő részére neueste
vala Samorenei Barthost, egy
Domonkos barátot, ki sokszor bört-
vala Egyed Doctörrel az Wrnac
igeiéről, és meg íelentőtte vala
néki, hogy ő is kereszttyén volna.
Ezt az barátot Carol Czásár tövé-
annac vtánna Toletumbeli Píspec-
ké. Vgyan ackoron az v dőben íti-
letet tön a tudomány felől Arias,
kit közéséges képpé Sőke Mester-
nec neuez nec

dáßoc közet, kit Corranusnac ne-
vezne vala. Es miért hogy az elől
nevezet Baratoc Carol Czaßáral al-
so Nemet orßágba valának, és ielen
nem leheténec az ítéletben, ezért
más bírót választának, az Salmantica
orßagos scolabol, Afotus Domon-
kost, ki Domonkos ferzeti Barath
vala, ki tudományáért igen hires ne-
ves vala, de Sophista auagy az Pa-
pai tudományba, és emberi lélemény-
ekbe. Ezt kedig nagy munkaual, és
sockaig valo varassának vtánna Sal-
manticarol el hozác Hispalisba. Mi-
koron az oda iöt volna, alnakul kez-
de czeleködni az iambor együgyű
Egyed Doctorral. Mert hozzáia
méne, és titkoný kezdé szollani vele
igen idesden és barátságossón: Min-
denben aíanla magát önéki. Miko-
ron az beséd közetesébe vötte vol-
na, hogy az Egyed Doctor meg ál-
talkodot volna az ő sentenciáiban,
és hogy

és hogy vgy fokta volna az Istennec
igéiét, hogy senki el nem haythana
melőle, Ottan ást teteti vala az Ba-
rath előtte, Műuel hogy ő is az ő er-
telembe, és iambor keresztyén volna.
Ást végezé Egyed Doctorral, hogy
azzokat à cikkeleket, mellyekért soc
foba költ volna à kösség előtt, és az
Vadaßoc előtt, szépen meg magya-
rázna, és ást az magyarázatot meg
írnáia, Hogy nyilván abbol annac
vtánna minden meg ertene, műuel
hogy semmi hamisságot forgatna:
Sőt arra igéri vala magát az Ba-
rath, Hogy ő maga meg írnáia an-
nac à formaiát, mellyből lönne an-
nac vtánna à kösség előtt az à magy-
arázat. Ha pedig az nem tetzenéc
néki, Tehát mind ketten egybe vl-
néne, és vgy írác meg est à for-
mát, az ő lelki elmeretinec meg e-
rössítessere, és az igazságnac meg
oltalmazzássara.

Meg

AZ HISPANIAI

Meg ira ezokaért Afotus Barath
annac az magyarazatnac formula-
iát. Annac vtánna szólnac egymás-
salfelőle: és mind ketten szepen meg
egyenessédénec rayta,

Midőn annac vtánna az Vadás
szoc napot regzetténec volna, az
megyes templomba két predicacio
szeket szőzönec egy más ellenébe,
Egyiket Egyed Doctornac: Az
másikat Afotus Barathnac. Nagy
gyűlekőzet lőn a templombā, Mert
mind az egész kőtség egybe gyűle
oda. Mikoron az Afotus Barath
predicállot volna: A predicacio v-
tán kiuonā kebeléből egy írást, De
azálnac lator nem ást vona ki, mel-
lyet az előt irt vala, és mellyen meg
egyenesséttenec vala egymással: Ha
nem mást, kit az vtán irt vala, melly
mind ellenközic vala aual, mellyet
az előt irt vala. Mert ez az iras tisz-
tan tartiya vala az igazságot, és
Egyed

VADASSAG.

Egyed Doctornac vallásait: De ez
nem: hanem mind ellenközic vala
az igazsággal, Es vissza mondia va-
la mind azzokat, mellyeket az előt
két estendőel az Egyet Doctör,
nagy alhatatossággal predicállor
vala, és a fokhazban vallor vala.
Messe valānac a predicacio szekec
egy máshoz: Es miért hogy egye-
nettlen sentenciakat mondnac vala
mind két felől, szűszoc és szol vala a
nép, Annyira, hogy a népnec szű-
szogassa és beszéde miat, az Egyed
Doctör nem halhatnáia, mit mon-
dana az Afotus barath az ő predi-
cacio szekiben. Es mikoron Afotus
Barath egyic cickelit az visszamon-
dásnac el oluasta volna az nép előt,
Fel szoual kialt vala az Egyed
Doctorra, kérduén, Ha ő szoua vol-
naé? Felele Egyed Doctör, Hogy
ő szaua volna, Noha nem hallotta
volna, Mit oluassot volna ki a
Barath

Barath az irásból: Mert ő, a fegény együgyű iambor keresztényen azt tudia vala, Hogy azt az irást elolvasa cickelen ként Asotus Barath, mellyet az előt egyenlő akaratból meg irtác vala, és mellyen mindketten meg egyenestec vala: Maga más vala, Mind az igazsággal ellenkedő, és mellyel mindvíssa mondattya vala a fegény Egyed Doctossal, a mint az előt predicalot vala, és nagy álhatatossággal a temletzbe meg őltalmazot vala.

Ennec vége lőuén, Meg sentenciazác fegény Egyed Doctort, Mivel hogy három estendei fokfággal meg kellene őtet büntőtni: Es meg tiltac, Hogy tiz egész estendeig soholt ne predicállana, letzket se olvasna, Semmit sem írna: Annnac vtánna, Hogy szabad ne volna, Hispaniából kimenni. Erre hosta vala az álnac lator Asotus Barath az ő csalárd:

ezalárdfagaua, Melyet még a sentenciazáskort sem tudia vala a fegény együgyű Egyed Doctort, Mivel hogy ő az Asotus Barath miatt eckeppen járt volna. Czodalkozéc ezokaért, Honnét volna olyan ő büntőrtse. Mikoron annac vtánna víssa hostác volna a fokházba, ott iőuénec annac vtánna az ő barathéhoza, és feddénec rea, Miért hogy meg tagatta és víssa mondotta volna az igazságot: és vgy erre azoknac beűedekből, Mint járt volna az barattal.

Méglen fegényt ott tartác az fokfágban, három fő ellensége hala meg. A chorro Domonkos barath: Mexius Peter, ki philosophusnac neuezivala magát, Maga olly tudatlan vala, mint egy samár: Es Diazius Peter, egyic az Vadassóc között: Ezzec ő fő ellenségi gonos halaloc:

halalockal meg hallánac mind egymás ytán.

Éle annac à czalárdfágos vißfa mondásnac vránna őt eßtendeig, és minden ember à kötség közet tiß teßséges emléközetet és itéletet teßben vala felőle: és igen haßnos vala à kötség közet, nem külemben mint az előt, mikoron ßabat vala neki predicallani. El mēne és meg lato-gata az attyafiaikat az Olaios völgybe, mellyec az Euangeliomot meg esmeruēn, el hattac vala az Pápai vndokfágokat, és az Calalie Doctornac fenytéke allat valánac.

Mikoron azzokat az attyafiaikat vigasztolta volna, Haza tēre Hispalisban. De miért hoßsu vala az vt, Az nagy razodásbol, mellyet soc vđótól fogua nem fokta vala meg betegřile, és keues vđō mulua nagy bekeßséges lelki esmerettel ki mulēc ez világbol az őrec

életnec nyugadalmára. Ssép és ieles munkát hagyot hata meget: Tudni illic, Az Moses Propheta első könyüēnec magyarázattyát. Egy nyíhany Psalmusra is magyarázot, és Salomonnac Fő énekére, Es ßent Pálnac leuelére, mellyet irt az Collossa városbelieknec. Magyaráßta pedig Hispaniai nyeluen igē ßépen és gyönyörřségeßsen, nagy lelki haßnokkal: Es ezec az ő munkai meg mutattyác, Hogy az élő Isten igen ieles és io léleckel ßerette volt, és hogy Istennes iámbor ßent ember volt. A kiket kedig à temletzbe irt, azzoc meghallodiác à többit, Hogy euel is az kegyelmes Isten meg ielentenéie, Hogy ő azzockal vagy on, kic ő érōtte ßenuednec, és ke-reßtet vißtelnec.

Ket eßtēdō mulua iobbā meg ger iēßtē à pokolbeli őrdeg az Vadassok nac ßüuēt, és ki aßtác az ő testēt és

AZ HISPANIAI

zetemít, és az piatzra hozuán, va-
 fionbol czinalánac az ő képet, és az
 ő tetemít az ő képeuel meg égetéc.
 Nviluán ha ő maga ielen lőr volna,
 Kílemben nem czelekőttene vol-
 na vele. De az, ki mennyekben
 lakic, meg meueti, és meg czuf-
 follyá őket: Mellyet meg
 bizonynyittya raytoc al-
 kolmatos vődöben 2c.

VADASSAG.

149

VÉGEZŐ BESZÉD.

IM, attyamfiai kerefttyenec, az
 Ikönwből meg láttjátoc, münemű
 hatalmat vőtt à Papa az ő pilésses
 darabantual az Istennek Gyűleke-
 zetin Hispaniaban és Olaf ország-
 ban. Es finte olyan kegyetlenkép-
 pen czelekődet ez előt valo esten-
 dőkben Angliaban, midőn Philep
 Király hazafágra vőtte vala az ki-
 ralyi nemből valo nagy vődeñ apátz
 át feleségül magánac. Soc estendő-
 től foguán vgy czelekősnec Flan-
 driaban, Burgundiaban, és az egész
 also Német országban. Soc ezer
 Martiromot öltec meg ot negyuen
 estendőtől fogua, Es famlalhatat-
 lan kénchezet gyűytőttenec ott, mel-
 lyet el fondorlortac az Pilésses la-
 troc à soc iambortol, és à Kobzoba
 raggattác. Kimondhatlan tyran-
 nis és kegyetlenség regnál ott.
 Nem szabad ott à Polgar ember ma-

Z3

gual?

gaul: Vndocrabságban tarttyác:
 Nem engedic az ōrdegnec Vadafi,
 Hogy az Polgar embereknel egy
 könyw is legyen, Sem wy Testa-
 mentomat, sem Bibliat, sem sem-
 mit. Házonként iárnac minden es-
 tendőben, és mind elkeresic az ha-
 zokat: Valahol valami könywuet
 találnc, azt mind elvesic, és a gaz-
 dat mindiarást az halalos temletz-
 be visic. Ha könywuet nem talál-
 nc, A gazdat meg eskeretic, hogy
 igazán akarja meg mondani min-
 dent, a mit tud mind a két somfédia
 felől. Azt kerdig meg tőle, Ha
 Lutherè valamellyic a somfédocköz-
 zól: Ha hust esickè böyt napon?
 Ha megyenè mindennap a Missere
 minden haza népeiuel? Ha gyonic-
 ké és Wrat véßen minden böytben?
 Ha imádiaé a Szenteket? Ha adé
 comparaciot papoknak auagy bara-
 toknac az áldot Misseért? Ha ter-
 dre es-

dre esickè, mikoron az wrat visic
 valami beteghöz, Est, és effelieket
 nagy lockakat meg kerdnec a gaz-
 datól. A végében annac vtánna
 meg kerdic hit szerént tőlle az cza-
 ládiát, Hanyan legyenec? Es az
 gazdánac meg kel mondani, és az-
 zoknak neueket mind leuelben te-
 fic, és mindeniknec adnac egy egy
 on pénst. Azt az on penst böytben
 meg kel a gazdánac be hozatni ve-
 lec az egyházban az Legestrom se-
 rént, és midőn mindenic meg gy-
 ont, oda adgya az on penst, és me-
 lete egy ezüst pénst: Vgy meneköt-
 hetic meg mindenic annac vtánna.
 Nagy sommát teßen czac a gyono-
 pénz is estendeig. Ecképen keres-
 kednec a sent Attyác, és meg fof-
 tyác a segény népeket, mind az lel-
 kiektől, s mind a testiektől.

Est kéuánnyc, est főiuhozzac
 az ōrdegnec Hoheri, és est keresnec
 Z 4 minden

AZ HISPANIAI

minden volta képpen tñ raytatoc is
müelini, Attyámfiái Magyaroc,
mind Erdelben, s mind Magyar
országban. Ezért gyűltenecc volt en-
nyi papoc, barátoc, minden felől
Maximilianus Czásár taborában
Mikoron az vén Terec Czásár vi-
tattyá és véßi vala Szigetet és Gyu-
lát. Mert akkoron egynyihány eze-
ren voltanac barátoc és papoc a ta-
borban, Es minden napon kereftel
iartanac az ora pro nobissal, és soc
ezer Missét mondottanac, mind az
földön, mind az haiokban a Duná-
bá: Eucl az ayitatosággal az ő rétes
lestenekről aßt kéuanuán, Hogy
immár kezekbe adna Magyar orsá-
got: Hogy a io földön Vadaßhat-
nanac, Mint az elöt vadaßtanac Hi-
spaniába, Olaß országban, Anglia-
ban és egész Niderlandban. Sőt im-
mar mindeniknec az Papoc Barátoc
közzül a leuel köbelébe volt, Ki
hol

VADASSAG.

181

hol legyen Píspec, Appat wt, Pre-
post, Esprest, Cananoc, Oltar
mester, Vicarius, Plebanos, Prior,
Gardian 2c: Mert kéßen immar fá-
mot verettnecc volt, De a gazda nél-
kül. Aßt ne vellyed pedig kereßt,
tyén, Hogy ha Magyar országba be-
érkehetnénecc, Hogy külemben
vadaßnanac, auagy lágyobbá czele-
ködnénecc, mint ott czeleköfnecc, a-
hol mostan a meg vackult Feiedel-
mec vtán birnac: ingyen se vellyed
aßt: Hanem minnyáian olyan na-
gy, sőt sokkal nagyob infégben lön-
nénecc, hogy nem mint azzoc, kie
Hispaniában auagy Olaß országban
vadnac.

Elő Isten, minden allatoknac
teremtőie, Mű nem è végre terem-
tetet az emberi nemzetet: Sem mi-
koron meg romlot volna, Nem a
végre meg váltottat a te sent Fiad-
nac általa. Miért engeded tehát,
Zs Kegyel-

Kegyelmes W^r Isten, Hogy ez vadkännoc, meduęc, farkassoc 2c olly igen el vesztic à te iuhaidat: Ti yed, én Istenem, à bõlõ, Miért hagyod az Antichristus latornac annyira elpusztítani? Pastoroknac mondiác ez kegyetlen monstro-moc magokat: Vgy vagyon, Hogy pastoroc, De ollyanoc, mint kikerl panaßolkodic sient Ezechiel Propheta: Nem à te sęęeny nyomorult nyaíodat legeltetic, Hanem magokat, Nem nyíric à sęęeny iuhokat, hogy gyaptyokat elvennęc: Hanem vgyan meg merzic toikokat à te iuhaidnac, és meg nyuzác õket kegyetlennül. Nem seic meg õket, hogy elvennęc czac à teiet, Hanem véreket is ki sęiyác, és meg ísřác. Nem czac à keuęereket éřic meg, Hanem az erõtleneket, betegõket, nyauallyassokat is sem kimilic. Keresic mostan is à te iuhaidot, kegyelmes W^r

mes W^r Isten, De nem mind à io pastor keresi azzokat, mellyec eltéuellyedtenec: Hanem. Hogy meg õllyęc és meg méřarollyác õket minden kegyetlensęęgel. Ne engedied, W^r Isten, hogy à te õrek-sęęed touab annyira el nyomorod-íęc, és el pusztullyon ez gonosť orde-gi vadoc és Vadařoc miat: Hanem légy oltalmunc ez è fene vadac ellen.

Attyámfiái Magyaroc, Ebbõl è könywbõl lassátoc meg immár, kiczodát imádtatoc az Romai Papaban, és az õ piléřses seregében. Gondollyatoc meg, attyámfiái, ho-ua budostatoc Romaba, Kihõz mentetec, Es ki vtán koltettétec à tũ řép magyar arany forintokat? Gondollyatoc meg, Miczoda bu-czut hořtatoc onnét haza à tũ dra-ga pénzetc ért: Es miczoda insęębē voltatoc az Papánac piléřses serege allat. Emelet

AZ HISPANIAI

E melet est is meg gondollya-
toc, Melly igē nagy az Istennek io-
uolta, mellyet meg mutatta ebben,
hogy à mŭ Kegyelmes Feiedelmŭn
ket adta mŭnekŭnc, kinec Istennek
ségē nec általa, ō ſent felsége meg
ſabaditot minket ez vndokſágos
népōktól, mind à Papatol, mind az
ō fertelmes és vndokſágos és ke-
gyetlen ſeregetől. Esmeriŭc, at-
tyámſiai Magyaroc, az Istennek est
à nagy iotétét, Es legyŭnc halaadoc
az Istennek, és à mŭ kegyelmes Fe-
iedelmŭnk nec. Mutassuc meg à mŭ-
halaadaſſunkat ō hozzaia igaz ſe-
retettel, becziŭlettel, és igaz Kereſt-
tyēni engedelemmel: Ezzec melet
ſolgallyunc tiſta hiwſéggel neki,
és mutassuc aſt à hiwſéget minden
ſele ſolgalatunc kal.

Hogy kedig meg menekōdiŭnc
ez vndoc népektől, hogy ſoha kō-
zetŭnc helyec és lakalloc ne legyē,
ſinet-

VADASSAG.

183

ſinettlen kōnyōregiŭnc à kegyel-
mes Istennek, Hogy legyen kegyel-
mes hozzanc, és minden bŭneinket
meg boczaſſa, Es tarcza meg az ō
iouoltabol à mŭ kegyelmes feiedel-
mŭnket, adion io egeſſéget és bekeſ-
séget neki, Meg őltalmazza őtet az
őrdégtől, és minden ő alnakſagitol,
Adion ſent Lelket neki, ki legyen
ő vezérle, Hogy az Istennek vtai-
ban mindenkoron iáron, Hogy az
Istennek aldomaſſa mind éltic rayta
legyen. Hogy bekeſſégben meg ma-
radhaſſunc, Es az Wr Iſteñec igéiē-
ben meg iakorhaſſuc magunkat, és
őrdőké à mŭ kegyelmes Feiedel-
mŭnckel vduezŭheſſŭnc, à mŭ
wrunc Christus Iesusban, az élő
Istennek aldor ſent Fiaban:

Amen, Amen, Adiad

Wr Iſten:

Amen.

E

UC OEC

P

WOO

UU V

A

A

